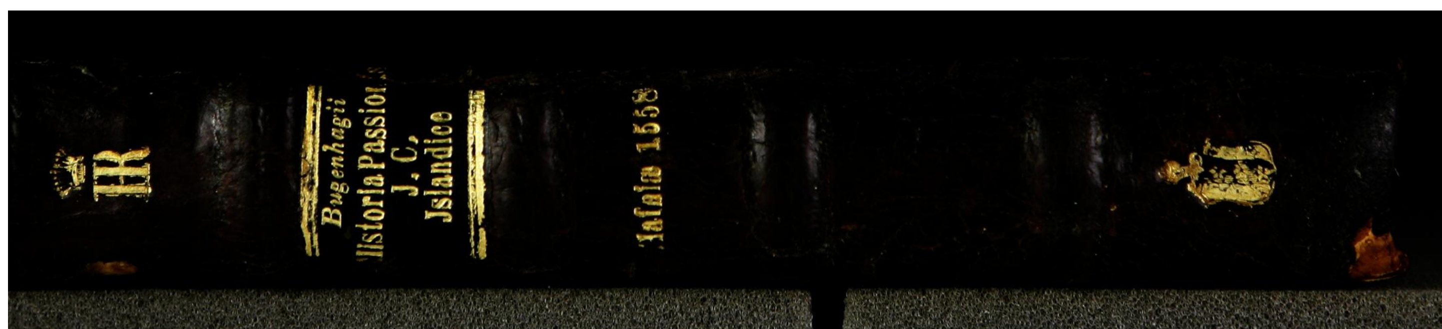
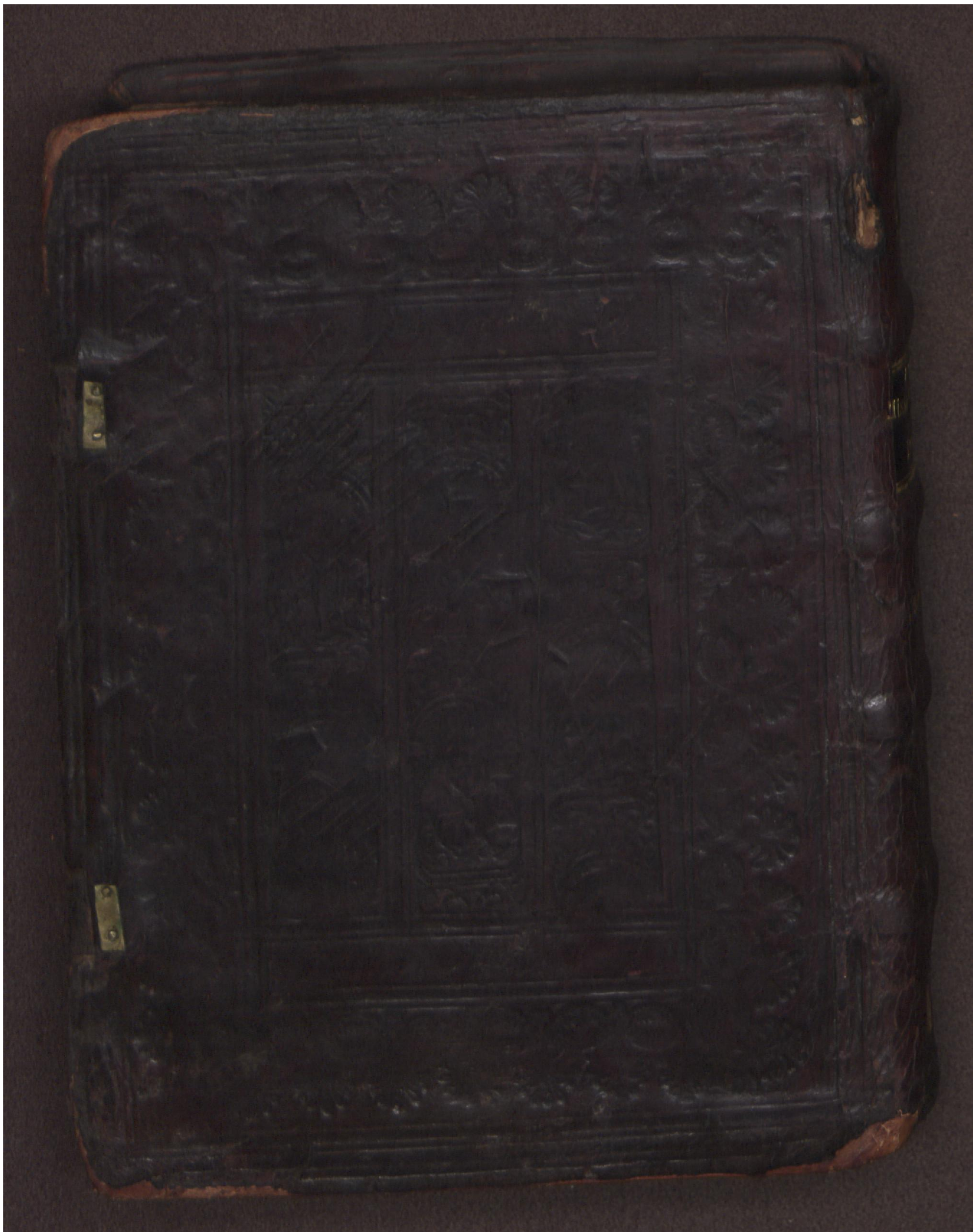

Bugenhagii
J. C.
Jslandice
1558

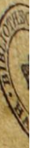
13

Historia
Pinunar og uppri-
lni Drottins vors Jesu
Christi ut af fiorum Gudzspi-
ialla mönnum af D. Johanni
Bugenhagen samanraud at
nyju med athygla
til samans
lesin.
Þar med eirnin ny-
dina og nidrbrot Hieru (sic)
salem borgar og allra Gydinga
lydz sed stuttligasta sandtierut
og yfirskodud, Enn a norræ-
nu utlagd af mier Odde
Gotzskalkzsyni, Anu
epter Gudz
burd
M. D. xlv.
Araskum i Aulunsi (sic)

Peder Palladius Doctor Superintendens i Sielands Stict / oc tilsiuns Mand / offuer de omliggendes Lande som høre til Danmarcks Rige. Den Christen lesere Fred oc Naade aff Gud ved Jesum Christum.

Ldrig kunde wi fuldtacke Gud almectigste / ved hans kære Søn vor Herre Jesum Christum / besynderlige / vdi denne siste tid / for hans Hellige oc salige Ord / som hand aff sin euige godhed lader klinge / Predickis oc høris vdi alle Land / mundelige oc scrifftelige / Ocsaa nu besynderlige vdi Island / som hand lader sit salige Ord/ klarlige Predickis oc vdrobis / effter hans kære Søns Jesu Christi ord oc løffte vdi den 8. Psalme / der som hand saa siger Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem etc. Vdaff smaa vmyndige Børns munde fuldkommer du din loff. Saa haffuer hand ocsaa her giort ved den fromme her Gilbert Superintendent paa Sønderfeld / som hand ocsaa haffuer giort ved den salige Otte Gaatskalcksen. Jtē ved her Morten Eynersen etc. Huor faar ieg raader oc formaner alle Islands indbyggere Leeg oc lerd / at de beskicke dem hiertelige emod Guds salige Ord / vdi en Rett Christelig lydelse / saa vel alle de som skulle lære fra

dem Guds salige ord som de det høre oc lyde skulle / oc offuergiffue deris gamle skarns Papisterei oc vildfarende Lærdõ / Paa det Kongelig Maiestat vor aller kæriste Naadigste Herre Konning Christian den Tredie aff det Naffn skal icke foraarsagis til / at lade ved sin Høffuis mand Erlige oc velbyrdig Mand Knud Stensen / saadanne hid føre oc her staa til Suars / om deris egen villighed oc wederuordenhed / som ieg formercker de ville henge ved deris gamle wildfarelse / end ocsaa vdi Ecteskabs sager / der dog er vor Naadigste Herris obenbarlig Ordinang vdgaad / om det fierde led etc. Oc i andre stöcker / Gud forde oc fremme sit salige Ord hoss dem til det euige Liff Amen. Summa paa denne Bog er vor Herris Jesu Christi pinis Historie / effter de fire Euangelister. Screffuit i Kiøbenhaffn Løffuerdag effter Alle Guds Helligens Dag. Aar etc. M. D. Lvij.

∴

D: Johañes Bugenhagen
Pameranus heilſar þeim ed les.

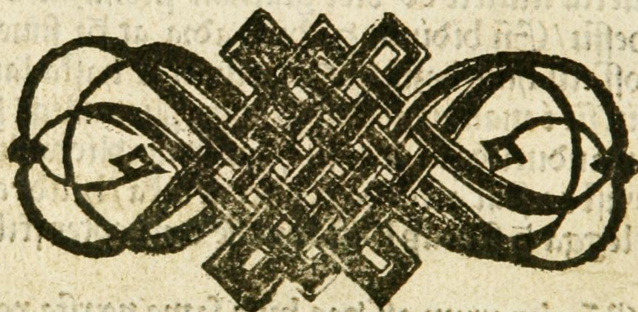
MEd athygle hofum vier af ferli pínuñar / og upp birtingariñar vors Drottins Jesu Christi vt af fiorum Gudzſpialla m̄om tiil ſamans dreigit / og ꝥ hid ſama at meſtu nogu so ſmaſmugliga þo ecki an allitilſ tiil efnis / Huiad Sumer þeir meina ꝥ Historiunne ſie so ſem nockr forminckan giord / nær ed þeir ſia at nockut er af ordunum epter ſkiilit / Huetia litilleik ed vier giarnan þionuztu veitum med þeſſu / Eñ bidium þa hina adra at þeir ſinne ſliku fyrir oſſ tiil hins bezta / Med ollu er ꝥ haſka lauſt þo at ordin ſie i malinu nockut ſo yfuerfliotanlig / Huiat mycklu auduelldara er þau hinu yfuerfliotanligu ordin (fyrſt so ſkal atkueda) i burt at taka / helldr eñ þat tiil at legga ꝥ ſem af Historiunne væri epter ſkilit.

Eñ vier erum oſſ þes hins ſama nærſta vel ſamvituger / ꝥ vier hofum hier eckirt vt af marghattudum / Historium tiil ſamans dreigid / epter þin ed ꝥ ſynizt ſtundum / og latid huat epter ſine hegdan vera þat ed oſſ hefer ecki tiil lag nie ſierlig ſtickan historium̄ar ſopmberligaña tiil neydt / Huat ed vier hofum hingat tiil vt af nockrum odrum allt odru vis ſied / ꝥ ſama eirnin ſo vondzliga / at þra ſaman leſning eda concordantia / Swo ſem þeir kalla ꝥ er opmberliga a mote þre hm̄e ſomu Gudzſpiallzins historiu / Eñ ef

at ein-

þormaale

at einnhuer væri sa / Sem ꝥ villde betr tiillsamans
þæra / huat vier tiil stedium giarnan og leyþum vel
at so sie / þui vier hoþum tiil eþne þrat samanlesingar
Historiu allauegannna tiil teicknat / Swo at
þu þeincker ecki / ꝥ vier hoþum hier
inne vondzliga / eda an tiil eþ-
nis nockut sierligt vpp-
byriat.

Ut af blindleik

Swo vrdu þr og eigi helldr til godgirne og miskunnar hrærder fyre hans dasamliga kenning / vt af huerri eirninn ed þionuztu menn hinna o milldu yfuergydinga gafu vitnisburd og sogdu / At þar hefdi alldreige neinn madr so talat sem þessi Joh: vij.

Swo lika og ecki helldr fyre þau verck og stormercki / fyre huerium ꝥ ollum heimenum blauskradi / þinat hn̄ læcknadi blinda / vanfæra / daufa / og diofulóda / likþraa og halfuisnada / þar at auk vpp vackti hn̄ þa sem framlidner voru.

Aull þesse dasemdar verck klauckte þa allz eckert Ja þr dirfduzt at tiil reikna slik hans verck Dioflinum Beelzebub. Luc xj. Þott at alldre hefdi þau so skær auglios og Gudlig verit / þo at þr giordu ꝥ sama berliga i mote Gudi / og sinne sialfs eiginligre samuizku / Og þetta hid sama giordizt af þm hellzt fyre þann skuld / vpp a ꝥ hans kenningar og hans heilagt Euangelion yrdi eigi acktad nie i heidre halldit / vegna huers ꝥ iardteicknimnar þo hellzt skiedu.

Stundum laustudu þr eirnin þau hinu saumu verck fyre ꝥ ed þau voru giord a þuottdogum / lika sem at þa være þau giord a mote Gudz bodordi / og gafu so þar med þui odru alþydu folki tiil at skilia / ꝥ vier skylldum þau fyre þann skulld aungua neinn halda fyre Gudz verck / Hier at auk þa var hn̄ eirnin stundum af þui suiuirtr og i ordum niddr / þo at hn̄ legdi þm alla tiima hid bezta til / og hefdi forþienat af þm allt gott.

Þr reyn-

Huert tiilefni var
Daudans Christi.

PAt er Christur villdi Dauda lida / þess hins sama eru twenn tiil efne / þat eina er hia Gude fedr / hitt annat hia Gydingunum / Hia Gude faudr er miskunn̄ / þui þesse Christr er fyrheitin / heimin̄u gefin og veittr fyre eckirt / Hia Gydingunum er fra hryggiligr blindleike / þuiat þr hneycksla sig a Christo / rekandi sig so a þann a steytingar stein / og a þa hneyckslunar hellu sem er Christur.

Ut af blindleik
Gydinganna.

HIner forblindudu Gydingar (epter spadome Prophetans (Esaia) hafa ofsockt allt i daudan sin̄ Messiam ꝥ er Lausnaran̄ Drottinn vorn Jesum Christum / þann sama Guds Son / Sem mandom̄ tok / huers ed þr hofdu vm so langa tiima vænt / epter Spamananna fyre saugn / ꝥ han skyllde koma / Og ꝥ sama skiedi fyre þann skulld at þr sau eckirt annat a hm̄ / vtan þa eina yfuer mynd / Sem skynseminne og holldinu þotti fyrilitanligt og fauisligt / og ꝥ er þr heyrdu eckirt annat af hm̄ vtan ꝥ eina / at aller likamliger vitzmuner / mannligt riettlæti veralldar mackt / og allt huat er mannzins eiginliger kraptar formega tiil saluhialparinar væri fyredæmanligt.

Siwo

Þr reyndu eirnin optſinnis / huort at þr gæti
nockut ueitt hñ i ſinum ordum / þo at hñ væri ſialfr
uiſdomrm̄ fauderſins / lika þa hofdu þr hann eittſinn
vpp a eitt haatt biarg. Luc. iiij. So at þr feingu hrun=
dit hm̄ þar ofan af / eñ hann hafdi þo alla heims
kringluna ſier i hendi og vnder ſinne uernd.

Opt og maurgu ſinne hafa þr viliat beria hañ
griote / fyre ꝥ hñ ſamlickte ſig Gudi / og giorde ſig at
einvm Gudz ſyne. Joh. viij. og x. Huat er þo verckin
ſialf klarliga nóg vottudu / ef at þra blindleike hefdi
ecki forhindrad þa / So at þr hefdu kunnat at med=
kenna ſlickt.

Eins lika og ꝥ Saul hann giordi / þa laugdu
þeſser Gydingar / Skriptlærder og Phariſei þar
allt kapp a / ꝥ þeſſi Dauid ſem er Chriſtr vt af Gudi
ſmurdr fyre ſina ſamfielaga / rickte eigi nie ſtiornadi /
helldr ꝥ hann / Sem þo er liſfuit ſialfr / mætti ſem
fyrſt tortynazt og liſfui ſuiptazt.

Enn Gud almattugr / epter ſinu daſamligu ra=
di / vm ſnere ollum þra a ſetninge. Rom: xj. Og kom
þui ſo tiil uegar þat ſa þra blindleike i hueriu þr ef=
ſocktu Chriſtum og feinktu hñ af daugum at rada /
hefer uerckat vora Saluhialp. Þra hraſan og blind=
leike ætti oſs at vera ein viduorun / So at vier verdum
ecki lika ſem þr i vorum hiortum forblindader / So
at vier forſmaum ꝥ heilſuſamligt Euangelion / huert
ed oſs Gudi ſie lof / er nu einſtin rikuliganna af Gudi
ſent.

Vt af blindkleik

Enn Christr so at hn̄ liete eckirt ꝥ vndan ganga huat hans embætte til heyrdi / med þui ꝥ hn̄ var komm̄ til þess at giøra hina syndugu salu hialpliga. Matth: xviij. Og þa ed hann hafdi nu Predikat Gudz Euangelion / tok hn̄ opinberliga til at straffa ꝥ hid ogudliga athæfui / og liet i liose þa illgirne og hreckuise / hueria ed Gydingarner / Sem voru þra Biskupar / Hofprestar / Pharisei / Skriptlærder / og Mustierisins verndar men̄ / andliganna vm haund hofdu / til at styrckia þar med sina fiar a girne og yfuer gang / og tældu so þar med allan̄ lyd.

Og at auk allz þessa þa hefer hn̄ / med þui þr voru forhardnader / optsinnis ognat þm hryggiliga og fyre dæmt þa til eilifrar bauluanar / So lika hefer hn̄ optar en̄ eitt sin̄ vt af mickille vandlætis vm vandan medr suipum rekit þa vt af Mustierino. Matth: xxj. Mar: xj. Johan: ij. Af þui at þr vanuirtuiꝥ hid sama med sinum kaupum og mangara skap

Han̄ kunngiordi þm eirnin̄ þa hefndar straffan sem yfuer þa og þra fostrland ætti at koma / vegna þrar o gudligrar brytne / ꝥ er vantruar þra yfuer manna / þo eigi ꝥ at hn̄ villdi þm þar med uanuirdu giora / helldr at þr fyre auglysing sinnar hreckuise / þa mættu þr snuazt og yfuerbot giora. Elligar so ꝥ hiner adrer uæri þar vt af aminter og viduarader / at þr yrdu ecki eirinn fyrir yfuerbodaranna villu dom a talar dregner / nidrþryckter og fordiarfuader. Þuiat

þetta

þetta hid ſama er eitt einckanligt og ſierligt tiilefne / huar fyre ꝥ Gudz Euangelion auglyſer og opinberar hreckuiſe og vnderferle fra hinna o gudligu hirdara og ſkriptlærdra.

Enn huernen þetta hefer tiilgeingit og huat er yfer þeſsa kynſlod Gydingana hefer drifuit / epter vppbirtingar tiid vors Drottins Jeſu Chriſti / ꝥ ſama er nærſta hrygiligt fram̄ at ſeigia. Eñ Hiſtorian Sem Joſephus ſagna madr hefer ſkrifat hun vtſkyrer þa hinu ſomu hlute / Þar fyre mega þr hiner ſem nu eirnin a vorum daugum offækia Euangelion dyrdarinnar þes hins myckla Gudz med ſama hætti vænta Gudz hefndar doms / og þeinckia eigi nie vona ꝥ Gud mune þm nadugligra dom og ſtraffan veita / helldr enn hinum.

Og ſo vier ſeigium enn fram̄ar meir vt af þeſſu efne / epter þui ſem at nu er vppbyriat / og þar med i ſaumu male faurum enn leingra fram̄ / Þa ſeig mier nu gode vin hueria o uitmenzku eda huertu yfueruarpi riettlætiſins vilia Gydingarner verr dazt / Matth. xxi. þr ed optſinis hafa ſialfa ſig ſtraffat med ſinne eiginligre ordrædu og framburde / nær ed þr vrdu af Chriſto atſpurder.

Mat. xxij. Þar med heyrdu þr eirnin optſiñis ꝥ Chriſtr þeckti fra hiartãs leynda doma / Huert ed var eitt auglioſt mercki hans guddoms. Hañ kuñgiordi þm eirninn opinberliga adr fyre fram / ꝥ hann ætti af þm lijflatinn at verda / lijka ſem ꝥ Sp. m. ſmner

 vorum

vorum af fedrum þra lifflatner. Matth: vj. og xx.
Huat er hann uilldi eigi eirnin dylia fyre sinum Læ-
risueinum/ Suo sem ꝥ hann opt og morgu sinne sag-
di tiil þra. Siaet vier forum nu vpp tiil Jerusalem/
og Manzins Son mun i hendr seltazt Kennemanna
Hofdingium og Skriptlærdum etc. Og þar fyre
opinberadi hann þm þessa sina pisl / huer ed þa atti
enn yfuer hann at koma / Suo at þra þm piningar
tiima skylldu eigi meina / at lika sem þa hente hann
nockut o foruarandi i þre sine pisl og bitrligre pinu/
þre er hann hefdi eigi adr fyre fram uitad.

Enn gioruallt þetta þa hefer Gydingunum tiil
einskis bata komit. Þui huersu maa ꝥ mauguligt ve-
ra/ ꝥ einn motstodu madr skylldi eina aluarliga straf-
fan medtaka tiil goda/ Saa er med ollu fyrelitr eina
hæga og vinsamliga a minning.

Fyre þann skulld/ þa ed Euangelion Christi/ fy-
rir Gudz opinberligar Jardtrickner stadfest/ tok nu
i verolldinne tiil at lysa og augliost at verda/ lika sem
þr nu eirnin vm vora daga/ Sie þa toku tiil hiortun
hinna o milldu og o gudligu myrck at verda/ og ꝥ hid
sama epter þui sem vane er veykra augna i mote mic-
kille solar birtu. þuiad þess skærara sem ꝥ liosit Gudz
Euangelij lysti i þessum heime / þess stemblindare
toku þr at verda.

Enn epter allt þetta/ þa vppuackti Christr eir-
nin Lazarum af Dauda. Joh: xj. Sa ed þo hafdi
fiora daga i fylsnum Jardar leigit / Huert ed var

eitt:

eitt slickt dasemdar teickn / Suo at þess like hafdi eigi adr fyrr heyrdr verit. Og ef at nockrt dasemdar verck skylldi alijt hafa haft hia ꝥm o·mildum og forblindudum / þa hefdi senneliga ꝥtta stormercki att at vpp lysa þa. Enn suo fer / ꝥ hinum blinda vegnar epter veniu sinne / at hann sier þa sidzt ed dagrinn er sem hædztr.

Enu huernen ꝥ Gydingarner ut af þessu agætligu dasemdar teickne eru hrærder till betrunar / og mycklu framar forblindader vordner vpp i mote Christo / Suo at ꝥr eirnin fyre þann skulld saman sofnuduzt a mote hm̄ / og radguduzt vm sin a mille huernen at ꝥr feinge hellzt radit hann af Daugum/ Og huernen ꝥ hann hefer vikit vndan ꝥra grundar / og geingit burt i þann stad sem nefnædi / ꝥ hid sama les þu i ꝥm.

dizt Ephrem/ Ellefta Capitula Johannis/ Sa ed hier epter/a stendr skrifadr.

Saa Hinn Elepte Capitule Johannis vt af Lazaro med stuttre vtskyring.

En þar lm sa madr siukr/ sem Lazarus var at naf-

ne vt af Bethania / i hybylum
Þra Mariu og systr hennar Mar-
the / enn Maria var su sem Her-
rann hafdi smurt medr smyrslū /
og hans fætr þurckat med sinum
harlockum / Þrar hiñar komu bro
der var Lazarus sa ed siukr la.
Systr hans sendu þa til Jesu / og
letu seigia hm̄ suo / Lauardr / sia-
nn þ sa ed þu elskar hann er nu
siukr. Þa Jesus heyrdi þ sagdi
hann. Þesse sott er eigi til dau-
da / helldr til Gudz dyrdar / suo
at Sonr Gudz verdi fyrir hana
dyrckadr. Enn Jesus elskadi
Marthā / og systr hennar / og suo
Lazarum. Sem hann heyrdi nu

þ hann

ꝥ hann var ſiukr / bleiꝼ hñ ſamt two daga i Þm ſtad ſem adi var hann.

Gydingarner villdu gryta Jeſum til Jeruſa- lem Þar ꝼyre ꝼor hann þadan i burt yꝼuer vm ana Jordan þar Johannes var vanr at ſkira Joh. j.

Suo ſagdi Chriſtur eirnin vid þñ ſem blindr var ꝼædr Joh. xi.

ꝥ ſkin ſo ſem være ꝥ litill niuſkapr enn ſo vten dar Gud anll ſin nadar innar verck / Þeſſ eins eꝼter dæmis / Exodi viiij.

Epter ꝥ talar hann til ſinna Læriſueina / latum oſs ꝼerdazt aptr i Judeam. Hans Leriſuei- nar ſaugdu þa til hans Meiſta- re / Um nærſtunne þa villdu Gy- dingarner gryta þig / og þo vill- tu ꝼara þangat aptr ? Jeſus ſua- radi / Eru ecke tolꝼ ſtunder i dei- ginum ? Huer hañ geingr a dei-

ginum

ginum/ sa steytir sig ecki/ þuiat
hann sier lios þessarar verall=
dar. Enn huer hann er vm nætr a
gange sa steytir sig/ þuiat þar er
eckirt lios i hm̃/ Þetta hid sama
sagdi hann/ og epter þ talar hñ
til þ͛ra. Lazarus vinr voꝛ hann
seꝼꝛ/enn eg ꝼer at vppuekia hañ.
Þa sogdu hans lærisueinar/ la=
uardꝛ/ ꝼyꝛst hann seꝼꝛ þa batnar
hm̃/ enn Jesus sagdi vt aꝼ hans
dauda. Enn þ͛ꝛ þeincktu þ hann
munde seigia vt aꝼ edleligum
sueꝼne. Þa sagdi Jesus þim þ o=
pinberliga vt/ at lazarus hañ er
latinn/ og eg em gladꝛ ydar veg=
na þ eg var eigi þar/ suo at þier
truet/

truet / En latum oss nu fara til hans. Þa sagdi Tomas sem kalladizt tortrygginn til lærisueinanna / Þorum vier þangat / suo at vier deyium med hm̃.

Item hins sama eit efter dæme ꝥm heilogum kuinnum sem vm langa tiima voru obyria Gud hefer alla vora lifdaga sier i hendẽ Psalm xxxi.

Vt af þui seiger Christr med einne epterlikingu af ꝥm andliga deiginum og nottinne / A deiginũ ganga ꝥ er / at þu skalt giora huad at þier i þinne kallan er bifalat Suo sem Christr gerdi / Vor dagr og lios er Christr Johan : ix.

Þat Gudz dyrd yrdi þar fyre tru at.

Hiner adrer urdu ofr miog hrædder / Eñ Thomas vill nogu miog framm hleypinn vera / a hans piningartima / hleypr hann i burt lika sem hiner adrer og er eirnin vantruadr epter drottins vpprisu.

Þa kom Jesus / og fann ꝥ / at hann hafdi þa þegar fiora daga i grofinne leigit / Enn Bethania var hart nærre Jerusalem / suo

sem

sem nær fimtan renne skeid / og
mager Gydingar voru þar kom=
ner til Martham og Mariu þm
huggan at veita yfuer sinũ brodr
Sem Martha heyrir nu þ Jesus
kemr/geingr hun þm̃ i mote/Eñ
Maria sat heima efter i husinu.

Þui hun visse þ ecki so sem hier epter fylger.
Siadu huersu þ truan verdr skelfd i freistunne
og kemr þo til stalfssins aptr.

Þa sagdi Martha til Jesu /
Herra ef at þu hefder hier verit/
þa væri broder minn eigi latinn/
Enn eg veit/ at huers þu beidizt
af giudi/þa gefr giud þier þ. Je=
sus sagdi til hennar / Þiñ broder
skal vpp aftr risa/Martha sagdi
þa til hans / Eg veit vel þ hann
mun

mun vpp aptr risa a eꝼsta dags
vpprisu / Jesus sagde til hennar
Eg ein vpprisan og liꝼuit / huer
hann truer a mig / Sa mun liꝼa/
þott at nu þegar daudr væri/ Og
huer hann liꝼuer og truer a mig.
Sa skal eigi deyia at eiliꝼu/ Tru
er þu þessu ? Hun sagdi þa til
hans/ Ja Herra/ eg true/ þ þu si-
ert Christr sa Sonr Gudz/ Sem i
heiminn atte at koma/ Og þa ed
hun haꝼde þetta sagt/ ꝼor hun oc
kalladi heimugligáa Systr sina
Mariu/ og sagdi / Meistarinn er
i nand og kallar a þig / Eñ sẽ hũ
heyrdi þ/ stod hun vpp iaꝼnsnart
og kom til hans/ þuiat Jesus var

 enn

enn eigi kominn til kastalans/
helldr var hann eñ i þm̄ stad/ þar
ed Martha hafdi i mote hm̄ ko=
mit. Enn þr Judar sem hia hen=
ne i husino voru og huggan veit=
tu/ sau þ̄ at Maria stod suo skiot=
liga vpp/ og gieck vt/ fylgdu þr
henne epter/ og saugdu/ Hun fer
til grafarinnar at grata þar.

Eñ sem Maria kom nu þan=
gat ed Jesus var/ og saa hann/
fiell hun hm̄ til fota/ og sagdi til
hans. Herra ef at þu hefder hier
verit/ þa væri broder minn eigi
andadr. Enn ed Jesus sa hana
grata/ ⁊ þa Gydinga eirnin gra=
tandi sem med henne komu/ by=

skizt hann inn i andanum / z stur=
ladizt med sialþum sier / og sag=
di / Huar haþe þier lagt hann?
þz sagdu hm̄ / Herra kom þu og
skoda / Enn Jesu þrellu þa taar
aþ augum. Þa sogdu Gydingar=
ner / Sia þu / huersu hann heþer
elskat hann / Enn sumer aþ þm
sogdu / Joh: ix. Kunne hann ec=
ki sem opnadi blindz manz au=
gu / at giora vid þui / at þessi heþ=
dl eigi dait. Eñ Jesus angradizt
þa enn med sialþum sier / og kom
til greþarinnar / enn þ var ein
Jardgroþ / og steinn var þar yþ=
uer lagdz.

Byſtizt hann vidra a mote dauda num / þar ed
aull verolldin er med þorhindrut / Hann veit þ hann

 hlyte

hlytr a krossinum at bitala þ/ Hier kemr hm̃ og i hug angr treiginn i graf grafgardinum.

Jesus sagdi/ Takit steininn
burt af/ Martha systr hins fram
lidna/ sagdi til hans. Herra hñ
olycktar nu þegar/ þuiat hann
hefer fiora daga leigit. Jesus
sagdi til hennar/ Sagde eg þier
ecki/ ef at þu tryder/ þ þu skyll-
der sia Gudz dyrd? Þa toku þr
steininn ofan af þm̃ stad/ huar
hinn framlidne var i lagdr/ enn
Jesus hof þa sin Augu vpp og
sagdi/ Fader eg þacka þier/ þ þu
heyrdir mig/ enn eg veit at þu
heyrir mig alla tima/ helldr fy-
rir folksins saker/ sem hier stendr

vm

vm kring/ sagdi eg þ̄/ suo þ̄z true þui/ at þu haper sent mig.

Meir enn eitt sinn vt slocknar su hinn neykatruen.

Les og eirnin ap þeire raust sem ap himnum kom Johan: vij.

Pa ed hann hapdi þ̄tta sagt/ kalladi hann med harri raust/ Lazare kom þu vt. Og hĩ prā lidne kom vt/ vapinn med likbondum at hondum og potum/ ꝯ hans astiana sueipat medr sueita duke. Jesus sagdi til þ̄ra/ Leysit hann/ og latid i burt ganga. Marger vt ap þ̄m Gydingum sem komner voru til Mariu/ og sau huat Jesus giorde/ trudu a hann/ enn sumer ap þ̄m geingu

burt

burt til Phariseis / og sagdu þm̄
huat Jesus hafde giort.

Christr sannarligr Gud atte yfuer daudanum at
bioda.

Pa samtoku Kennemanna
hofdingiar og Pharisei eitt rad/
& sogdu. Huad skulu vær til gio=
ra? þessi madr giorir maurg tei=
ckn/ ef at vier sleppum hm̄ suo/
þa trua þr aller a hann / þa koma
hiner Romuerskur og taka af oss
Land & lyde. Enn eiñ af þm̄ Cai=
phas at nafne/ sa ed þ sama Arit
var Biskup / sagdi til þra. Þier
vitid eckirt / hugleidit og eckirt/
At betra er fyrir oss/ þ einn madr
deyie fyrer folkit/ helldr enn þ aull

þiodin fyre farizt. Eñ þetta sag-di hann ecki / vt af sialfum sier til / helldr af þui at hann var þess hins sama Ars Biskup / þa spa-di hann / þ Jesus skylldi deyia fyrer folkit og ecki allemazta fy-re þ folk / helldr þ hañ tilsamans safnadi þm Gudz bornum sem sundrtuistrud voru. Og vpp fra þm deigi radguduzt þr vm sin a mille / huernen þr gæti hann af lifue tekit.

Verdlaun in Christz og þess hins helaga Euan-gelij.

Þleidt illmenne vær innset i Gudz Embætti / og af þui vard hann at leggia hñe eithuat got til vorra-vegna / þo hann þenckte þar ickert gott med.

Eirninlika þm hinum heidnu / og ollum þm Semseirna meir a timum trua mundu Gudz Euan-gelio / Eph. j. Hann elskadi oss etc. Rom. v. Sliker ka

voru hladner med allzkyns afguda dyrckaner/ og van trunad.

Enn Jesus gieck eigi þadan
i fra / opinberliga a medal Gy-
dinga/ helldr for hann i burt þa-
dan i eitt bygdar lag nærri eydi
maurckinne i þa borg sem kalla-
dizt Ephrem / og þar vm sylla-
dizt hann med sinum Lærisuei-
num. Enn Paschar Gydinga vo-
ru þa nalæger/ og marger vt af
þui bygdar lage geingu vpp til
Jerusalem fyrer Paschana/ suo at
þr hreinsudu sig. Þa stodu þr/ ⁊
spurdu epter Jesu/ ⁊ toludu sin a
mille i Mustierino/ Huat synizt
ydr vm þ / at hann kemr eigi til

Hati-

Vt aþ Lazaro.

Hatidar dagsins / Enn Kennemanna hafdingiar og Pharisei hoþdu latid ꝥ bod vt ganga / at eþ nokr uisse huar hann væri / þa skylldy sa vnder visa þm ꝥ / suo at þr mættu taka hann hondum.

Epter laugmalino hoþ du þr margar saurganer þar i mot þa hoþdu þr eirnnn margar þuouingar / oþþraner og hreinsaner / J mote Paschunum hreinsudu þr sig sem saurgazt hoþdu / so sem ij Para. xxx. Og Gydingarner villdu ecki innganga medr Jesu i Pilatus hus.

Reisan Christi til Jerusalem littlu einu fyre hans liþlat.

N V þo at ꝥ væri bodit aþ kennemanna hoþdingum / og Skriptlærdum / Joh. xi. ꝥ huer ætti at seigia vt aþ sier / eþ at nockr vissi ꝥ huar Christr væri / suo at þr mættu lata gripa hann og hondum taka / þo

geingr hann ongu at sidr / og helldr sinu ꝼram̄ i vpp-
teknu vercki vorrar saluhialpar / og reiser viliugliga
aptr til Jerusalem til at lida þar sinn dauda / huer ed
vera skyllde vor ꝼullnadar giord og endr laussn / Enn
reisuna til Jerusalem / og huernen ꝥ hann i ꝥre reisu
medr predikan og iardteickna giordum ꝼer i gegnum
Samariam og Galilam ꝥ sama vtskriꝼar hin̄ heila-
ge Lucas nærsta kostgæꝼuiliganna / alt i ꝼra nidrlage
hins munda Capitulans / til þess hins Tuttugazta.

Hygg nu at huersu hann pryder sina reisu medr
mycklum og morgum dasemdar Jardtriknum / þui-
at suo bar til þa ed hann ꝼor vpp til Jerusalem Luce.
xvij. Og gieck i gegnum mitt Samariam og Galile-
am / at hann a ꝼornum veg hreinsadi þar tiu likþraa
menn / Jtem ꝥ hann i ꝥre somu reisu ueik sinum tolꝼ
lærisueinum emsliganna vt aꝼ Matth. x. Og skyrdi
ꝥm ꝼra huernen hann ætti at deyia og vpp aptr at ri-
sa / Og a taldi þa Jacobum og Johannem ꝼyre ꝥ ꝥr
uoru suo metorda samer og virdinga giarner og ken-
ner hinum Christnu medr þui / ꝥ em̄ skule odrum þi-
ona. Luce. xviij. Jtem adrenn hann gieck inn i bor-
gina Jericho / gaꝼ hann blindum manne syn / Sem
vid veigin̄ sat og beidde olmosu Luce xix. Enn þa ed
hann reisti inn i sialꝼann stadinn / og gieck i gegnum
Jericho / veitte hann heilsugioꝼ huse og hemkynne
Zachei / og sagdi / J dag er þessu husse heilsugioꝼ at
hondum konim / med þui ꝥ hann er eitum Abrahams
Sonr / Enn þa ed hann dro burt aꝼ Jericho / Satu

tueir

þeir menn blinder vid veiginn / þra augu a hrærdi hann/ſuo at þr ſau iafn ſnart Matth xx. Slicks þa hefer truan til vegar komit medr þm / huerier ed vt af Gudz krafti hafa og truat / þat Jeſus Chriſtr væri af faudrnum ſendr eitt lioſſ og hialprædi i þennann heim.

Hiſtorian laugardagſins

fyrir Palmſunnudag,
Johan: xij.

Ex dogum fyrer Paſcha/kom Jeſus til Bethania / þar ed Lazarus var/ Sa hinn fram lidne huern ed Jeſus hafdi vpp uakit af dauda / enn þr til biuggu hm̃ þar eina kuelldmaltid / og Martha þionadi/ Enn Lazarus var einn af þm / Sem til bordzins ſat med hm̃/ þa tok Ma-

ria eitt smyrsla pund af hinu su-
razta og dyrdligazta Narden/ og
smurde þar med fætrnar a Jesu
og þurkadi med sinu hofud ha-
re hans fætr / Enn husit fylltizt
vpp af sætleiks ilm smyrslanna/
Þa sagdi eirn af hans Lærisuei-
num/ Judas Symonis son / Sa
ed sueik hann þar epter a/ Huar
fyre eru þessi smyrsl eigi selld fy-
rir þriu hundrut peninga / og ge-
fit fatækum. Enn þetta sagdi
hann ecki af þui / at hann hirte
um fatæka/ helldr af þui at hann
var þiofr / og hafdi fie pyngiu-
na / og bar þ sem gefit var / Þa
sagdi Jesus / Leyf henne slickt/

Fyrer Palma dag

Þuiat þetta hefer hun geymt til mins greftrunar dags / þui volada hafi þier alla tima hia ydr/ eñ mig hafue þier eigi alla tima.

Enn þa ed margt folk af Gydingum formerckti at hann vat þar sialfr / komu þr þangat ecki einasta Jesus vegna / helldr eirnin at þr sægi Lazarum/ þann ed hann hafdi af dauda vpp reist. Enn Kenne manna hofdingiarner hofdu og i radi at lata i helsla Lazarum/ þuiat fyrer hans saker geingu marger af Gydingum þangat/ og trudu a Jesum.

Hier sia þu og hygg nu at / vt af huerri art ed þesser Kennemanna hofdingiar þr virdiliger fedr eru. Og vt af þessum hinum somum mattu eirnin læra at þeckia huerrar tegundar at eru vorer hof Prestar a þessum dogum. Blodgiarner eru þr / Epter þui sem ritningin kallar þa. Eins þa eru þr sinnader/ lika sem at þu sier nu hier/ Suo at þr villdu giarnan/ at til lika a einne stundu vndergeinge og nidrþrycktizt/ bædi Euangelion Christi og þr hiner somu/ sem þ klarliga og hreinliga Predika og medkenna/ suo at þr mættu ecki þar fyre missa sin akrlaund og manna forrad/ sinar virdingar og metord / og adrar bukʃins naudsyniar.

Historian

Historian Palmadagsins

Matth: xxj. Marci xj. Luce xix. Joha: xij.

ÞEss annars dags / þa ed þr komu hart nærri Jerusalem til Bethphage vid fiallit oliueti / sendi Jesus vt Two sina Lærisueina / og sagdi til þra / Fare þier burt i þ kauptun sem fyre ydr liggr / og iafn snart ed þier komit þar inn / þa munu þier finna eina ausnu bundna og fola hia henne / a huerri ed alldreige hefer enn nein madr setid / leysit hana og leidit til min / Og ef einn huer seiger nockut til ydar / þa sei

git/ Þat Herrann þurþue þra / e iaþn snart mun hann lata þau laus vid ydr/ og senda hingat.

Lærisueinarner geingu aþ stad/og þundu eirnin þolañ bundinn vid dyrnar a gatna motinu/ og giordu suo sem Jesus hapdi bipalat þm/ og nockrer aþ þm ed þar stodu saugdu til þra. Huat giore þier þ þ er leysit þolann? Enn þr sogdu til þra suo sem Jesus hapdi bodit þm / og þr leypdu þm þ/ og þr hoþdu aufnuna og þolan til Jesu/ og logdu sin klædi þar a / og settu hann þar vpp a.

Enn þetta skiedi allt saman/

 suo

suo at vpp pylldizt huat sagt er
ßyre spamanninn zan ed seiger /
Seigit dottrinne Sion/Ottazt ee-
ki þu Dotter zion / sia þu / þinn
Konungr kemr til þin hoguær/
og ridr a einne ausnu / og a ei-
num pola klyß bæri sigre ausnu.
Enn hans Lærisueinar skilde ei-
gi þetta i Fyrstu/helldr þa ed Je-
sus var auglystr/hugrudu þr ep-
ter þui / at þita var ap hm skri-
pat / og þ þr hopdu hm þetta.
giort.

Enn margt polk þ komit var
til hatidar dagsins heyrdi þ Je-
sus kom til Jerusalem / og toku
þui palm vidarkuistu / og gein-

gu vt

gu vt hm̃ a mote: Suo kom þar
og eirnin margt Gyndinga folk
med Herranum sialfum af Be=
thania/ þ sem dagin fyrir hafdi
þangat hlaupit/ ecki alleinazta
til at sia Jhesum/ helldr eirnin
Lazarum þan ed hann hafdi af
dauda vppuaket: Enn þat folk
sem hia hm̃ var/ þann tiid hann
kalladi Lazarum vr grofinne/ &
af dauda vppuackte/ prisadi hañ
giorning/ þarfyrer gieck eirnin
folkit vt i motte hm̃/ af þui þ
heyrde/ hann hafdi suodañ Jard
teickn giort.

Enn Pharisei þr sagdu sin a
mille: Pier siaet nu at vierko=

mum

mum ongu til vegar / sia þ allr
heimrinn þer epter honnum.

Enn margt Þolk breidde sin
kladi a veigin. Adrer þa hiuggu
kuistu aþ trianum og dreiþdu
þm nidr a veginn.

Og þa ed hann kom enn nær /
og þor oþan aþ þiallinu oliueti /
hoþ þ Þolkit vpp sem þyrir gieck
og epterþylgde / og allr þlockr
hans Lærisueina aþ þagnadi
Gud at loþa med harri raust / yþ=
uer ollum þm krapta verckum /
sem þr hoþdu sied / kolludu og
saugdu.

Hosianna syne Dauidz / ble=
zadr sie sa þar kemr einn Ko=
nungr

nungr i nafne Drottins. Blezat sie riki Faudr vors Dauidz þ ed kemr i nafne Drottins / Hosian=na a vpp hædum/ fridr sie a him=ne/og dyrd a hædum vppe.

Og nockrer vt af Phariseis þr ed voru med folkino / sogdu til hans / Meistare straffa þu þina Lærisueina/ Hann suarade oc sagdi til þra: Eg seige ydr/ ef at þessir þegdu þa mūdu steinar ner kalla.

Og sem hann kom enn nær/ sá hann a Borgina / og griet yf=uer henne / og sagdi / Ef at þu vissir þ / þa mundir þu a þessum tima eirnin hugleida at / huat til

 þins

Þins fridar heyrdi / enn nu er ꝥ dulit fyrer þinum augum. Þuiat sa time mun yfer þig koma / ꝥ þiner ouiner munu kring vm þig / og þin Born med þier eitt heruirckie setia / og þier vm satr veita / og a allaucgu at þier þreyngia / og þig nidr at velle briota / og lata eigi neinn stein yfuer odrum vera / af þui ꝥ þu hefer eigi þeckt þinn vitiunar tima.

Enn þar voru nockrer Grickier medal þra / sem vpp hofdu farit at til bidia vm hatidina / þr geingu til Philippo sa ed var af Bethsaida vr Galilea / badu hañ og sogdu : Herra / vier villdum

giarnan pa at sia Jesum / Phi-
lippus kom og sagdi þ Andreas
og þr Phillippus og Andreas sag
du þ sidan Jesu : Enn Jesus
andsuaradi þeim og sagdi : Sa
time er nu kominn þ manzins
sonr skal auglystr verda.
Sannliga sannliga seige eg
ydr : Nema at suo sie / þat huerre
kornit palle i Jordinna / og dey-
ie / þa bliþr þ eittsaman : enn eþ
þat deyr / þa þærir þat mickinn
auogxt : Huer hann elskar sit liþ /
sa muu missa þ / og huer hann ha-
tar sitt liþ i þessari Werolld / sa
varducitet þ til eiliþs liþs. Huer
hann vill þiona mier / sa þylge
mier

mier epter / og huar eg em / þar skal og minn þienare vera / og hver hann þionar mier / þañ mun minn Fader heidra.

Min Sala er sorgfull nu at sinne / og huat skal eg seigia? Fader hialpa þu mier vr þessum tima / enn þar fyrer kom eg þo i þenn nann tima: Fader birt þu nafn þitt / þa kom raudd af himne / suo seigiandi. Eg hefi þat birt / og eg skal þ enn vppbirta. Þa sagdi Folkit sem hia stod og a heyrdi. Þar vrdu reidar þrumr: Adrer sogdu: Eingill taladi vid hann. Jesus suaradi / og sagdi: Þessi raudd skiede ecki minna vegna / helldr ydar vegna.

Hier sier þu/ ꝥ Christr gledr sig ecki i þre dyrd
og vegseind sem at þolkit audsyndi hm̄ / Þui hier
vard hann inn leiddr/suo sem eitt vtualit Lamb aþ
hiordinne/þinn daga þyrir Pascha/ ꝥ er a hinum tiun-
da deige þess hins þyrsta manadar Exodi xij. Enn
huar þyre verdr hann inndleiddr / Einckum þar þyre
at hann yrdi oþþradr/Þar vt aþ kemr og eirnin/Sa
angrtreigum þann ed hann þo geþr i þaudrsins valld
og vilia/Sa ed hann ok hans riki villdi suo þyrer kro-
ssis motgang vppbirta.

Nu yþuer kemr domsurskurdan þessa heims/Nu
mun og hoþdinge þessa heims vtrekinn verda/ og eg
nær ed eg verd vpp haþinn aþ iordu / þa vil eg lada
þa alla til min/Enn þetta sagdi hann at vtuisa med
huerium dauda hann atti at deyia.

verba textus.

Þa suaradi þolkit honnum/ vier hoþum heyrt i
laugmalinu ꝥ Christr hann bliþue at eiliþu / og huer-
nen seiger þu þa/ ꝥ manzins sonr hliote vpphaþinn
at verda ? Huer er sa manzins sonr? Þa sagdi Jesus
til þra/ Liosit er eina stutta stund hia/ ydur gãgit a me
dan þier haþit linsit/So at myrckrin hondle ydr eigi
Huer hann geingr i myrckrunum/ Sa veit eigi huert
hann þer/ truet a liosit a medan þier haþit ꝥ / vpp a ꝥ
þier sieuit synet liossins.

verba textus.

Og er Jesus dro inn i Jeru-salem/ vaar aull borgin a riðu

skialfue/ og sagdi: Huer er þes-
si? Enn folkit sagdi: Þat er Je-
sus spamadrinn af Nazareth vr
Galilea.

Og Jesus gieck inn i Gudz
Mustierit/ og rakut alla seliendr
og kaupendr i Mustierino/ og
bordum vexlunar manna/ og sto-
lum þra sem dufr selldu hratt þm̄
vm koll/ og sagdi til þra: Þar
stendr skrifat/ Mitt hus skal eitt
Bæna hus kallazt/ enn þier hafit
gjort þ at spilluirckia inne. Og
blinder og vanfærir geingu til
hans i Mustierit/ og hann læk-
nadi þa.

Hier gefr Christr klarliga til at skilia/ þ þr eru
þiofar og illmenne/ og þ ecki heyre þri samkund hei-
lagra

lagra/ þuiat sins eiginligs abata lesta þr vnder yfuer varfi gudligrar þionuztu/ og þiona þo ecki samkun- dunne / epter þui sem þr seigia þat þre hinne somu verdr alleinazta þionat og hagrædt medt Gudz ordi/ til huers at þr voru iafnt suo skickader sem Eyker og vlfballdar/ þr ed skynlauser eru/ Slickt hid sama þa giordi eirnin Christr a þui hinu fyrsta aare ed hann tok til at predika/ suo sem skrifat stendr Joh i odrum Capittel. j.

Enn þa er Kennemanna hof- dingiar / og Skriptlærdir sau þau vndr ed hann giordi / og þ bornin i Mustierino kolludu og sogdu Hosianna þm Syne Da- uidz / vrdu þr miog reider / og sogdu til hans: Heyrir þu eirnin huat þessir seigia? Jesus sagdi til þra/ Ja/ hafe þier alldreige le- sit? At vr af munne vngbarna og brioſtmylkinga hefer þu lofit til reidt.

Og þa ed hann hafde vm-
skygnt alla hlute i Mustierino/
let hann þa þar epter / og gieck
at kuelldi vt til Bethania/ ꝛ bleif
þar med þeim tolf dulinn fyre
Gydingum.

Og þott hn̄ giordi slik teickn
fyre þm / trudu þr þo ecki a hn̄/
suo at vpp fyllt yrdi malsgrein
spamanzins Esaia/ þa hann sag-
di : Herra huer truer vorre Pre-
dikan ? og huerium er armleggr
Drottins opinberadr ? Þar fyre
kunnu þr ecki at trua/ þuiat Esai-
as seiger enn i ordumstad : Han
hefer þra augu forblindat / og
ofhert þra hiortu / suo at þr sægi
ecki

ecki med augunum / nie skildu med hiartanu / at þr snuizt / suo eg grædi þa: Þetta hid sama sagdi Esaias / þa ed hann leit hans dyrd og taladi af honnum. Þo trudu marger af Hofdingiunū a hann: Enn fyrir saker Phariseis þa medkendu þr ꝥ ecki / suo at þr væri ecki vtrekner af samkundunne / þuiat þr elskudu meir metord hia mōm / helldr enn vegsemd hia Gudi.

Enn fyrir saker etc. Þui ef at vier truum af hiarta / þa verdum vier riettlater / og ef vier iatum med munninum þa verdum vier saluhialpliger / Og huer hann o einardar sig vpp til at vidrkenna mig seiger Christr / fyre mōm / þañ sama vil eg og vanuirda at medkenna fyre minum fandr / og hans Einglum / Þo mun hann sa ed allar vorar synder ber / eirnin þen nann vorn breyskleik viliugliga vm lida / a medan vier af neitum honnum eigi sierliga.

Historian Manudagsins
epter Palma dag Matth. xxi.
Marci xi.

O Gannars dags þa ed
þꝛ geingu aꝼ Bethania
hungradi Drotten:Og
hann leit eitt ꝼikiu tre
a leingdar / vid veiginn / ꝥ er
lauꝼ blaud haꝼdi:Þa gieck hann
þangat at / huort hann ꝼyndi þar
nockut vppa / og hann ꝼann þar
eckirt vtan alleinazta lauꝼ blau-
din þuiat ꝥ var enn ecki time til /
at þar skyllde ꝼikiur vera. Og
Jesus suaradi og sagdi til þess /
Nu vagxe a þier alldꝛeige neinn
auogxtr / og einginn ethe aꝼ þier
nu hiedan aꝼ neinn auogxt at ei-
liꝼu:

lißu: Og hans Lærisueinar heyr-
du ꝥ: Og ꝥ ßikiutreid þornadi
vpp iaßnsnart.

Þat merckir an eßua eilißligann blindleik þra hinna somu/ Sem Gudz Euangelium er bodat / og þr ed ꝥ sama heyra til þorgeßnis an allz auagytar.

Þa komu þr aptr til Ierusa-
lem: Og Iesus gieck inn i Mu-
stierit/ tok til vt ad reka þa sem
seldu og keyßtu i Mustierino/og
bordum þra er vm skipte giordu
a reidu peningum/og stolum þra
sem dußr selldu hratt hann vm
koll/og eigi lofadi hann/ ꝥ nockr
bæri neitt i gegnum Mustierit:
Og hann kendi og sagdi til þra.
Stendr þar ecki skrißat: At mitt
hus skule kallazt eitt Bæna hus

ollu

ollu folki / enn þier hafit giort þat spilluirckia inne.

Þessa somu hlute vtskrifar Marcus uærsta skickanliga / Og i hans Historiu þa siaum vier klarliga þat þr eru eirum lika a Manudaginn vtdrifner af Mustierino / So sem a Sunnudaginn / Og huerium skylldi þ eigi truanligt þickia (eirnin þo at þessi Historia skyrdi þar eigi suo liosliga vm) At agirtidm Biskupanna hafui iafnsnart vpp aptr reist / þa forglatada voru sins kaupskapar / med þui at hatidin tok at nalægiazt / huer ed var einn riettr time fra kaupskapar? Þo at mier sie eigi ouitanligt / þ Augustinus i samanlesningu Gudzspiallanna helldr suo þ Marcus hafui slickt skrifat suo sem at væri þetta hid sama skied a Sunnudaginn / og see þui eckirt annad / vtan þ sem Mattheus hann vtskrifar / Lika sem þ Marcus endr skrifue nu þ at nyiu / huat hann hafdi adr forgleymt i vtskrifuingu Sunnudagsins / Enn slickt kann eg ecki vt af textanum at fornema / Þuiat þ sama er klarliga i nog vt af Manudeiginum skrifat / Eirnnin lika a þridiu daginn þa spyria þr hann at / Vt af huada mackt giorir þu þetta / kann vera at þr hafe ottast at þui mig grunar / þ hann munde enn aptr at nyiu vm vellta fra ranglætis varnunge.

Og þ kom fyrir hina Skriptlærdu

lærdu og Kennemanua Hofdingia/ og þr leitudu epter huernen at þr gæti hellzt fyrefarit honnom/ eñ þr voru þo hrædder vid hann / þuiat allt folkit dadizt at hans kenningu / Og at kuelldi gieck hann vt af Borginne.

A daginñ kendi hann i Mustierino / enn ed nattadi gieck hann vt/ og var vm nottina vpp a fiallino olitieti/ og allt folkit tok sig snemma vpp til hans i Mustierit/ til at hlyda honnum.

Hier vt af megum vier vel skilia / þ hann hafui eigi alla nottinna blifuit til Bethania/ helldr hafui hann vm nottina vpp a fiallino oliueti / annat huort verit at kenna sinum Lærisueinum / suo sem at þu munt snarliga faa at heyra / elligar til bedit Faudrin̄ / suo sem at vier siaum þ skiedi þa ed Gydinarner gripu hann.

Ein Predikan Christi sem skiede a þessum dogum
Johan: xij.

Esus kalladi vpp og sagdi/ Huer hann tru-
er a mig/ Sa truer ei-
gi a mig/ helldr a þañ
em mig hefer sent / Og huer hñ
sier mig/ Sa sier þann sem mig
hefer sent / Eg em eitt lios i hei-
ninn kominn/suo at / huer hann
truer a mig/ sa blifur ecki i myr-
ckrunum/Og huer hann heyrer
min ord/og truer þm̃ ecki / þann
mun eg eigi dæma / Þuiat eg em
eigi kominn/ ꝥ eg dæmi heimiñ/
helldr ꝥ eg frelsadi heimiñ: Huer
hann fyrelitr mig / og medtekr

eigi min ord / Sa hefer hann ed hann dæmer / Þat ord sem eg taladi þat sama mun dæma hann a Efsta deigi / Þuiat eg hefe eigi talat vt af sialfum mier / helldr Faderinn Sa ed mig sendi / hann gaf mier sialfr bodord til / huat eg skal giora og tala / Og eg veit þat hans bodord er eilift lif Huarfyre huat eg tala / þ tala eg suo / sem þ Faderin hefer sagt mier.

Historian Þridiu dagsins

epter Palma Sunnudag Mar xj.
Matth xxvi Luce xx.

Historian þridiu dagsins

Nn at morne þa geingu þr þar hia / og sau fikiu treid/at þ var þurt vordit allt at rotum nidr / og Petr hann hugdi at þui/ og sagdi til hans/ Rabbi Siaþu/at fikiu treid hueriu ed þu formælter / er vppuisnat/Hiner adrer sogdu/ huernen er þ suo skiotliga skied ? Jesus suaradi og sagdi til þra / hafit traust a gudi / Sannliga seige eg ydr/Ef at þier hafit truna/ og efuit ecki/ þa munu þier eigi alleinazta giora slickt hid sama vid fikiutreid/helldr eirnin huer ed segdi til þessa fiallzins / tag þig vpp ok fleyg þier i sioinn/ok efa

di ecki

di ecki i sinu hiarta/ helldr trydi/
at þ munde suo skie: huat hann
seiger/ þa mundi þ ok skie hann
huat hann seiger/ Þar fyre seige
eg ydr/ allt huat þier bidiet i yd-
uare bæn/ þa truit/ at þier munit
audlazt þ/ þa munu þier ok med
taka þ hid sama/ Ok nær ed þier
standit og bid iezt fyrir/ þa fyrir
gefit/ ef at þier hafit eitthuat i
mote nockrum odrum / suo at
ydar Fader a himnum fyre gefe
ydr eirnin yduar brot.

Og þr komu enn aptr til Je-
rusalem / og þa ed hann var at
kenna folkino i Mustierino / og
Predikadi Gudz Euangelion /

geingu at honnum Kennemanna-
na hofdingiar og Skriptlærdir
med Olldungum lydzins og sog
du til hans: Ut af huada mackt
giorir þu þetta? eda huer hefer
gefit þier þa mackt/ at þu giorir
slickt? Enn Jesus suaradi & sag-
di til ꝥra: Eg vil og spyria ydr
at eiuu ordi/ ef at þier seigid mi-
er ꝥ/ þa mun eg eirnin seigia ydr/
vt af huada mackt eg giore ꝥtta/
Skirn Johannis huadan var
hun? huort var hun af himne/
edr af mōm? Suarit mier/ Þa
hugleiddu ꝥr med sialfum sier &
sogdu: Seigium vier at hun var
af himnnm/ þa mun hann seigia
til

til vor/ huar þyre trudu þier hon=
num þa ecki? Enn eþ vier seigi=
ū at hun var aþ mōm/ þa hliotū
vier at ottazt þolkit ꝛ alt þolkit
mū þa gryta oss griote: Þuiat þr
hieldu aller/ þ Johānis væri eiñ
sanr Spamadr. Og þr suorudu
og sogdu til Jesu/ vier vitum ec=
ki: Þa sagdi Jesus til þra/ suo
seige eg ydr eigi helldr/ vt aþ hua
da mackt eg giore þetta.

Ein Summa eda samanlesningr

vt aþ þm þrimr Gudzspialla mōm aþ þui
sem þleira er skied a þridiu da=
ginn/ huat er vier megum
eim þramar Lesa in
Mattheo/ Mar=
co og Lu=
ca.

Þann

Historian Pridiu dagsins

Ann tok þa til at ta-
la med morgum ep-
ter likingum/ ßyrir
hueriar hann gaß
klarliga til at skilia
Þra vantrunad/ok blindleik Þra
hardudugs hiarta / ok huernen
at Þr skylldu eirnin vtrekner ver
da/ok þ hiner heidnu ættu i sta-
din Þra inntekner at verda / þar
med eirnin lika þ Tollheimtu
menn ok portlißuis kam/skylldu
ßyrr komazt i himmarike helldr
enn Þr / Huert rike (i Christo
Þm Konunge) aß himne hingat
oßan komit er / i hueriu at byg-
ger eingen likamlig helldr Gudz
rett-

riettuise / og mun riettruudum
gefit verda / Stundum þa kom
hann þui eirnin suo til vegar / þ
þr med sinne eiginligre ordrædu
stroppudu sialfa sig: Og sem þr
formercktu nu þ / þa leitudu þr
sier lægis / huernen at þr feinge
hellzt latid gripa hann: Enn þr
ottuduzt þo folkit at þui / Af þui
at þ hielt hann fyrir einn mercki-
ligann spaman.

Þa geingu Pharisei i burt ꝛ
hielldu radstefnu sin a mille /
huernen at þr feingu hellzt vie-
lat hann i ordum / og sendu þa
til hans sina Lærisueina med
Herodis þienorum / og lietu þa

med vnderhyggiu spyria hann at/ huort þat væri riett/ at þr gæßi Keisaranum skatt: Huerium hann suaradi suo / Geßit ꝥ Keisaranum huat Keisarans er / og Gudi huat Gudz er. Jaßnsnart þa geingu eirnin Saducei till hans/ og spurdu hann at vm vpprisu ßrammlidinna/ enn þm gaß hann snaugt andsuar / suo at þr þognudu vt aß og ßolkino ægdi þær somu hans Kenningar.

Þm̃ skriptlærda/sa er eirnin ßreistadi hans spyriandi epter þui hinu ædzta bodordinu sem var i laugmalino/ honnum þa vnderuisadi hann þat sama / og opinberadi ꝥ ßyre hannum/ eper þui sem hans spurning var/ einckum huert at væri hid ædzta bodordit.

Þr hræsnarana sem lietuzt suo ßorklokr og skiluiser i laugmalino/ þa hinu somu spyr hann at/ huers Son ꝥ Christr sie / Vt aß Laugmalino / og þui hiuu

ædzta

ædzta badordinu kunna þr meiſtarligar ſpurningar
ꝼram at geꝼa/Enn ecki ſpyria þr neit ſinn epter Chriſ-
to/ Eins og ꝥ vorer diupſetter ſieruitringar giora/
enn ꝥ ſama heꝼer þra blindleike verit / Þui ꝼyre ꝥ
ſædit Abrahams ſem er Chriſtr var þm blezunin til
ſaugd/ ꝼyre huert þr ſkylldu ꝼrialſer verda vt aꝼ bo-
luaninne/i hueria ed allar þioder eru inn ꝼallnar/enn
ecki ꝼyrir verckin Laugmalſins/nie neina mannliga
krapta /Þar eꝼter a priſadi hann þa eckiuna(ſem tuei
mur halꝼ peningum oꝼꝼradi/meir enn alla hina adra
ꝼyrer ſinnar truar ſaker.

Jmot þm ſiergædis Gydingum talar hann til
allz lydzins / og ſetr þm ſialꝼum a heyranda miog
hardar a tolr/ Suo ſem at ſie þr adrer glepſandi var-
gar/ Og medr þeſſare ſinne koſtgæꝼuligre mædu /
þar ed hann ſuo ꝼregt ꝼramꝼylger med Gudz Euan-
gelio/Leidriettandi ſuo þar med þa hinu ſomu ſem
hans Euangelio trua/og ſtyrcker þa i gegn ollum lær
dome hræſnaranna / og þra ogudligum vppſettninge
(an hueria ꝼoreydingar ꝥ Gudz Euangelion kann
ecki predikat verda) og aꝼrekar ſier ſuo þar med þann
dauda/ Sem hann var hingat kominn til at lida/ ſuo
at hann ꝼyre þann hinn ſama / giordi eina þægiliga
oꝼꝼran ꝼyrir allar vorar ſynder.

Sidazt þa, vrdu oꝼſcknar menn Heilags E-
uangelij þetta aꝼ honnum at heyra/ ꝥ hann ſagdi /
Siact at ydart hus / ſkal ydr i eydi latid verda
Þuiat eg ſeige ydr / at þier munut eigi ſia mig /

 þangat

þangat til ed þar kemr ed þier munut ſeigia/ Ble-zadr ſie ſa at kemr i naþne Drottins. Enn a Huita Sunnudeige ſogdu Gydingarner ſuo / og lika þar epter a þa ed þr ſnerizt til riettrar truar / Hiner adrer þr ſia ecki Chriſtum / helldr eru þr blindader i vantru.

Og þa gieck hann vt aþ Muſtierino/og hans Læriſueinar geingu til hans/ og ſyndu honnum byg-ging muſtieriſins/og þr daduzt miog at þui. Eñ hañ ſagdi þm þa þ þyrir : þt þar mundi eigi einn ſteinn yþer odrum bliþa / ſa ed ecki yrdi oþan brotinn. Og þ ſama þyre þann ſkulld / þ Gydingarner heþdi nu eigi a vorum daugum þ neitt ed þr mætti vpphefia ſig aþ / oſſ hinum Chriſtnu til nidrunar / Lika ſem at være enn allar þra ſiduenivr þullkomligar / og ſtædi en nu ſtadþaſtar.

Og ſem hann ſatt vpp a þiallino Oliueti/ ſag-di hann eirnin ſinum Læriſueinum þ þyrir / huer-nen þ Gydingarner ſkylldu vt þlæmder/ Lika Bor-gin og Muſtierit nidr brotid verda / enn þo ſkylldi þar adr þyrre koma þalſ ſpameñ þeir ed þolkit mun-du aþuega leida / og ſuo þ / a þeir ſem Gudz E-uangelion medkendu ſkylldu eirnin oþſockter verda aþ Gydingunum/ ſuo at þeir þorþienudu þeſſ þull-komligar ſina heþndar reþſing j. Teſs: ij. þott at ſlikar oþſokner haþi Chriſtinum mõm eirnin ſeirna meir þar epter a vt aþ Heidnu þolki nærſta þung-

ligar

liga a lagdar verit / og enn i dag verda hia oss vpp
a lagdar fyrir Gudz Euangelions saker. Hann
spadi og eirnin frammleides þui fyrir / at þa (nær
ed ꝥ væri vt giort vm Gydingana) munde eirnin i
Christnina inn koma vonder villu menn / og Predika
suo / Siaet hier er Christr / eda þar er hann / ꝥ er/
at þeir munu suo Predika og kenna / ꝥ samuitzkunar
munu villar verda / og vita eigi huat Christr er / eda
huar þeir skulu hann finna / Swo ꝥ huer einn mun
a setia sier med sierligum hætti salu hialpligr at ver-
da / vt af eiginligum verekum og verdskulldan an
Christz/ og ꝥ sama þo vnder Christiligu nafne.

Nu þott at slickt hafui skied / og hangi nu enn
dagliga yfuer/ þa erum vier þo efuablandner i þui
at þusund/ finn hundrut Arum lidnum / huort ꝥ mu-
ne vera skied / og huort at þeir hluter mune hafa
vppbyriazt/ sem Christr sagdi ádr fyrir af þm Antha
Christi og fals Spamōm medr ꝥra lygiligum Jard-
teickna giordum : Hueria Hofdingia ed Pail Po-
stuli kallar mann syndarinnar / og Son fortopuna-
rinnar/ huer at er einn Gudz motstodu madr / sa ed
sig forhefr vpp yfuer allt huat Gudz/ edr Gudz þio-
nusta kallazt / huerier fyrir o skynsamligan Lærdom
vt af ꝥra skilningsleyse villa skylldu allann heiminn/
(Huiat þr sialfuer skilia ecki huat þeir seigia / og vi-
ta eigi huat þeir vpp setia / Seigiandi suo : Siaet
hier er Christr eda þar er hann / J mote huerium ed

 hann

hann heꝼer adr vt bryniat oſſ medr ſinu ſignada ordi/ og ſagt ſuo / Truit þm ecki : Siaet ꝥt eg ſagda ydr ꝥ ꝼyre ꝼram. Einn þa ed ſlickt kualrædi ſamuitz kunnar og villu domr Antha Chriſtzins tekr einn enda/ ꝥer / nær ed ſkir og hreim ſannleikrinn Gudz Euangelij verdr auglioſ / Sie þa ſeiger hann ꝼyrir/ at vier ſkulum ſnarliga ſia teicknin þeſſ til komanda domſins/ og hins eꝼſta dagſ a Solunne og Tunglinu etc. Hygg þu at / huort at nu vm ſtunder ſie ecki þuilikr time ꝼyre hondum ; Og ſlikt hid ſama geꝼr hann til at ſkilia med ſkytum ordum og epterlikingum : Suo ſem ꝥ vier Siaum hia Mattheo/ og odrum Gudzſpialla mōm.

Og ꝥ ſkiedi ſuo / Þa ed Jeſus haꝼdi vt endat alla þeſſa rædu / at hann ſagdi til ſinna Læriſueina/ Suo ſem þan ſama þridiu Daginn (Þuiat þann nærſta ꝼimtu daginn þar epter/ þa var ꝥ Paſcha aptan) Þier vitid at epter two daga lidna þa verda ꝥ Paſchar etc. Suo ſem ꝥ hier ſeirna meir i Hiſtoriunne mun epter ꝼylgia.

Ein Underuiſan vt aꝼ Paſcha Hatidinne/ eda aꝼ Hatidinne hins Sæta braudz.

Atidin ꝼra hinna oſyrdu braudanna/ hun var halldin ſio daga i ſamt / a hueriū daugum ꝥ Gydingarner mattu ecki ethanne ꝼīnazt lata

neitt Surdeig i sinum husum/ suo sem at skrifat stendr
Exodi xii. Leuiti: xxiiij. og Nume: xxviij. Sa
fyrste dagrinn/ var hinn fimtandi dagr þessa fyr=
sta manadar. Hann var suo heilagr/ ꝥ menn mattu
ecki neitt þionuztu verck giora a þm hinum sama/
Sa hinn Siounde dagrinn var iafnt eirnin lika
suo heilagt. Um kuelldit fyrir/ ꝥ et þm fiortanda
deige/ athu þr lambit/ a hueriu ꝥ eingin lyta var/
og ꝥ sama var eitt hrutlamb/ eins aars gamallt/ og
ꝥ steicktu þeir vid elld/ huert þr athu sidan med bei=
skum grasa Jurtum/. og athu suo þar med osyrt
braud. Huer bodord at full voru med andliga leynda
doma/ vt af huerium ed S. Pall seiger suo i hinum
fyrra Pistle til Corinth: v. Capit. Hreinsit i burt
ꝥ gamla Surdeigit/ suo at þier sieut eitt Nytt
Deig.

Þessir Sio dagarner hins Sæta braudz vrdu
eirnin kallader Pascha/ ꝥ er Paschar/ lika sem
ꝥ vier kollum þa og eirnin ꝛ Eun vpp a Ebresku
Phase/ ꝥ er ganga/ Suo sem ꝥ verdr eirnin vtlagt
Exodi xij. Capit. Af þui seiger eirnin hinn Heilage
Johannis i hinum xviij. Capitula suo: At þar fyre
geingu þr eige iñi Þing husit/ at þr saurgudu sig ecki
helldr ꝥ þr hielldu Pascha/ ꝥ er/ at þr mættu neyta
Paschanna/ Þat sama mattu ecki skilia vt af neyt= NB.
ingunne Lambsins/ Huert ed þr hofdu efter Laug=
malino ethid þegar um kuelldit fyrer/ helldr vt af
neytingu þra hinna sætu braudanna/ þau ed þr hræ=
snarar

snararner villdu hreiner etha / suo at þr syndgudizt ec-ki / Þuiat eirnin þr sem þyre hatidina hoþdu synd-gazt og sauruger voru / hielldu ongua Pascha / þyrr enn þ þr hreinsudu sig met vatz þvoningum/þaustum harskurdi/og ymisligum þornþær ingum etc. Suo sem at sagt verdr i þre annare bok Paralipo. xxx ca: Met sama hætti seigizt og eirnin Johannis xi Cap / Þat marger geingu vr þui sama bygdar lagi vpp til Jerusalem/þyre Paschana/ Suo at þr hreimsudu sig.

Nu mætti einn huer spyria / Huar þyre þ Gudz-spialla mennirner kalla þann þiortanda dag þes ma-nadar þañ þyrsta dag hinna osyrdu braudz daga/ med þui þo at i Laugmalino verdr sa hiñ þimtāde dagriñ reiknadr þyrir hinn þyrsta ? Andsuar / Sa hinn þyrste hatiidar dagr þra sætu braudanna/ var sa hinn þim-tande dagrm̄ þess þyrsta manadar/eda Pascha mana-dar / Enn þetta vppyriadizt þo at kuelldi hins þyrra dagsins/lika sem allar adrar hatider Gydinganna ep-ter langmalino / Suo sem þ skriþat stendr Leuiti xxiij. At i þra hinu þyrra kuelldino / alt til hins an-nars kuelldzins/skulu þier hallda ydra Þuotdaga / Og Gene i Cap. At þa vard aþ hinu þyrra kuelldino og mornenum epter einn dagr / Suo inngieck nu ha-tidin at kuelldi þess þiortanda dagsins / a huerium þr athu Pascha Lambit/og toku til at etha þau hinu sæ-tu braudin/ Alt surdeig var þann dag i burtu latid / adr enn kuelldit kom/ Þar þyre kalla Gudzspialla me-ñirner þann þiortanda daginn/hinn þyrsta dag þrar

sætu

sætu braudz hatidar/af þui/ ꝥ at kuelldi þess sama dagsins/inngieck su hatidin/og ꝥ surdeigit var nu i burtu latid/og ꝥ þr toku þa til at etha þau hinu sætu braudin/ Þui so stendr skrifat i annare bok Moysi xij Cap. A fiortanda deige þess fyrsta manadar at kuelldi/skulu þier etha osyrt braud/alt til þess eins og tutugazta dagsins þes sama manadar at kuelldi komnu/ So at siaudaga i samt finnizt eckirt syrt braud i ỏdrum husum etc.

Enn at þetta sie nu suo/og ꝥ þu hafuer hier onguann misgrun a / þa vtleggr þetta Marcus Gudz spiala madr/og seiger suo/Þat a þm fyrsta deige hins sæta braudz/þa ed Pascha lambit offradizt etc. Og Lucas hann talar eirnin slickt hid sama / og seiger / Enn þa ed dagr hins sæta braudz tok nu at nalægiazt a huerium ꝥ Pascha lambit hlaut at offrazt / Hann seiger a huerium ꝥ hlant/ꝥ er /at Laugmalit baud slickt/Og Johannis hñ talar eirnin lika suo þar hann seiger/Eñ fyre Pascha hatidina etc. ꝥ er at kuelldinu fyrir Paschana/huert ed var a þm fiortanda deiginum/ lika sem ꝥ adr vt af þm hinum ỏdrum Gudz spialla monnunum sagt er / A þm sama aptne hefer hann epter saugn fra annara þa kueldmaltid haldit/ Og epter Euangelio Johannis hefer hann eirnin Lærisueinanna fætr þueigit/Þuit suo seiger hann / Þat Jesus stod vpp fra kuelldmaltidinne/lagdi af sier klædin/tok sidan eit linklædi og batt vm sig / og epter ꝥ hellti hñ vatne i eina munnlaug/tok til at þuo fætina

a Lærisueinunum/ og þurckadi þa med þui linklædi=nu sem hann hafdi vm sig bundit/ Skamt eitt fyrir þessum textans ordum vtleggr oss eirnin Johannis næsta agætliga leyndardom þess Phasas/ þr er þrar vt gongu/ Suo sem er þetta/ ꝥ hann seiger. Enn fy=rir Pascha hatidina þa ed Jesus formerckti nu ꝥ sinn time var kominn/ at hann vtgeinge af þessum heime til Faudrsins etc.

NB

Og þetta hid sama þa skalltu vandliga mer=ckia/ Suo at þu skilier ꝥ vel huat Johannis hann seiger. Vppaa ꝥ þr saurgudu sig ecki/ helldr ꝥ þr hielldu Pascha/ ꝥ er/ at þr mættu neyta Paschanna/ Og eirnin ꝥ huat hn̄ seigr vt af þm fimtanda deigi=num. At ꝥ væri atfanga dagr Pascha/ þar ed vier vilium seirna meir af seigia. Huiat Johannis samt hinum odrum Gudzspialla monnunum/ vtskrifar þa somu nott/ a huerri ꝥ Christr var Suikinn/ huer ed þm fiortanda deiginum fylgde/ lika sem ꝥ hiner þrier Gudzspialla mennirner votta. Þar fyre seiger og eirnin Paall Postule suo/ Þat Drottinn Jesus a þre nott/ ed hann var Suikinn/ tok hann braudit/ braut ꝥ/ og giorde þacker etc.

Swo sier þu nu/ og er augliost/ ꝥ Christr sie a Pascha deigenum krossfestr (huer ed var sa fimtan=de dagr þess fyrsta Manadar) og at þa væri ꝥ sannarliga lambit vtgefit og offrat fyrir allrar veralldarinnar synder. A huerium deige ed hann hafdi eirnin Pascha lambit ethid med Lærisueinu=

num/

num/ epter Laugmalino / og sitt Testamentum inn sett til sinnar minningar/og allz gioruallaz Euangelij og ꝥ sama fyre sin̄ likama og blod vnder yfuer mynd Braudz og Vins. Alt þetta þa er skied a einum/einckum a þm fimtanda deiginum / huer ed var sa hinn fyrste Pascha dagrin. Þuiat kuelldit og nottin fyrir heyrdu til þess Hatidar dagsins / suo sem ꝥ adr er sagt. Og i hinne fyrstu Bok Moysi þa verdr kuelldit fyrir og morgininn epter einn dagr kalladr / Og adr enn ꝥ annat kuelldit kom / þa var allt saman þetta fullkomnat. Þuiat vm þa Niundu stund dags/ gaf Drottin vpp anndina / Gud hann villdi og / at suo færi / ꝥ suo merckiliger hluter skylldu fullkomnader verda / a fyrsta Pascha deige.

Nu mætti einn huer spyria/Huort at Gydingarner mattu nockut giora slickt / sem var þetta / ꝥ þeir skylldu lata krossfesta hann a Hatidar deiginum/Þuiat þeir sialfuer sogdu eirnin suo/ þa ed þeir samtoku sin rad/ At eigi a Hatidar deiginum? Satt er ꝥ/ at þr saugdu suo. Enn þo meintu þeir ecki Hatidina/ og ecki var þm hun suo hiart groin / helldr gieck þm þat mycklu framar hrædzla til/ ꝥ þr saugdu suo/ Þuiat þr ottudust alþydu folkit at þui / sem þar uar a þm sama tima eigi all fatt/huert ed þra ogudeligum asetninge hefdi matt hamla. Þetta hid sama vtuisa eirnin þra eiginlig ord/ Þuiat þeir seigia ecki suo/At eigi a Hatidar deiginum/þt ꝥ hafer ecki/helldr suo/ Ecki a Hatidar deiginum/suo at þar verdi ecki neitt

vpphlaup med ꝼolkino / Þar heyrir þu / ꝥ ecki hræ-
dazt þr Laugmalit/huert ed þm ꝼyrebaud þra illann
asetning/ helldr ottudnzt þr ꝼolkit/ Suo lika ottuduzt
þr og eirnin vpphlaupit / og ꝥ sama hellzt ꝼyre þann
skulld/ at þra o gudligr asetningr yrdi ecki ꝼorhin-
dradr.

Huernen at þr haꝼa hlifzt vid hatidar daginn
og huersu þm heꝼer hann hiart saar verit / ꝥ siaum
vier nu vel. Þra meining vt aꝼ Hatidar deiginum/
hun vtuisar sig nogliganna/ þa ed þr gatu ꝼyrir Ju-
das til stilling Herrann Christum hondum tekit/
Þui þa ed Judas hann haꝼdi giort kaup vid þa / og
vissi i ꝥ sama sinne rad til at komazt yꝼuer Herrann
Jesum / og þui beiddizt hann epter her ꝼolki vt aꝼ
þm/ til at gripa hann med a þre somu nott/ þa ed eck-
ert ꝼolk var hia honnum. Eingiñ sagdi þa neit aꝼ
hatidar deiginum/ Ja huernen sem ꝥ ꝼor um hatidi-
na / þa hlaut þra rad ꝼram̃ at ganga huat sem ꝥ kosta-
di/ Eg helld ꝥ suo /at þr oliner hundar / heꝼdi eigi
ꝼyrmt honnum a þm hinum myckla þuottdeiginum
sem þa var nalægr/ eꝼ at þr heꝼdu ecki neinn annann
bikuæmiligann tima þar till getad ꝼemgit/Suo oꝼr
grim̃er/og heiptar ꝼuller voru þr vidr hann / vissu-
liga þa heꝼdu þr vppdicktad einhueria aꝼsakan / So
sem ꝥ þr og eirnin giordu/ Þat vier kynnum Gudi
ongua meire þionuztu/ nie neitt ædra oꝼꝼr at giora/
helldr enn ꝥ / at kross ꝼesta einn þuilikann o ꝼræganñ
ꝼoreydzlu mann Laugmalsins. Enn þo at þar heꝼdi

nu einnhuer annar misgiorningr þraminn verit / þa heþdi reþsingin vel mꜳtt vndann dragazt eda þyre geþin verda. Enn su sman / eþ at Gud var lastadr / hana skylldu vær eirnin a þuott deiginum eigi lata o straþþada. Swo kunnum vier einn liotann dreing med þaugru skinne at skryda.

Merck nu huat eg seige þier. Judas hann er þar nalægr / og þr skicka vt med hm̄ sina þienara / suo sem ꝥ hann epterbeidizt / og vilia nu ecki leingr lata ꝥ vudan dragazt / Þuiat þr ottuduzt / eþ at þr lietu ꝥ suo leinge bida ꝥ Hatidin væri vmlidin / þa kynne þr ecki suo bikuæmiliga at lata gripa hn̄ / Enn sem hann er nu hondum tekinn / og ꝥ þr haþa hann nu nalægann a mille sin / þa eru þr enn at nyiu ottablandner / og hugsiuker vm ꝥ / eþ at þeir skylldu hallda hann suo leinge þangenn / sem ꝥ Hatidin væri vmlidin / at þa mætti hann þyre vpphlaup komazt vr þra hondum. Þar þyre gatu þeir vonder Gydingar eigi leingr bedit / þeir hlutu at þlyta sier / þeir þlyttu sier og eirnin / eigi alitande Gudz Laugmal / og heilagan tima / sem þa stod yþuer / Siaþu þañm̄ breittu þr vonder nidingar vid Gud og hans Son Christum. Enn med þui at slickt er nu sagt vt aþ vondz ligre rada giord illzku þullz hiarta / Þa skalltu og eirnin þar iaþn þram̄e vita / at ecki sie ꝥ vt aþ þra vondzligre rada gioꝛd / helldr vt aþ sierligre Gudz þyrehyggiu / þa sie þetta skied og suo til skickat / þat Christr skylldi Dauda lida a

sialfua Pascha hatidina / ecki einazta fyre þann skuld ꝥ sannleikrinn kæmi yfuer eit med fyre myndinne / helldr eirnin lika þar fyre / at marger væri þar i hia / nær ed sa hiñ hædzti kenni madrinn skylldi fyre vtann Jerusalem forn færa gudi allz heriar Drottne sitt blod Gydingunum / og heidinum þiodum till endrlausnar.

Eigi skal þier ꝥ vndarligt þickia / at þr dirfduzt slickt at gora a sinum Hatidar deige / Enn les þu þa Historiuna sem Johannis hann skrifar / þa muntu finna ꝥ þr hafa ecki allemazta a Hatidinne / helldr iafnañ i Mustierino sialfu / huert ed þr hiel du þo fyrer hid allra heilagazta einset sier eirnin / ꝥ þr hafa viliat gryta hann med griote / suo sem ꝥ i attanda og tiunda capitula Johannis skrifat stendr.

J Euangelio hins heilaga Matthtei sier þu eirnin ꝥ a þessum deige hafui Judas kastad þm xxx silfr peningum i Mustierit frañ fyre fætr þra hinna ædztu kenne mannanna / og olldunganna / amedann ꝥ hiner adrer presta hofdingiar og Oldungar lydzins a klogudu Christum / og offr selldu hañ Pilato / Þuiat offraner hatidar dagsins hlutu fulkomnadar at verda og einckanliga þo morgun fiornin / huer ed var eit huersdagligt offr / Suo at hier væri ecki neit vndan dreigit / helldr ꝥ huorutweggia skiedi til lika / og med badū tueimr yrdi gudi þionat / einckum suo sem var fyre frañflytning offrsins i Mustierino / og fyre liflat herrans Christi / huer at er einn hialpare allrar veralldar.

Þar

Þar eru og þr nockrer ſem ꝥ meina / at ſa hinn fyrſte Paſcha dagrinn hafui vpp byriazt a þuott deiginum / af þui ꝥ Johannis hann ſeiger / At ſa ſame þuott dagr var mickill / Enn þar ſuara eg ſuo til / lika ſem ꝥ eirnin Textinn ſialfr vtuiſar / ꝥ Johannis kalle mycklann / eigi Paſcha daginn / helldr þuottdaginn / Og hiner adrer Gudzſpialla mennirner / kalla hn̄ og ecki an̄at vtan þuottdag / En̄ huer ſem ein þuot dagr hn̄ var meire enn allar hatider / Þuiat a þm fyrſta Paſcha deiginum / eda hins Sæta braudz og a hinum ſiounda deige voru aull þionuztu verck fyrebodin / Enn þo var þar ecki fyrebodit at til reida þann mat ed þr ſkylldu etha / Suo ſem ꝥ Exodi xij. cap: ſkrifat ſtendr / Enn a þuottdeiginum dirfduzt þr eigi at til reida ſinn mat / Lika ſem ꝥ eirnin ſkrifat ſtendr Exodi xvj. Suo kann og eirnin at vera / ꝥ þeſſi Þuottdagrinn ſem þa kom a þm ſætu braudz dogum / hafui fyre vppſetning Phariſearanna meire og ædre halldinn verit / helldr enn hiner adrer / Þar fyre ꝥ a þm hinum ſama ſaman ſafnadizt margt folck vr ollu landinu / og kom til Jeruſalem / Huar fyre ꝥ væntanda var godz kaupſkapar / og eigi allitils auinnings med mycklum formanna innteckt um.

Hier til mattu i gen ſeigia / At þar ſie mote / ꝥ hid fyrra andſuarit / ꝥ Johannis opinberliga ſeiger / At ꝥ var ſa atfanga dagr Paſcha / Enn ſa atfanga dagrinn er ein til reiding / Þar vt af ſynizt ꝥ ſuo / ſem at hafui þetta ſuo mickit at ſeigia / At

ꝥ var

ꝥ var ein til reiding Paschanna/elligar suo sem ꝥ vier plogum at seigia / at ꝥ var kuelldit fyrir Pascha / Þaruppa gef eg suodann suar / At lika suo sem ꝥ sa þuott dagrinn ed kom a ꝥm Sætu braudz daugum / vard kalladar laugar dagr eda þuot dagr i Pascum / ecki fyre ꝥ/at hann kom adr enn hiner dagarnar pascha hatidarinnar/helldr ꝥ hann kom a Pascha dogunum/So lika eirnin sa at fanga dagrinn sem kom a ꝥm daugum hins o syrda braudz vard kaladr atfanga dagr Pascha/ecki fyre ꝥ/hann kom fyrr enn Paschaner/helldr ꝥ haun kom i Pascha dogunum lika suo sem ꝥ vier seigium enn i dag og kollum þann sietta dag vikunnar fausto dagin i Paschum / Þuiat þuott dagsins vegna/ vard huer hinn siette dagr / eda suo sem vier seiginm huer faustn dagr kringum Arit kalladr parasceua sem þydizt atfanga dagr / ꝥ er ein til reiding þuottdagsins/Þuiat a ꝥm sama deigi hlutu ꝥr at til reida þann mat sem a þuottdeiginum skylldi ethinn verda/ Hinar adrar hatidernar hofdu ongua atfanga daga/ ecki helldr eirnin Pascha hatidin Þuiat a ꝥm somum/var ꝥ ecki fyre bodit at til reida matin/vtan suo væri at þa bæri a þuottdogum.

Suo vill nu Johannis/og gefr ꝥ til at skilia/at Gydingarner hafue a ꝥm tima halldit hatiid hin̄a o syrdu brauda/og ꝥ þuottdagrinn tæki þa at nalægiazt/Sa ed var þegar hins annars dags epter / Þa er Christr skylldi ecki offradr verda/ heldr i grofinne huilazt/Og i ꝥm epter fylgianda textans ordum vt/

leggr

lggr hann seiger. Eun Gydingar/ med þui at ꝥ var. Atþanga dagr/ suo ꝥ likamarner bliþue ecki a Kros-sinum heingiande a þuottdeiginum (þuiat sa same þuottdagrinn var mickill/ badu þeir Pilatum etc. Hann seiger ecki ꝥ Atþanga deiginum haþui stragx epter þylgt Pascha dagrinn/ Helldr sa hinn mickle Þuottdagrinn/ Og Marcus hann verdr þui eirnin samsaga/ og seiger. Þat var sa Atþanga dagr/ ꝥ er þyrir hinn myckla þuottdaginn/ Hann seiger ecki/ huer at er þyre Paschana/ Lucas hann skriþar eirnin slickt hid sama.

Nu sier þu huernen ꝥ allar þyrr sagdar greiner/ koma yþuer eitt/ vt aþ heilagre ritningu/ hueriar eg heþe þyre þann skulld hellzt till teicknat/ vpp a ꝥ vier mættum Historiuna hægligar skilia/ og ꝥ vier vissum og sægum huernen ꝥ gamla Testamentid eda Laug-malit samhliodar þessu/ og huernen ꝥ þyre myndin kæmi yþuer eitt med sannleiknum. Þar med eirnin þyre þra saker/ sem ein hlut þungann giora i þui/ þar eingin þyngder at/ og seigia an allra ritninga huat þim sialþum synizt.

BEDA einn idin og kostgæþinn Lesare allra gamalla ritningss Meistara/ hann skriþar suo i þre bok sem kallazt de natura rerum xlvj. Capit. Þat Drottin vor haþui a þim þimtanda deige þess þyrsta Manadar a þausto deige hangit a Krossinum/ og a einum Þuottdaganna ꝥ er a Sunnudeiginum vpp aptr risit þra Daudrim/ Hier vti hlytr einginn Chri-

stinn madr efua blandinn at vera / suo at hann verdi eigi uantruadr fundinn / bædi Laugmalino (huert ed bydr ꝥ Pascha lambit skylldi offrazt a ꝥm fiortanda deigi þess fyrsta Manadar at kuellди komnu) og suo Heilogum Gudz Euangelio / huert ed vitnar ꝥ Drottinn sie a þui sama kuelldi af Gydingunum fangadr / og sidan a fausto daginn þar epter a vm morgunin sie hann Krossfestr og i grauf lagdr / og ꝥ hann hafdi þan fyrsta dag þuottdaganna vpp aptr risit.

Piningin Drottins vors

Jhesu Christi / epter fiorum Gudzspiolla mōm.

EN hatidin fra hinna sætu braudanna / sem kalladizt Paschar / var þa nalæg. Og Jesus sagdi til sinna Lærisueina. Þier vitid ꝥ epter tuo daga verda Paschar / og Manzins Son mun ofr seliazt/

seliazt/ þ hann Krossfestr verdi.

Þa saman sofnuduzt Presta hofdingiar/ Skriptlærder/ og Olldvngar lydzins i Forstofu Kennemanna hofdingians/ þess er Caiphas hiet/ og logdu vt rad/ huernen at þeir gæti med kænsku hondlat Jesum/ og liflatid hn̄. Þuiat þr ottuduzt Folkit enn þeir sogdu/ Eigi þo vm Hatidina/ suo at ecki verdi neitt vpp hlaup med Folkino.

Þat er/ þa er þr hofdu heyrt/ þier munut eigi sia mig meir þangat til at þier seigit. Blezadr sie sa sem þar kemr i nafne Drottins.

Caiphas hann vaar þess hins sama Arsins Biskup og Kennemanna hofdingie/ huat þo epter Laugmalino þa atti Kennemanna Hofdinginn ecki alleinazta eitt aar/ helldr alla sina lifdaga i þui sama embætti at blifua: Enn þeir hofdu a hueriu aare vm-

stipte a Kennemanna Hofdingianum / lika suo sem þ nu plagazt i sumum stodum a Borgar Meistorunum / Enn þ sama giordu þeir fyrir sinnar agirndar saker i mote Gudz laug male: Þar fyre nær ed Johannis i Histor(i)u Pinunnar Christi / getr Kennemanna Hofdingians / þa meinar hann alltiafnt þar med Caipham / Þat sama merck nu vel.

Og þa ed Jesus var nu til Bethania i huse Simonar hins vanheila / gieck ein Kona at hm̄ hun hafdi eitt glerstaup fullt med o blandat forkostuligt smyrsla vatn / og hellti þui yfer hans hofut / þar hann sat til Bordzins. Enn er hans Lærisueinar sau þ / þa mislikadi þm slickt / og sogdu / Huar til skal þessi spilling? þuiat þetta smyrsla vatn / hefdi matt seliazt / meir enn þriu Hun-

drut peninga / og gepit þ sama suo patækum / Og þeir deilldu a hana. Þa ed Jesus pormerckti þ/ sagdi hann til þra / Latid hana med mak / huar pyre styggit þier hana ? Hun heper eitt got verck giort a mier / þui patæka hapi þier alla tima hia ydr / og nær þier viliet / þa kunne þier þm til goda at giora en mig hapui þier ecki alla tima : Hun heper þ giort huat hun kunne / Þui þ hun heper uthellt þessu smyrsla vatne a mim likama / þar med er hun adr pyrepram komen at smyria minn likama til minnar greptrunar. Sannliga seige eg ydr /

Huar ed þetta Euangelion verdꝛ Predikat i ollum heime/ þar mũ eirnin sagt verda til hennar minningar/ ꝥ hun hefer nu giort.

Huer einn þassara peninganna hefer verit suo godꝛ/ sem þrir skilldingar lybysker eda suo sem einn eingelskr skotare / huat sumer kalla grot Mattheus hann helldꝛ suo/ At hun hefer ꝥ giort / vpp a ꝥ hun reidde mig til grafarinnar/ Sem villdi hann suo seigia/ Latid ꝥtta suo skie/ Þetta er ꝥ burt farar minne ed hun gefr mier/ eg a nu at deyia.

Vissiliga þa helld eg ꝥ/ at þessi smurningin sie ecki su hinn sama þar ed Johannis af skrifar/ Þuiat þar i ꝥm stad verda fætrner Christi smurder/ enn hier hofudit/ Vm hina kurradi Judas at eins / Enn vm þessa Lærisueinarner/ Hin smurningin hun skier i husum Marthe/ enn þessi i huse Simonar / Vtan at suo sie / at þetta sie in Mattheo ein endrteckt og a nyung þess hins sama/ sem adꝛ er skied / þo þickir mier suo sem at þessi historian hafui til borit miduiku daginn efter Palma dag/ Enn hin onnr sem Johannes hann seiger vt af laugar daginn þar fyrer / Kann vera at þetta hafui hin sama kona verit / Sem badar smurningarnar hafui framit/ huer ed þar hafui lysting og gledi a haft/ ꝥ Christr liet sier þetta hid sama vel lika

ꝥ hann

ꝥ hann lofadi hana / og afsakade fyrir Judase / At hun sie þar fyrer komenn / og hafdi enn aptr smurt hann eirnin a midiuku dagin / eigi nu hans fætr suo sem a laugudags kuelldit / helldr hans hofut / suo ꝥ smyrslin hafa runnit yfuer allann hans blezadann likama / Christr hann straffadi Judasar ord / þui hann var einn leidrskalkr i sinu hiarta og hafdi lysting till at stela / Hann meinar eigi fatæka / helldr fyrir hræsnis yfuer varp / leitade hann sialfs sinnar nytseimdar / Enn hiner adrer Lærisueinarner verda fyre þn̄ skulld atalder / ꝥ þr logdu einn rangann orskurd yppa og dæmdu ecki riett / Huiat þr fordæmdu þetta verck Mariu / lika suo sem at væri ꝥ oleyfuiligt / med þui þo at þr vissu ecki vt af huerri tru ed ꝥ skiedi.

Enn Andskotinn var farinn i Judam sem kalladizt Ischarioth / huer ed var vt af tolu þra tolf / og hann gieck burt og taladi vid Kennemanna hofdingiana og Hofudz menna / ꝥ hann villdi suikia hn̄ / og sagdi / Huat vilie þier gefa mier / ꝥ eg ofrse-

lie

lie ydr hann : Þa er þr heyrdu ꝥ/ vrdu þeir glader vid. Og þeir budu honnum þriatige silfr pen= inga: Og hann lofadi þm þui/ og þadan i fra leitadi hann læ= gis/ ꝥ hann gæti ofr sellt þm hañ an vpphlaups.

J hinum fyrra Pistle til Timotheo vj. Capit. seiger S. Paal / At þeir sem riker vilia verda / þa falle þeir i freistne og snorur / og i margar fauisli= gar og skadsamligar girnder / þær ed manninum dre= ckia i fordiarf og fyredæming/ Þuiat agirndin er rot allz illz/ huerrar ed sumer hafa girnzt/ og eru riettr= tru fra villter / og giora sier sialfum suo margar harmkuælingar.

Enn a þm fyrsta deige hins sæta braudz/ a huerum ꝥ offrazt hlaut Paschalambit/ geingu Læ= risueinarner til Jesu / og sogdu

til hans/ Huert villtu at vier po-
rũ /og at til reida þier þar þu e-
thir Pascha lambit : Og hann
sendi vt Petrum og Johannem
og sagdi: Gangit inn i Stadin/
siaet/ nær ed þier komit þar inn/
þa mun mædr mæta ydr/ sa ed ber
eina vatz kautu/ fylgit honnum
epter/ i þ hus / þar ed hann inn-
geingr/ og seigit husherranum/
Meistarinn lætr seigia þier/ Miñ
time er komenn / hia þier vil eg
Paschana hallda/ huar er þ her-
berge / þar ed eg meige Pascha
lambit inne etha med minum
Lærisueinum : Og hann mun sy
na ydr þagardan Sal storann/ bu-

et ꝥ þar til / ꝥr geingu burt / og fundu suo sem hann hafde sagt ꝥm / og biuggu til Paschalambit.

Vier holdum at þetta mune verit hafa sa salrinn / i huerium ꝥ Lærisueinarner geymdu sig epter Vpprisuna Christi / af hrædzlu saker vid Gydingana / Johannis xx. Cap. Og þar ed ꝥr hafa medtekit Heilagann Anda Acto: j. og ij.

Og at kuelldi kom hann / og settizt til bordzins med ꝥm tolf Postulunum / og hann sagdi til ꝥra. Mig hefer af hiarta nærsta miog epterlangat / at etha ꝥtta Paschalamb med ydr / adr enn eg lid.

J Laugmalenu var bodit / ꝥ ꝥr skylldu standa a medan Pascha lambit være ethid: Þar fyre er ꝥ suo skilianda / at Drottin hafui stadit a medan hann ath ꝥ med sinum Lærisueinum / og ꝥ hann hafui stragx þar epter a nidr sezt.

Þuiat eg ſeige ydr/ ꝥ hiedan
i fra mun eg eigi optar af þui
neyta/ þangat til at ꝥ fullkom=
nat verdi i Gudz riki/ Og hann
tok Kaleikinn/ þackadi og ſag=
di/ Takit hann/ og ſkiptid hm̄
ydar a mille/ Þuiat eg ſeige ydr/
At eg mun eigi drecka af vinui=
darnis auegxti/ þangat til ꝥ
Gudz rike kemr/ a þm deigi/ nær
ed eg mun drecka ꝥ nytt med ydr
i mins faudrs rike.

Lucas hann hefer hier nockræ hlute ſkilmerckili=
gar vtſkrifat/ huerier af þm Mattheo og Marco eru
epterlatner/ Enn ꝥ hann ſeiger hier/ At hann tok Ka=
leikinn þackadi og ſagdi/ Takit hann etc. Þat ſkalltu
altſaman ſkilia/ vt af neyzlu Paſcha lambſins þeſſ
hins gamla Teſtamentiſins/ epter hueria neyting hn̄
hefer druckit ꝥ vinit/ Enn vpp fra þui þa hefer hn̄
hiorckis fra neyt/ Lika ſem ꝥ hann vildi ecki eitun

drecka þ Myrru blandat vinit a krossinum.

Enn hann etr og dreckr þetta huorutueggia nyt med sinum i Gudz riki / þ er i sinne samkundu / eda Christinne / fyrst hann hefer nu eitt sinn fyrir sialfan sig a krossinum fornfærdr / fulkomnat þ Pascha offrit / Huiat vier verdum him̃ nu og han oss innlifuader / og erum suo hans limer fyre rietta tru / hueria ed vier medtokum vt af Gudz Euangelio / Vt af huerre neyzlu og dryckiu (huer at einginn annar hlutr er / vtan alleinazta truan a Jesum Christum) þ Christur seiger Johannis vj cap: Og þar verdr eirnin i epterfarande textans ordum af sagt / þar Christr seiger / Þat þier skulut etha og drecka yfuer mit bord i minu rike / Og drickia fra somu neyzlunnar og dryckiunnar (huer at skier fyrir rietta tru) er heilagt Sacramentum holldz og blodz vors Drottins Jesu Christi / huar ed oss / fyrir ordit Christi / verdr inne gefit til at skilia / og fram̃ bodud vor endrlausn / og hans fulnadar giord / Og ef at vier truum / þa er han oss veltur og gefin.

Og sim̃ þr neyttu / a þre not ed hñ vard suikiñ tok drottiñ Jes⁹ braudit / þackadi / braut þ / gaf þat Lærisueinunũ / og sagdi / Takit / ethid / þ er minn likame / Sa

ed fy-

ed ꝼyrir ydr verdr vt geꝼinn / Gioꝛit þetta i mina minning / i. Corinth. xi. Lika ſuo tok hann eirnin Kalcikinn / epter kuelld=makidina / þackadi / gaꝼ hann þm/og ſagdi / Þeſſi kalcikr er ꝥ nyia Teſtamentid i minu blode/ ꝥ ꝼyrir ydr/ og ꝼyrir marga ver=dr vthellt til ſyndanna ꝼyrregeꝼ=ningar/ Gioꝛit þetta/ ſuo opt ſem þer dreckit ꝥ/ i mina minnig/ Og þr drucku þar aller vt aꝼ.

Sem Chriſtr hann villdi nu ſinn dauda lida / innſetti hann ecki neinar oꝼꝼraner/helldr giordi hann eitt Teſtamentum/ Huert ed vera ſkylldi Læriſuei=nunum ein æꝼuinlig minning / ꝥ er þm Chriſtnum monnum huerier at eru ꝼyre Chriſtz Euangelion/og hans ſignadann Anda / ſuo ſem aꝼ einum Meiſtara lærder og mentader/Huert Teſtament at eirnin vera ſkylldi ein minning þeſſ eincka oꝼꝼrſins Chriſti/ ꝥ eitt ſinn er a kroſſinum oꝼꝼrat/enn þa alleinazta/ nær ed

 þretha

Þr etha og drecka þetta Sacramentid/ og ecki þa nær ed þr oþþra og liþlata Christum/Þuiat hann seiger / Ethid og dreckit .ꝥ i mina minning / ꝥ er / Nær ed þier neytid mins likama/þa hugleidit og kunngiorit at þessi min likame sie i daudann vt geþinn þyrer ydrar syndir/Og nær ed þier dreckit mit blod/ þa hugleidit og kunngiorit/ꝥ þetta mitt blod sie a Krossinum vthelt þyrir ydrar syndir/ Huer minning at er / su predickan og kunngioring Christz velgiorninga / Sierdeilis sem er ꝥ hann gaþ sinn Likama vti daudann þyrir oss/ og ꝥ hann heþer helt vt sinu blodi þyrir oss a krossinum/til syndanna þyre geþninger / suo sem ꝥ innsetningar ordin Herrans Christi haþa inne at hallda/ Og Paill Postuli hann vtleggr eirnin þa minningina klarliga i nog / Huer hann geingr med þuilikri tru til heilagæ Altaris/Suo sem ꝥ su minningin inne helldr/ sa same heþer reynt og ransakat sig vel/og hann gengr þar ecki ouerdugr til / Þær hinar harmþrungnu samuitzkunar neyta þessa dricknsins þeginsamliga aþ ollu hiarta i suodann mata sem at Christr hann heþer innsett ꝥ / þuiat þar þyre verda þær hreystar og huggadar og truan stadþest og oþlugre giord/Huar ut aþ vier heþum i odrum bokum þleira sagt.

Enn þyrir Pascha Hatidina sialþua/ Þer a þm sama aptne/

þa Je-

Þa Jesus formerckti ꝥ sinn time var kominn / at hann geinge vr þessum heime til Faudrsins / lika sem hann hafdi elskat sina / þr i heimenum voru / suo elskadi hañ þa og allt til enda.

Huat ꝥ hid gamla Phase / ꝥ er su hin gamla vtgangan eda Pascharner hafa merckt / i Christo og i þm hinum Christnu / ꝥ gefr Johannis til at skilia / þar hann seiger / at hann vtgeinge af þessum heime til Faudrsins.

Og at kuelld maltidinne giordi / þo ed Diofulinn hafi þegar innfarit i hiartad Judasar Simonis sonar Jscharioth / ꝥ hann suikahann / visse Jesus ꝥ Faderinn hafdi hoñum alla hluti i hendr gefit / og ꝥ hann var

af

af Gudi vt komenn / og þ hann
færi til Gudz/stod hann vpp fra
kuelld maltidinne / lagdi af sier
klædin og tok eitt linklædi / og
batt vm sig / epter þ hellti hann
vatne i eina munnlaug/tok til li=
dan at þuo fætrna a Lærisueinu=
num / og þurckadi þa medr lin=
duknum þm̄ hann var vm gyrtr.

Þa kom hann til Simonar
Petri: Og Petr hann sagdi til
hans / Herra skylldir þu þuo a
mier mina fætr ? Jesus suaradi
og sagdi til hans/Huat eg giore
þ veizt þu ecki / enn seirna meir
veizt þu þ / Þa sagdi Petr till
hans/Aldreigi skalltu mina fætr
þuo

þuo/ Jesus suaradi honnum/ Ef at eg þuæ þier ecki/ þa heƀer þu ongua hlutdeilld med mier. Simon Petrus seiger till hans/ Herra ecki einazta ƀætrna/ helldr eirnin hoƀut og hendr. Jesus sagdi til hans/ Huer at þueiginn er/ sa þarƀ ecki meir/ nema at þuo ƀætrna/ helldur er hañ allr hrein. Og þier erut hreiner/ enn eigi aller/ Þuiat hann visse vel/ huer ed sa var et hann mundi Suikia/ þar ƀyre sagdi hann/ þier erut eigi aller hreiner.

Wier vitum nærsta vel/ ꝥ flester aƀ oss hallda ꝥ/ lat þessi ƀota þuottrinn/ haƀui skied/ ƀerir insetningina Sacramentisins/ Enn ꝥ vier holldum þar i mot/ til þess hins sama neyder oss sialƀ Historian Gudzspiallanna. Helltzt ƀyre saker ƀra/ sem seigia ꝥ

vier hliotum hreiner og þuegner at vera / adr enn ꝥ
vier medtokum þetta Sacramentid (Suo at Christr
hann þinne ecki ꝥ neitt/ huat hann þurfue at fyrege/
fa eda forlata) enn ꝥ er ecki hia oſſ ſuo mickilſ ack/
tanda/ ꝥ vier ſkylldum þar fyre i ſundrſlita / þa Hi/
ſtoriu ſem Johannis hann ſkrifar i Þrettanda Capi/
talu. Huer at þo er ſuo ſamanteingd / at þar verdr
eckirt innſett amille / vt af þm odrum Gudzſpialla
monnunum/ vtan ꝥ alleinazta / huat hia þm hinum
vt af Suikaranum Judas ſkrifat ſtendr/ ꝥ hann væ/
ri ſa huer ed Chriſtum mundi ſuikia. Og þr hiner
ſem þar hafa innſett a millum/innſettningia Sacra/
mentiſins/ þr ſomu hafa hlotid þar epter aa at ſeigia/
ꝥ ſem Gudzſpialla madrinn greiner ecki. Ja þr hafa
ꝥ holtid at ſeigia huat þm gagn ſtadligt er: Og i
ſkaummu male at ſkyra. Johannis hann ſkrifar i fra
fota þvottinum eina ſamfaſta Hiſtoriu / hueria ed
vier megum ecki i fra annare ſundr at ſlita / Þuiat
hann fraſkilr Judam / og vtſkufar honnum af þre
Samkundu. Item / ef at fyrir fota þvottinn væri
innſett Sacramentum holldz og blodz Jeſu Chriſti/
ſem fornfærdizt a Kroſſinum / þa villdi vt af þre ſo/
mu Hiſtoriu epterfylgia / ꝥ Judas hafui ecki ſamt
hinum odrum medtekit holld og blod Herrans Chri/
ſti / huat er ſumer hafa ſkrifat og ſagt. Enn Hiſto/
rian Lucas Gudzſpialla helldr þar þuert i mot.

Þeſſe fota þvottrinn er einn leyndr domr / og
eitt Epterdæmi. Enn leyndr domr þar vt af/ ꝥ Chri/
ſtr ſei/

str. seiger. Huat eg giore þ veiztu nu ecki/ Enn seirna meir hier epter a muntu þ vita. Ef at eg þwoæ þier ecki/ þa hefer þu ongua hlut deilld medr mier / Eitt epterdenn i þui suo sem þ hier epter fylger. Þa ed hann fra fætr þueigit etc.

Þa ed hañ hafde nu fra fætr þueigit/ tok hann sin klædi / settizt nidr aptr / og sagdi þa enn at nyiu til þra. Vite þier huat eg hefe giort ydr? þier kallit mig Meistara og Herra/ þ seigit þier og riett/ þuiat eg er hann og/ Nu fyrst eg ydar Herra og Meistare hefui þueigit ydra fætr/ þa skulu þier og eirnin innbyrdis þuo huers annars fætr / Til epterdæmis gaf eg ydr þetta/ þ þier giorit / lika suo sem þ eg hefe giort

ydr. Sannliga sannliga seige eg ydr/ þ þienarinn er eigi meire sinum Herra / nie sendibodinn ædri þm hann vtsendi.
Fyrst þier vitid slickt/ þa eru þier Sæler ef þier giorit þ/ Ecki seigi eg af ydr ollum / eg veit/ hueria þ eg hefe vtualet/ helldr þ ritningin vppfylldizt/ At sa ed braudit etr med mier/ hann tredr mig vnder fætr. Psalm. xlj. Nu seige eg ydr þ/ adr enn þ skier/ suo at þa/ nær þ er skied / at þier truit þ eg em hann. Sannliga sannliga þa seige eg ydr / huer þann medtekr/ huern ed eg mun senda/ sa medtekr mig/ enn huer
hann

Þiorum Gudzspialla mǫnnum

hann medtekr mig / sa medtekr þann sem mig hefer sent.

Þ eg em hann einckum sa huern ed ritningin hefer kunn giort þ koma skylldi.

Hann meinar Judam af huerium hann suo leinge seiger / allt þar til ed sa Suikare hlaut i burt at ganga / af þm hann hafdi eirnin adr suo sagt. Þier erut eigi aller hreiner / Medr huerium ord vm hann meinte eirnin Judam.

Þa ed Jesus hafdi þetta sagt / hrygdizt hann i andanum / vottadi og sagdi / Sannliga sannliga seige eg ydr / þ einn af ydr mun forrada mig / Siaet at hond þess ed mig Suikr / er med mier a bordi / Og Lærisueinarner vrdu miog hrygguir vid þetta / og huer leit til annars / Og þa kuidde vid af huerium hann munde seigia:

 Og

Og þr toku til at spyriazt at sin a mille / huer at sa være medal þra sem þr munde giora / og sogdu til hans / huer epter annann / Herra er eg þ nockut? og hin annar / er, eg þ? Hann suaradi og sagdi / Einn aꝼ þm tolꝼ / huer ed drepr i ꝼatid med mier / sa mun ꝼorrada mig.

Christr hryggurzt og sturlazt med sialꝼum sier i ændanum (sem þuiþat daudinn tæcki at nalægiazt) i gegn þm Andskotanum sem Judas var aꝼ halldinn / lika suo sem þa ed hann byskizt vid og sturladizt med sialꝼum sier i andanum i gegn daudanum / þa ed hann skyldi yppueckia Lazarum aꝼ dauda / þetta er eitt epterdæmi vors breyskleika og þ sa ogrligr daude munde suelgia oss alla / eꝼ at Christr heꝼdi ecki geꝼuit sig vnd daudanu ꝼyrir oss etc.

Huer ed drepr i ꝼatid etc. þ er / Sa vt aꝼ minu ꝼate etr / Suo geꝼr Drottinn eckirt annat teickn / vtan þ sem Spamadrinn heꝼer adr ꝼyre ꝼram kunngiort / Psalm. xli. epter þui sem adr er sagt.

Man-

Manzins Son mun atsonnu
para/ suo sem þ alycktad og skri-
pat er ap honnum/ enn vei þm
manne pyrir huern ed manzins
Son mun suikinn verda/ Betra
væri honnum/ at sa sami madr
hepdi alldreige pæddr verit. Þa
suaradi Judas sa ed sueik hann:
og sagdi/ Er eg þ nockut Rabbi?
Hann sagdi til hans/ Þu seiger
þat.

Enn þar var einn medal Læ-
risueinanna/ sa ed sat til bord-
zins i padme Jesu/ huern ed Je-
sus hapdi miog kærann/ þm sa-
ma bente Simon Petrus þ hann
skyllde epter spyria/ huer sa væ-
ri/

ri / þar hann aþ sagde / Þuiat sa hinn same la a brioste Jesu / og sagdi til hans: Herra huer er sa? Jesus suaradi / sa er þ / huerium eg vokua bitann og geþ hann / Og hann vokuadi bitañ / og gaþ hann Juda se Simonis syne Jscharioth / Og epter þann bita þor Andskotinn i hann.

Þ var Johannes suo sem þui ster i nidrlage hans Gudzspialla.

Þa sagdi Jesus til hans / huat þu giorir / þa gior þ snarliga / Enn inginn aþ þm sem til Bordzins satu visse / huar til hañ taladi þ / Sumer meintu / med þui at Judas haþdi peninga pun gana /

gana/ ꝥ Jesus wunde seigia til hans / kaup þu huat oss giorizt þaurf til Hatidarinnar / elligar þat hann skylldi gefa nockut fa-tækum. Þa ed hũ hafdi nu þann bitann til sinn tekit / gieck hann iafn snart vt/ Og ꝥ var þa nott.

Þat er eitt hreysti ord þess hins sama / sem o skelfdr/ og reidu buiñ er i daudann at ganga/ Suo er adr sagt/ At Manzins Sonr mune fara / ꝥ er / ecki þar til þuingadr helldr sialfkrafa og viliugr.

Enn þa ed Judas var i burt geinginn / hofzt þar vpp þræta þra a mille / huer at medal þra skylldi fyrir hinn mesta halldinn verda: Enn hann sagdi til þra/ Hiner veralldligu Konungar-ner þr Drottna/ og hina vollduDgu

ga kollu vier naduga Herra/ Eñ þier ecki ſuo/helldr ſa hinn meſte ydar a mille/ſkal vera ſuo ſem hinn yngzte/og hinn ædzte ſuo ſem ſa ed þionar: Þui huor er meire? ſa er til Bordzins ſitr? eda hinn ſem þionar? Er þ eigi ſuo/at hann ſem til Bordzins ſitr? Enn eg em a medal ydar/ ſuo ſem ſa ed þionar/enn þier erut þr/huerier hia mier vorut i minum freiſtingum/og eg vil

Hier ſtiller og nidrſetr Chriſtr fra holldliga ſundrþyckiu/og kenner med ſinu eiginligu epter dæme/ þi Chriſtiligum Kirckiu ſofnudum ſkulu vera þionuztu embætti/og eingin yfuuruallds Drottnan/ Og þeſſu hinu ſama til eins epterdæmis/ Setr hann ſig ſialfuann til ſynis/ At ſliku ſkylldu þr gloggliga hyggia/og þeſſi ordin Chriſti vel i minne leggia/ſem onguer þienarar/helldr yfuer herrar einer vilia vera

i Kir-

Fiorum Gudzspialla monnum.

i Kirckiu sofnudum herrans Christi / þr hiner somu lika sem ꝥ þr eru ecki neiner Ordzins þienarar / suo eru þr og eirnin onguer kærleiksins þienarar / þer / þr giora ecki neit gott / og eru til allra godra vercka o stickanliger Tito j. Þuiat þr vita eckirt vt af ritningunne at seigia / hafa og eirnin ecki neina rietta tru / huar vt af ꝥ kærleikrinn vppsprettr / Þa hino somu kallar Christr heidingia og ongua Christna menn / Enn hann seiger hier ecki vt af veralldligre yfuervalldz stiorn Rom. xiij.

til eincka ydr Rike / Lika suo sem at minn Fader hefer mier ꝥ til einckat / suo at þier skulut etha og drecka yfuer mitt bord i minu Riki / og sitia a stolum / dæmandi tolf kynkuisler Jsraels.

Þetta vtuisar ꝥ Judas sie þar ecki / ꝥ vtuisar eirnin ꝥ hiner adrer Postulaner sie aller saman saluhialpliger vorduer / og ꝥ eingin þra sie fra fallin lika sem Judas.

Etha og drecka / Er fyrir Gudz ord i Christo med reittri tru innplantadr at verda / Suo sem þ adr er sagt / Dæma er einn andligann dom / eda or-

 skurd

skurd at hafa yfuer þeim tolf kynkuislium Jsraelis / þat er yfuer Gydingum og heidnum mönnum/ þeir ed fyrer rietta tru innsetter eru i stadin fra tolf kynkuislanna / Huiat einn andligr madr. hann dæmer alla hlute i. Corinth ij. Suo lika er og eirnin sagt til hinna Christnu/ Huat þier bindit a Jordu/ þat skal a hinnum bundit vera. etc. A iordu (seiger hann) Suo at þu þencker ecki/ lika sem at sie þar domstolar a himne / huared mennskulu a sitia til at dæma/ Þat hid sama skier hier a Jordu / og fyre andliga menn i Rike Christi j. Corinth vj.

Framar seiger Jesus/ Nu er Manzins sonr auglystr/ og Gud er auglystr i honnum: Fyrst Gud er auglystr i honnum / þa mun Gud eirnin auglysa hann i sialfum sier/ og snarliga mun hann auglysa hann.

Kærir Syner/ eg em nu litla stund hia ydr / þier munut leita min/ og suo sem eg sagda til Gydin=

dinganna / huert eg fer þangat
kuñe þier eigi at koma/ Suo sei-
ge eg ydr nu: Eit nyt bodord gef
eg ydr / ꝥ þier elskit huer ydar
annann / lika suo sem ꝥ eg hefe
elskat ydr/ vpp a ꝥ at huer ydar/
elskadi annan innbyrdis: Þar af
kann huer madr at þeckia/ ꝥ þier
erut miner lærisneinar/ ef at þier
hafit kærleikann ydar a mille.

Hiner o milldu og vantruodu koma alldreige þangat/ þar Christr er fylgia og eirnin honnum ecki epter/ Enn Lærisueinarner þott ꝥr fylge honnum ecki i ꝥ sama sinne/ þa fylgia ꝥr honnum þo seirna meir Suo sem hier epter a mun sagt verda / Þangat ꝥ eg fer/ kantu mer ecki i þetta sinn at fylgia / enn seirna meir hier epter a muntu mier fylgia.

Nytt) Þuiat ꝥ verdr nyium mōm ꝥ er riettruodum gefit/ Kærleikrinn er eit audkenne Christinna manna/ huar vt af ed ꝥr verda þeckter.

(Bodord) Heilagt Euangelion er ein eiginlig predikan vt af Gudz nad/ huer ed an verckana reitt-lætir/ Þar epter a vtuisar þ og kennir eirnin / huat er þuliker riettferduger menn skulu giora/ einckum sem er kærleikinn at hafa/ suo sem þ S. Paull eirnin gio-rer i sinum sendi brefum/ til at biuisa sina tru med/ þar fyre er þ eitt nyt bodord/ og nyium mönm gefit/ þr ed an verckanna rietlater ern.

Simon Petrus seiger til hans/ Herra / huert fer þu? Je-sus suaradi hoñum: Þangat sem eg fer / kantu mier ecki i þetta sinn at fylgia / enn Seirna meir hier epter a muntu mier fylgia. Petr seiger til hans/ Herra/ huar fyre kann eg þier ecki i þetta siñ at fylgia? eg vil setia mitt Lif vt fyrir þig: Jesus suaradi hm̃/ huat mundir þu setia þitt Lif vt fyrir mig? Simon Simon sia-

fiornm Gudzspialla mōm.

þu/ Andskotinn hefer beidzt yd-
dar / ꝥ han mætti sællda ydr sem
hueite / enn eg hefe bedit fyrir
þier / ꝥ þin trua frotnadi eigi/
Og nær ed þu snyzt nu eitt sinn
aptr/ þa styrck þu brædr þina/ Eñ
han sagdi til hans: Herra/ eg em
reidu buñ med þier i fiotr og
daudann at ganga.

þu sagder vel riett Petre / nær ed þu hefer einn sialf raadann vilia / Og þot þu hefdir ꝥm sialfrædis vilia / þa væri þier þo ꝥ fordilldar laust / at vera suo ofrdadugr / og þot at þu værir eirnin suo saklaus sem ꝥ Adam var i Paradis / Þar at auk sier þu ecki eirnin huersu herfuiliga og o Christiliga ed þu ert villtur i þui / ꝥ þu Christo i mote stendr / og vilt ecki at ꝥ skule framkuæmazt / huat er Christr kunngiorir þo at fram kuæmazt skule / Vier þa hofum vier og eirnin þess hins sama eitt epterdæme / ꝥ vier skulum ecki ofdirfua oss / vt af vorum sialfs formætti / suo sem at villdu vier þar fyre forsuger og framhleypner vera / og stodugliga standa truar innar eda Gudz Euangelions

vegna

vegna/ vpp a ꝥ vier verdum ecki til skammar/ og hrosum suo herfuliga.

Enn hann sagde/ Sannliga sannliga seige eg þier Petre/ at i dag gelr haninn ecki/ adr enn ꝥ þu hefer þrysuar afneitad/ ꝥ þu þecker mig.

Christr hann kunngiorer ꝥ Petro adr fyrefram ꝥ hann munde afneita hannum/ Og ꝥ sama (at þui mier virdizt) giorir Christr tueysuar sinnum/ J fyrstu suo/sem Johannes og Lucas seiger/ adr enn þr geingu burt af þm stad sem kuelld maltidin var halldin/ J annat sinne suo sem Mattheus og Marcus seiger/ þa ed þr voru vt geingner lika sem at þu munt hier epter a faa at heyra.

Og hann sagdi til þra: Suo opt sem ꝥ eg hefe vtsent ydr an pungs/ eda tausku/ edr skoklæda hafui þier nockrn tima neinn brest haft? Þr sogdu/ Alldri nei-

nusin-

Piorum Gudzspialla mõm
nusinne: Pa sagdi hann til þra/
Enn nu huer ad pung heper sa ta-
ke hann/ suo lika og eirnin tau-
skuna/ Enn huer hann heper þ
eigi/ sa selie sinn kyrtil/ og kau-
pe Suerd: Puiat eg seige ydr/At
þ hlytr enn nu a mier pullkom-
nat at verda/huat skripat er: Pat
hann er medal spilluirckianna
reiknadr: Pui huat ap mier skri-
pat er/ þ heper nu enda: Enn þr
sogdu/ Lauardr Siaþu/ hier eru
tuo Suerd/ Hann sagdi pa til
þra: Pat er nog.

Hier gepr hann til at skilia þ hann alle aunn pyre
þm sem Euangelion Predika.

Sa take hann) einckum suo þ hann selie hann/
lika suo eirnin take hann tauskuna og silie hana. Og
huer hann heper ecki petta til/ sa take sinn kyrtil og se-

lle hann/ og fyre þa ſomu verd aura kaupe hann ſier
eitt Suerd/Huernenn ſkylldu holldliger Læriſueinar
þetta ſkilia? Huat fyre ꝥ Petr hier eptr a / hefzt
handa/ og þrifr Suerd til at veriazt med / Huat er
Chriſtr vill hier þo ecki med vopnum vatinn vera/
helldr micklu framar epter Ritningunne medal ſpill-
uirckianna reicknadr verda / ꝥ er / at hann vill ſann-
leikſins vegna lida/Hann ſeiger/Þat er nog/ ꝥ hefer
ſuo mickit at ſeigia/Alt hingat til hofum vier maitt
ſlazt med ſuerdinu/enn nu eigu vier at lida ſannleik-
ſins vegna/Alt huat vort er ꝥ ſkulum vier forlata /og
alt ꝥ forleggia huat vier erum/ Suo at vier kaupum
oſſ Suerdit ordzins beggia Teſtamentanna/i gegnu
allre flærd og vmſat Andſkotans/ſa ed Læriſueinana
Chriſti med meire akefd freiſtar / enn Gydingana /
Þuiat med vopnum at ſlazt/er eit litilſ hattar efne /
og fær eigi mycklu orckat i mote hinum Chriſtnu /
Þar vt af les þu Piſtil Pals poſtula til Epheſios vi.
cap: Þetta ſuerdit kaupa þr hiner ſomu/ lika ſem ꝥ nu
er ſagt/huerier ed ſialfua ſig forlata og afneita / þr
ed trua riet / og audlazt heilagann Anda/Gull
og ſifr audlazt ꝥ ecki helldr an ſilfurs og
Gullz/og fyrevtan allann bitaling
vorra vercka verdr ꝥ vort /
Suo ſem ꝥ Eſaie
lv. cap: ſku
þat ſtendr.

Nu ep-

gudz

Nu epter fylger su huggunarsamlig predikan Christi til Lærisueinanna / huer ed skiedum kuelldmaltidina / Hueria ed Johannis hefer alleinazta vtskrifat / suo at vier siaum vt af hre hinne somu / huernen hann hafdi ecki til forgefins huilt sig a brioste Herrans Jesu.

Hin Fiortande Capitule Johannis.

OG hann sagde til sinna Lærisueina / ydart hiarta skelfizt ecki / true þier ad Gud / þa truit og eirnin a mig. J mins Faudrs huse eru margar verur / enn ef eigi suo være / þa segda eg / þat eg fara / at til bua ydr stade / og fyrst eg fer hedan at til bua ydr stadi / þa vil eg þo aptr koma / og taka

ydr til min / suo at þier sieut þar sem eg er: Og huert eg fer / ꝥ vite þier / og veiginn vite þier eirnin.

þessar somu verunnar eru þegar i fra eilifu fyrebunar / og þess er eigi þaurf / at hann til reide þær / og þo fari hann at til reida þær hinu somu / ꝥ er / hann verdr einn herra yfuer ollum hlutum / suo at hann til reide oss til þuilikra vistarueranna / þuiat suo leinge sem ꝥ vier erum ecki reidubuner / þa eru þær somu verunnar oss enn ecki tilbunar / þo at þær sie i sialfu sier fyre bunar.

Thomas seiger til hans / Herra / vier vitum ecki / huert þu fer / og huernen kunnum vier þa veiginn at vita? Jesus seiger til hans. Eg em sauegrinn / sannleikrinn / og lifuit: Einginn kemr til Faudrsins / neina alleinazta fyre mig. Nær ed þier þeckit mig

þa þecki þier eirnin minn Faudr/ Og nu hiedan i fra þa þecki þier hann/ og þier hafit sied hann.

Philippus seiger til hans/ Herra/ syn þu oss faudrinn/ þa nægir oss. Jesus seiger til hans/ Suo leinge em eg hia ydr/ og þu þeckir mig ecki? Philippe/ Huer hañ sier mig/ sa sier Faudrinn. Huernen seiger þu þa/ syn oss Faudrinn? Truer þu ecki ꝥ eg ein medr faudrnum/ og fauderinn medr mier? Þau ord sem eg tala til ydar/ þau tala eg eicke af sialfum mier: Fauderinn sa ed i mier byggir/ hann giorir þau hinu somu verck: Truit mier/ ꝥ

eg ste med Faudrnum / og Fade=
rinn medr mier / ep eigi annars/
pa truit mier po fyrir verckan=
na Saker.

Sanliga sanliga seige eg ydr:
Huer hann truer a mig / samun
giore pau verck/sem eg giore og
hanu mun giora pessum meire/
puiat eg per til Faudrsins. Og
huers pier bidiet i minu napne
p vil eg giora / suo at Faderinn
dyrckadr verdi i synenum. Huat
sem pier bidiet i minu napne / p
vil eg giora.

Ep pier elskit mig / pa hall=
dit min Bodord / og eg mun bi=
dia Faudrinn / at han gepui ydr

ein annañ huggara/ þann er bliþue hia ydr eiliþliga / þann sannleiksins Anda/ huern ed heimriñ þær eigi medtekit / þuiat hñ sier hann ecki/ og þeckir hann eigi / enn þier þeckit hann/ þuiat hann bliþr hia ydr / og mun vera med ydr/ Eg vil eigi lata ydr þaudrlausa/eg kem til ydar

(Huggare) Paracletus kallazt einn tulkr eda tienadar madr/ elligar sa sem einum hia stod veiter þyre domaranum/ og sa ed þm sakada /huggan giorir hm̃ styrck og hialp syne / Lika suo þa giorir ernin sa hinn Heilage Ande oss i samuigkunne þyrir Gudz dome i mot Syndinne og Dioþulsins aklagan.

Innann skamzt tima þa mun heimrinn eigi sia mig meir / enn þier skulut sia mig/ þuiat eg liþ-

ue/

ue/og þier skulut og lifua/A þm
sama deige munu þier þeckia / þ
eg ein med faudrnum / og þier
med mier/og eg med ydr.

Huer hann hefer min bod-
ord/og helldr þau/hann er sa sem
mig elskar/enn huer hann elskar
mig/Sa verdr af minum Faudr
elskadr / og eg mun elska hann /
og eg mun opinbera mig hon-
num. Judas ecki. hinn Ischari-
oth seiger til hans / Herra huat
hefer þ / at giora / at þu villt o-
pinbera þig oss / og ecki heime-
num? Jesus suaradi og sagdi til
hans : Huer hann elskar mig/sa
mun vardueita min ord/ og miñ
Fader

Magnus Gotormens Son

Þader mun elſka hann / og vier munum koma til hans / og eina viſtarueru hia honnum giora: Enn huer hann elſkar eigi mig / ſa vardueiter ecki min ord. Og þ ordit huert þier heyrit / er eigi mitt / helldr Þaudrſins þeſs er mig ſende.

Slick heþe eg til ydar talat / a medan þ eg var hia ydr. Enn ſa huggarinn / hinn heilage Ande / þan er minn Þader mun ſenda ydr i minu naþne / ſa hiñ ſame mun kenna ydr alla hlute / og minna ydr a allt þ / huat eg heþui ſagt ydr.

Þridinn læt eg ydr / minn þrid

geþ eg ydr/ Ecki suo sem þ heim-
rinn geþer/ þa geþ eg ydr/ ydart
hiarta skelþuizt ecki nie hrædizt/
þier haþit heyrt / þ eg heþe sagt
ydr: Eg þer burt/ og kem aptr til
ydar. Eþ þier elskudut mig / þa
mundu þier verda glader vid þ
eg sagda / eg þer til þaudrsins/
þuiat þaderinn er mier meire/
Og nu heþe eg sagt ydr þ / þyrr
enn þ skier / suo at þa nær þ er
skied/ at þier truet.

Hiedan i þra mun eg eigi ta-
la margt vid ydr/ þuiat Hoþdin-
giñ þessa heims kemr/ og a mier
heþer hann eckert: Enn suo þ
heimrinn þeckie/ þ eg elska þau-
drinn/

drinn / og þeggiore/ suo sem þ
Paderiñ heper mier bodit: Ston
dum vpp/ og gongum burt hie=
dan.

Hinn Fimtande Capi= tule Johannis.

EG em Sannr vinuidr/
og min Fader er Vin=
gardz vordriñ/ Huern
þann vinkuist a mier/
sem eigi bærir auogxt/ mun hañ
apkuista / og huern þann sem a=
uogxt bærir/ mun hann hreinsa/
Suo at hann bæri meira auogxt.
Pier erut nu hreiner / fyrir þess
ordzins saker/ sem eg hepue talat

til ydar. Bliþuit i mier / og eg med ydr/ Lika suo sem þ vinkuistrenn kann aunguann auogxt at bæra aþ sialþum sier / vtan hann sie a vinuidar trienu suo lika þier eirnin ecki helldr / neima þier bliþuit a mier.

Eg em vinduidartreid / enn þier erut vinuidar kuisterner / Huer hann bliþr i mier / og eg i honnom / Sa bærir mickin auogxt / þuiat an min þare þier ein skis orckat : Huer hann bliþr ecki i mier / sa verdr vtkastadr / lika sem annar vinduidar kuistr / og hn̄ þornar vpp / og þr samanlesa þa / og kasta þm a elld / og

brenna

Fiorum Gudzspialla moñum.

brenna þa vpp: Ef at þier blif-
uit i mier/ og min ord blifa i ydr
þa munu þier bidia þess þier vi-
liet/ og þ mun ydr veitazt/ J þui
verdr minn Fader heidradr / þ
þier færit mickinn auogxt / og
verdit miner Lærisueinar..

Suo sem at elskar mig minn
Fader/ lika suo elska eg og ydr/
blifuit i minne ast seme / Ef at
þier vardueitid min bodord / þa
blifue þier i minne astseme / lika
suo sem þ eg vardueite mins Fau-
durs bodord/og blifue i hãs ast-
semd/ Þetta tala eg til ydar/ vpp
a þ minn faugnudr blifue i ydr
og þ ydar faugnudr fullkomli-

gr verde/Þat er mitt bodord / at
þier elskit huer annann innbyr-
dis / lika suo sem eg elska ydr/
Eingin heper meire ast semd eñ
sa/huer hann leggr sit lip vt pyre
sina vine/Þier erut miner viner/
pyrst þier giorit þat/huat eg byd
ydr: Hiedan pra seige eg ecki / at
þier sieut þienarar/þuiat þioniñ
veit ecki ap / huad hans Herra
giorer / Enn ydr sagda eg vine:
Þuiat alt huat eg heyrda ap mi-
num Paudr/þ kuñgiorda eg ydr.

Þier hapit ecki vtualit mig/
helldr hepue eg vtualit ydr / og
skickat ydr suo: at þier burt gein
gut og pærdat auogxt / og ydar
auo-

fiornm Gudzspialla mõm.
auogxtr hann blifue: Suo at huers þier bidiet faudrinn i minu nafne/ þ hann gefui ydr þ.

Þat byd eg ydr/ at þier elskit huer ydar annan: Enn at heimrinn hatar ydr/ þa vitid/ þ hann hefer hatad mig fyrr en ydr: Være þier af þessum heimne/ þa elskadi heimrinn þ/ huat hans være: Enn med þui þier erut ecki af heimenum/ helldr hefue eg vtualit ydr af heimenum/ þar fyre hatar ydr heimrinn: Minnizt a min ord/ þ eg sagda ydr/ at þienarinn er ecki fremre sinum Herra/ Fyrst þr hafa ofsockt mig/ þa munn þr eirnin ofsækia ydr.

Hafa

Hafa þr varduceitt min ord / þa
munu þr eirnin vardueita ydar.

Enn allt þetta munu þr giora
ydr / fyrir mins nafns saker / þu=
iat þr þeckia eigi þann / sem mig
hefer sent: Ef at eg væri ecki ko=
min / og hefdi sagt þm þ / þa hef=
du þr ongua synd: Enn nu hafa
þr þ eckirt / huar þr mega vern=
da sina synd med: Huer hañ ha=
tar mig / sa hatar eirnin minn
faudr: Hefda eg eiki giort þau
verck a medal þra / sem einginn
annar hefer giort / þa hefdu þr
ongua synd. Enn nu hafa þr þ
sied / og hata þo bædi mig / og
miñ faudr: Helldr þ / at su mall=
grem

grem i ꝥra Laugmali skriꝼut vppꝼꝼylldizt: At ꝼyrir eckirt hoꝼdu ꝥr mig at hatre / Enn nær ed sa huggarinn kemr / þañ eg mun senda ydr / aꝼ ꝼaudrnum, sa sannleiksins ande / sem aꝼ ꝼaudrnum ꝼrammgeingr hann mun bera vitne aꝼ mier og þier munut eirnin bera mier vitne / ꝥt þier vorut i ꝼra vpphaꝼue hia mier.

(Ongua synd) Huat hann meinar ꝼyre synd / auglysizt vt aꝼ þui huat hier epter ꝼylger / sem er þetta / Enn nu haꝼa ꝥr eckirt huar ꝥr mega sina synd med vernda / Þat hid sama er sierdeilis syndin a mote Heilogum anda / Suo ꝥ vier ecki vt aꝼ o vit mensku (lika sem ꝥ hier i Capitulanum stendr) helldr vt aꝼ illgirne og motþroa oꝼsækium og laustum medkendann Sannlikinn / suodann menn þa eru hia sialꝼum sier ꝼordæmder Tito iij. Cap: Og ꝼyre ꝥre somu synd eigu vier ecki at bidia j. Johan. v. Les þu hier epter þann hinn xvij Capitulann / Þuiat suo seiger Christ

Q hie

hier/At þer oꝼsæki sannleikinn viss vitande / J ꝼyrstu / þuiat eg heꝼe sagt þeim ꝥ/ J annann mata þa heꝼe eg eirnin giort suodann verck a medal þeirra/þau sem einginn annar heꝼer giort/etc. Þannin seiger hann hier vt aꝼ þessari synd/suo sem at hun er nær ed hun verdr i samuigzkunne med kend/Lika sem ꝥ Johannis hann seiger eirnin i nidrlage hins niunda capitula / Eꝼ at þier værut blinder/þa heꝼu þier ongua synd.

Hinn Sextande Capitule Johannis.

N þetta heꝼe eg til ydar talat / suo at þier ꝼorhindrudut ydr ecki / Þuiat þeir munu bannꝼæra ydr Og sa time mun koma / ꝥ huer ydr liꝼlætr/ hann meinar sig giora þægt verck Gudz. Og þetta giora þeir ydr/ at þui/ at þeir þeckia huor-

huorcki Þaudrinn nie mig: Enn þetta hefe eg þui til ydar talat/ suo at þa nær ed su stund kemr/ þ þier minnizt þa vppa/ at eg hefe sagt ydr þetta: Enn slickt hefe eg ecki i fra vpphafui sagt ydr/ þuiat eg var hia ydr.

Enn nu fer eg til hans sem mig hefer sent/ og eingin ydar spyr mig ad/ huert fer þu? Helldr af þui eg taladi þetta til ydar/ þa vppfylldizt ydart hiarta af hrygdt: Enn eg seige ydr sannleikinn: At þ batar ydar/ at eg fa re hiedan: Þui ef at eg fer ecki hiedan/ þa kemr eigi sa huggarinn til ydar: Enn ef eg fer hie-

dan þa mun eg senda hann til y=
dar: Og nær ed hann kemr / þa
mun hann straffa heimin: fyre
syndina: og fyre riettuisina: og
fyre dominn: fyrir syndina / ꝥ
þr trua ecki a mig: Enn fyre riett=
uisina ꝥ eg fer til Faudrsins / og
þadan i fra siae þier mig ecki op=
tar: Enn fyre domenn / ꝥ þessa
heims Hofdinge er dæmdr.

(Fyre syndina) Heimrin̄ / uaturan / skynsemin etc. Veit ecki ꝥ vantruan er synd / og ein saunn trua riet= lætid / og ꝥ Gudz domr sie straingr / helldr vilia þr med verckunum fromer verda / og syndina fordrifua Þar fyre straffar hm̄ Heilage Joh. slickt in Euange lio suo at ꝥ sie alt saman synd / huat eingin riet trua er hliote fyrir Gudz Dom fordæmt at verda.

Eg hefe margt at seigia ydr
enn þier faet nu ecki borit ꝥ at
sinne//

þiorum Gudzspialla mõnn sinne/ Enn nær ed kemr sa sannleiksins ande/ hann mun leida ydr i allann sannleik/ Þuiat eigi mun hann tala af sialfum sier/ helldr huat hann heyrir/ þ mun hann tala/ og huat tilkomanda er/ þ mun hann kunngiora ydr:
Sa hinn same mun auglysa mig þuiat vt af minu mun hann þ taka/ og kunngiora ydr/ Allt huat Faderinn hefer/ þ er mitt/ þar fyre sagda eg/ at vt af minu munde hann þ taka/ og kunngiora ydr.

Innann skamzt tima/ þa munu þier ecki sia mig: og enn aptr innann skamzt tima: þa munu

 þier

pier sia mig: þuiat eg ber til Þau
drsins: Þa sogdu sumer aþ hans
Lærisueinum sin a mille: Huat
er þ at hann seiger: Jnnan skãzt
tima þa munu þier ecki sia mig:
og enn aþtr innann skamzt tima
þa munu þier sia mig: þuiat eg
ber til Þaudrsins: Þa sogdu þr.
Huat er þ: at hann seiger: in-
nann skamzt tima: vier vitum
ecki huad hann seiger: Þa þor-
merckti Jesus / at þr vilidu spy-
ria hann at / og sagdi til þra: Þar
spyrie þier epter ydar a mille / þ
eg sagda inan skamtz tima / þa
munu þier eigia sia mig / og þa
enn aptr iñan skamtz munu þier
sia

sia mig. Sannliga sannliga seige eg ydr / þier munut grata og syrgia / enn heimrinn man fagna / þier munut og hrygguer vera / enn ydar hrygd skal snuazt i faugnut.

Konan nær hun skal fæda / þa hefer hun hrygd / þuiat hennar stund er komen. Enn þa ed hun hefer barnit fædt / minnizt hun eigi leingr þess harmkuælis fyrir fagnadar saker / þui madr er i heiminn fæddr. Þier hafuit nu hrygd / enn eg vil sia ydr aptr / og ydart hiarta skal fagna / og yduarn faugnut skal einginn af ydr taka / og a þ̃m sama deige

munu þier ecki spyria mig ne-
ina/ Sannliga sannliga seige eg
ydr/ huers sem þier bidiet Fau-
durinn i minu nafne/ þ mun hann
gefa ydr/ Hingat til hafue þier
einskis bedit i minu nafne / Bi-
diet / þa munu þier medtaka /
suo at ydar faugnudr sie fullko-
min.

Þetta hefe eg fyrer ordzkui-
du til ydar talat/ enn sa time ke-
mr/ þ eg mun eigi meir fyrer ordz
kuidu tala til ydar / helldr mun
eg opinberliga kunngiora ydr af
minum Faudr / A þm sama dei-
ge munu þier bidia i minu naf-
ne/ Og eg seige ydr ecki/ þ eg mu
ne bidia

ne bidia Faudrinn fyrir ydr / þui-
at Faderinn sialfr hann elskar
ydr / af þui þier elskit mig / og
truet þ eg sie af Gudi vt geingiñ /
Eg em af Faudrnum vt geingiñ /
og kominn i þennann heim : Eg
fyre læt og aptr þnann heim / og
fer til Faudrsins.

Hans Lærisueinar seigia til
hans : Sia þu / nu talar þu liosli-
ga og mælir ongua ordzkuidu /
Nu vitu vier / at þu veizt alla hlu
te / og þarft eigi þ neinn spyrie
þig / þar fyre truum vier / þ þu
siert af Gudi vt geinginn : Jesus
suaradi þm : Nu at sinne true
þier / siaet / sustund kemr / og er

nu þegar komen / þ þier munut ſundrtuiſtradir verda / Huer til ſins / og latid mig einannſamañ / Enn eg er þo eigi einnſamall / þuiat Faderinn er hia mier.

(Neinn) Þat er / at eigi þurfu vær at ſpyria þig / þuiat þu mæter ſpurningunum med andſuare / lika ſem ſa ed hiartad og alla leynda hlute ſier.

Þetta hefui eg vid ydr talat / Suo at þier hefdut frid i mier / þui i heimenum hafue þier hormung / enn verit hughrauſter / þuiat eg hefui heimnum yfuerunnit.

Hinn Seytiande Capitule Johannis.

Þetta taladi Jeſus / og hof vpp ſin Augu til Himins / og

og sagde/ Fader / su stund er ko-
men / þ þu auglyser Son þinn/
vpp a þ / at þinn Sonr auglyse
þig/ lika suo sem at þu heser hm̃
mackt gefuit yfuer allt hollð /
suo at hann gefui eilift lif ollum
þim/ sem þu hefer hannum gefit
Enn þ er eilift lif at þz medken
ne þig einann og sannann Gud/
og þann ed þu hefer sent Jesum
Christum: Eg hefe auglyst þig
a Jordu/og fullkomnat þ verck/
huert ed þu fieckzt mier / at eg
skyllda giora: Og nu auglisþu
mig Fader/ hia sialfum þier/ med
þre dyrd sem eg hafda hia þier
adzenn heimrinn var: Eg hefe

opinberat þitt napn þyre þm
mõm / sem þu heper gepit mier
ap Heimenum : þr voru þiner/
og þu heper þa mier gepit / og þr
hapa þin ord vardueitt : Nu vi-
ta þr / at allt huat þu heper mier
gepit / sie ap þier / þuiat þau ord
sem þu heper mier gepit þa hepe
eg þm gepit/ ⁊ þr hapa þau med-
tekit/og sannarliga vidrkent / þ
eg sie ap þier vtgeinginn / ⁊ trua
þui/ þ þu heper mig sent.

Eg bid þyre þm / ecki bid eg
þyre Heimenum helldr þyre þm/
sem þu heper mier gepit þuiat þr
eru þiner / og allt huat mitt er/
Þer þitt / ⁊ huat þitt er/ þ er mitt/
og

og eg em i þm auglystr / ꝫ eg em
eigi meir i Heimenum: Enn þz
eru i Heimenum / og eg kem til
þin. Heilagr Fader / geym þa i
þinu nafne / sem þu hefer mier
gefit / suo at þz sie eitt lika sem
vid: Amedan eg var hia þm i
heimenum / geymda eg þa i þinu
nafne: Hueria ed þu hefer mier
gefit / þa hefe eg biuarat / og ein-
ginn af þm er glatadz / nema sa
eirn glotunar Sonrinn / suo at
ritningin vppfylldizt.

(Ecki fyre heimenum) Þat er eg bid ecki / þ þu
later þier astundan og vongdzliga b reytne veraldar-
rinnar og vantruadra manna / þackhæma vera / lika
suo sem þ Moyses Nume: xvj hann bad / þ Gud skyl-
di ecki medtaka offr hins illa Korahs / Og Psalm lix
Non miserearis omnibus operantibus iniquitatem /
Wert ongū þm nadugr sem af mot froan̄ illa giora /

Annars þa eigum vier fyre heimenum at bidia/ þ hā leidrettizt og snuizt til betrunar.

Enn nu kem eg til þin/ og
þetta tala eg i heimenum/ suo
at þr hafue minn faugnut full-
komligann i sialfum sier: Eg he
fe gefit þm þitt ord/og heimr iñ
hann hatar þa/ þuiat þr eru ecki
af heimenum/lika suo sem þ eg
er ecki af heimenum: Eg bid eg
ei/ þ þu taker þa af heimenum/
helldr þ þu geymer þa fyrir illu.
Þr eru ecki af heimenum/ lika so
sem þ eg em ecki af heimenum:
Helga þu þa i þinum Sannleik:
Þitt ord er sannleikrinn/ Lika
suo sem þu hefer sent mig i hei-
menn/

menn / suo sendi eg þa eirnin i heimenn: Eg helga hialfan mig fyꝛe þa / suo at þꝛ sie eirnin helgader i sannleiknum.

Enn eg bid ecki alleinazta fyre þm / helldꝛ eirnin lika fyꝛe þm sem trua munu a mig fyrir þra oꝛd / Suo at þꝛ sie aller eit / lika suo sem at þu Fader i mier / og eg i þier / at þꝛ sieu og eitt i ockr / suo at heimrinn true ꝥ þu hefer sent mig / Og þa dyꝛd sem þu hefer mier gefit / þa gaf eg þm / suo at þꝛ være eitt / lika sem at vid erum eitt / eg med þm / og þu med mier: Suo at þꝛ sie fulkomner i eit / og ꝥ heimrinn þecki / ꝥ

þu haper mig sent/ og þat þu el-
skader þa/ lika sem þu elskader
mig: Pader eg vil ꝥ huar eg er
þa sie ꝥr eirnin hia mier : Sem
þu heper mier gepit : suo at ꝥr
siae mina dyrd/ þa ed þu heper
mier gepit/ þuiat þu heper elskat
mig adr enn ꝥ heimrinn var ska
padr: Riettuise Pader/ heimrin̄
þeckir þig ecki/enn̄ eg þecki þig/
og þesser medkeña ꝥ at þu haper
sent mig/ og eg hepe kunngiort
ꝥm þitt napn/og eg vil kunngio-
ra ꝥm ꝥ/ suo at su astsemd/ med
ꝥre þu elskar mig/ sie i ꝥm/ og
eg i ꝥm.

Fiorum Gudzspialla mon̄um.

Nu epterfylger Histo-rian framledis.

OG þa ed þr hofdu lof-
saungin̄ lesit/ gieck Je-
sus vt sem hann var
vanr yfuer vm lækinn Kidron/
till fialzins oliueti.

Sa lofsongrinn er ein þackar giord epter ma-
tinn j. Timoth iiij.

Enn hans Lærisueinar fylgdu
honnum epter: Þa sagde hann til
þra. A þessari nott munu þier al-
ler hneyckzlan lida a mier: Þuiat
skrifat er/ þat hirdirinn mun eg
sla/ og sauder hiardarinnar mu-
nu i sundrtuistrazt: Enn nær ed
eg ris vpp aptr/ þa mun eg gan-

da fyre ydr i Galileam: Petr suaradi og sagdi til hans: Þo at allskam̄ fyllizt vid þig/ þa skal eg þo alldreige skam̄ fyllazt þier/ Jesus sagdi til hans. Sannliga seige eg þier/ at i daglág a þessare nott/ adr en haninn gelr tuysuar/ muntu neita mier þrisuar. Hann taladi þa enn framar/ Ja þo at eg ætti at deyia med þier/ villdi eg ecki afneita þier: Slickt hid sama sogdu eirnin aller Lærisueinarner.

(Haninn gelr twysuar) Suo sem Marcus seiger/ Swo at þu skilier ꝥ Petr hafui herranum afneitad fyrr enn ꝥ hanin gol/ Suo sem ꝥ hiner adrer þrir Gudz spialla mennirner skrifa/ enn su hin þridia afneitingin sie ecki fullkomnut fyrr enn ꝥ haninn hafdi galit twysuar/ suo sem ꝥ Marcus seiger/ Lika sem þu munt i epter fylgiande Textans ordum faa at sia.

Þa

Þa kom Jesus med þa / i ꝥ
gerdis tun sem hiet Gethsemane
þar var einn grasgadr / þar gieck
Jesus inn/og hans Lærisueinar:
Enn Judas sa ed sueik hann /
visse og þennan stad / þuiat Je-
sus safnadizt opt þangat med si-
na Lærisueina: Þa sagdi Jesus
til þra / setied ydr hier / amedan
eg fer burt/ og bidzt fyrir.

J grasgardinum þa vpp hefz ꝥ verck vorrar endrlausnar og saluhialpar/þuiat i grasgardinum vrdu vier fortapader.

Og hann tok til sin Petrum
og Jacobum/ og Johannem þa
tuo Sonu zebedei / og tok til at
hrygguazt/ at skialfua/og harm
þrunginn at verda: Og sagdi til

þra. Min Sala er hrygg / allt i Daudann / blifuit hier og vaket med mier : Bidiet / suo at þier fallit ecki i freistne.

Þr sem adr hofdu sied dyrdina vppbirtingarinnar Herrans Christi vpp a fiallino / Þr hiner somu sia hier eirnin sierliga hans breyskleika.

Og hann veik sier burt fra þm / nær einu stein snare / og kraup a knie / fiell fram a sina asionu til Jardar / og bad / ef at moguligt væri þ su stund hia li-de / og sagdi. Abba minn Fader / allt er þier moguligt / tak burt þannann kaleik af mier / þo eigi huat eg vil / helldr huat þu villt. Og hann kom til sinna Lærisuei-na / og fann þa sofande / og sag-

di til

di til Petrs: Simon / sefr þu?
Þormatter þu ecki eina stund at
vaka med mier? Vaket og bi-
diet / suo at þier fallit ecki i frei-
stne: Andinn er reidibuinn enn
holldit er brÿskt.

J annat sinn gieck hann enn
burt aptr / badzt fyrir / og sagdi:
Minn Fader / ef þer ecki mogu-
ligt / at þessi Kaleikr gange af
mier / vtan eg drecki hann þa ver-
di þ þin vilie: Og hann kom
aptr / og fan þa enn sofandi / þu-
iat þra augu voru þrungen af
suefne / og þr vissu ecki hueriu
þr suorudu honnum / Og hann
liet þa kyrra / og gieck enn i burt

aptr / og bad i þridia ſinn þau ſaumo ord / og ſagdi / ꝼader / eꝼ þu villt ſuo / þa tak þennann Kaleik aꝼ mier / þo ecki minn / helldr verdi þinn vilie.

Þat Chriſtr hann hrygguizt hier og er harm þrunginn / vtuiſar oſſ klarliga / huat ꝥ ſie at þreyta ſtrid vid daudan / Einnginn hann treyſti vppa ſialꝼs ſins kraꝼt / Lika ſem at Petr hann giordi / Wier ſiaum hier ꝥ Chriſtr hann leitar hælis til ꝼaudrſins / og bidr hann / huar med hann geꝼr oſſ eitt epterdæmi til / huat vier ſkulum giora / einckum ꝥ vier ſkulum eirnin i ꝼreiſtingunum giora ſlickt hid ſama / Þar ꝼyre ſeiger hann eirnin til Lærisueinanna / Vaket og bidiet / ſuo at þier ꝼallit ecki i ꝼreiſtne / Enn þar ꝼyre bidr hann til ꝼaudersins / þuiat hann ſier / at hann er vt aꝼ mannligre natturu helltzt til veykr / Enn i andanum geꝼr hann alla hlute vti ꝼaudrſins vilia / og ſeiger / Verdi þinn vilie / Sem villdi hann ſeigia / Nær ed þinn vilie hn̄ ſkier / og eg geꝼ og biꝼala mig i þinn vilia / þa verd eg oꝼlugr i nog / og ꝼorma ſuo med þinum krapti þar i gegnum at komazt / og daudann yꝼuer at vinna / huat er eg vt aꝼ minum mannligum kraꝼti ꝼorma ecki / Aſtſamligr ꝼader / þu munt eigi þa yꝼuer geꝼa / Sem þu heꝼer vtſent til þes at þr ſkulu lida / eꝼ at þr

treyſta

treyſta ecki vpp a ſialþa ſig / enn treyſta þier / þat Chriſtr hann hrygguizt og angrazt hier þan̄in̄ / Þyrſt þa ſkier ꝥ oſſ til endrlauſnar / Sidan þar nærſt til epterdæmis / huar vt aþ vier eigum at læra / huat oſſ ſie þa til glorandа / nær ed daudinn ſtrider a oſſ / og ſierdeilis þa nær ed vier þyre Euangelions ſaker verdum þreiſtader.

Enn honnum birtizt ein̄ Eingell aþ himne: ſa ed ſtyrckti hn̄. Og þar kom / ꝥ hann þreitti vid Daudann og tok akaþliga at bidia: Enn hans ſueite vard ſuo ſem blodz dropar / þr þiellu a Jordinna.

Hier þa ſier þu / ꝥ Chriſtr heþer ſuo ſem breſt a Gudz hia veru lika ſem i hinum attanda Pſalminum ſkriþat ſtendr / Enn ꝥ hann ſueitizt þm ſueita / Suo ſem blod dropar væri / ꝥ ſama er þram yþuer nattrligt edle / Limerner Chriſti þr ſueitazt enn nu eirnin dags dagliga / og eru voter aþ blode / A medan ꝥ einginn Chriſtinn er an þreiſtingar og oþſocknar.

Og hann ſtod vpp þra bænin-

ne/ og kom til sinna Lærisueina/ og þann þa sofandi vt af a hyggiu/ ꝫ sagdi til þra: Ja vilie þier nu sofa/ og huilazt? Huat sofe þier? Þat er nog/ siaet/ su stund er komen/ og manzins som mun oprseliazt i syndugra hendr: stondum vpp: og gongum hiedan: Siaet/ sa ed mig suikr/ hann er i nand/ bidiet/ suo at þier fallit ecki i freistne.

Og iafn snart/ sem hañ var enn at tala vm þtta Siafu: Judas einn af tolf/ þa ed hann hafdi nu til sin tekit flock manna/ ꝫ eirnin þionnztu meñ Biskupanna/ Phariseis/ Olldunganna/ og

Skript-

Skriptlærdra gieck hann vndan mannflockmum / og kom þangat med lyktum / logbrondum / med suerdum og staungum.

Þesser eru þ / Sem med suikaranum Judase ofsækia Gudz Euangelion / Þuiat þr þaeckilidit / þ þraefne skylldi fyrer Euangelion fordæmt verda.

Enn suikarinn hafdi gefit þm þ til merckis / og sagt: Huern eg kyssi sa er þ / gripit þan̄ sama / og i burt leidit hann diarfliga: Sem Jesus visse nu allt huat yfuer hann atti at koma / gieck hann vt og sagdi til þra: At huerium spyrie þier? Þr suorudu honnum: At Jesu af Nazareth: Jesus sagdi til þra eg em hann.

Sia þu / at opsocknar menn Heilags Euangelij kunna ecki Guds ord at lida / einckum sem eru þessi ovdin eg em hann / Sem þo hinum Christnu kann ecki neitt huggunar samligra sagt verda / Matth xviij cap enn þetta haþuit gott traust / Eg em hann / ottezt ecki.

Enn Judas sa ed sueik hann stod eirnin hia þm: Enn sem Jesus sagdi nu til þra: Eg em hann horþudu þr a bak aptr / og duttu til Jardar: Hann spurdi þa enn einu sinne: At huerium spyrie þier? Enn þr sogdu / at Jesu aþ Nazareth. Jesus suaradi / Eg sagda ydr / þ eg sie hann / leite þier at mier / þa leyþuit þessum / t burtu at ganga / suo at vppþylldizt þ ord / huat hann haþdi sagt: At ongum glatadi eg aþ þm / sem þu gaþzt mier Johan. xvii.

fiornm Gudzspialla mōm.

Og Judas hann veik sier at Jesu til at kyssa hann / og iafn snart gieck hann at honnum / og sagdi : Sæll vertu Rabbi / og kysste hann. Enn Jesus sagdi til hans : Vinr minn/huar til komt þu hingat ? O þu Judas / suikr þu manzins Son med kossi ? Þa geingu Þr þangat at / og logdu hendr aa Jesum/ og gripu hann.

Þr somu suikia manzins son med kossi/sem vnder Heilagleikssins yfueruarpi edr Gudz þionustu / leita sins auinnings.

Enn þa ed Þr sem hia honnum vozu / sau huat verda villde/sogdu Þr til hans : Herra skulu vier ecki sla þar i bland med suerde ? Þa hafdi Simon Pe-

 trus

trus eitt Suerd/ og dro ꝥ vt/ og slo til Prestahoþdingians þiena-ra/ og hio aþ honnum/ hans hid hægra eyra: og sa þienare hiet Malchos.

Auorum dogum/ haþa vnder menn vorra yþuer Bischupa/ vt aþ Gudz þyre hugvan/ mist eirnin lika ꝥ hid hægra eyrat/ Suo þr/ heyra eckirt annat/ vtan hiegomligar mannana vpp settningar bodord og keñingar/ Þat vinstra eyrat er at eins opit a þm/ med þui hin hægra heyra þr eckirt/ og eru dauþer/ Þat Euangelion Christi verdr þm ecki opin bart/ Ja þr þorsma ꝥ eirnin/ Og vtan at suo sie/ ꝥ Christr hann geþui þm igen/ hid hægra eyrat. huert ed þr haþa misi/ og þyrir biskupaña þalsligann lærdom er till byrgt og opne suo aptr þra eyru/ þa er ꝥ vt giort med þm/ Þuiat þr kynna eckirt annat/ vtan at oþsækia Euangelion Jesu Christi/ Raunin vorra liþdaga hun er eiñ vottr þess hins sama.

Enn Jesus suaradi og sagdi Leyþit þm at giora allt hid þrekazta: og sagdi til Petrs/ Stick-

tu þinu Suerdi i slidrer : Þuiat
huer ed Suerdit tekr / sa mun fy-
rer Suerdi farazt : Eda meinar
þu / þ eg kunne ecki at bidia miñ
Fador / þ hañ skickadi mier meir
enn tolf Legion Engla : Skal
eg ecki drecka þann Kaleik / hu-
ern ed minn fader / hefer mier
gefit : Enn huernen skylldu þa
ritningarnar uppfylldar verda :
Þat hlytr suo at skie / og hann a
hrærdi hans eyra / og læknadi
hann.)

Sa tekr Suerdit / sem macktin eda valldit hefn-
darinnar er ecki bifalat / Enn þ hann seiger / at sa sku-
le fyrir Suerdit farazt / þ hid sama seiger hann ecki
vt af þui huat þar skier / helldr af þui huat skie ætti
suo sem at riettrinn er.

Miog opt þa minnizt Christr retningarinnar /
huat er hann giorir hellt þar fyre / þ vier skulum sia /

huersu dyrdmæt og mickilsuerd ed hinn þicker hun vera/og huernen hun sie Gudz ord / Og at o moguligt sie/ ꝥ hun skylldi ecki vppfylld verda/ Enn huat vorer þals Christner/hallda þar vt af / ꝥ hid sama er vel augliost/ Þra lærdomr og lifnadr hann vitnar ꝥ nogsamliga/at ecki halldi þr þar suo mickit vt af / suo sem Christur.

A Þm tima sagdi Jesus til Þra Prestahofdingia / og Hofudzmanna Mustierisins / og Olldunganna sem til hans vorn komner : Þier erut suo sem til annars spiluirckia vt geingner med Suerdum og stongum/at gripa mig/ dagliga hefu eg þo hia ydr setid/ og kent i Mustierino / og þier hafit onguar hendr a mig lagt : Helldr er þtta ydar time/ &mackt myrckuanna/suo at Ritnin-

ningin vppfylldizt: Enn allt þet-
ta er skied suo at vppfylldizt rit-
ningar spamannanna: Þa forlie-
tu hann aller Lærisueinarner/ og
flydu: Og þar var einn vngr
mann/ sa er honum epter fylg-
di hann var med line klæddr yf-
uer bert hørund/og hin onnr vng
menninn gripu hann: Enn hann
snaradi linklædino/ og flydi na-
kinn i burt fra þm.

Þr vngu dreingirner sem med þm i vina flocki-
num voru/laugdu hendr a þennann vnga mann (ecki
a Johannem) Sa ed eirnin med Christo vtgeinginn
var fra kueldmaltidinue.

Enn folckrinn/ og sa yfuer
Hofdinginn lydsins/ og þiena-
rar Gydinganna/ toku Jesum ⁊
bun-

bundu hann / og leiddu hann i
Byrstu burt til Hannas (sa var
margr Caiphas / huer ed þa var
þess Ars Biskup / Enn Caiphas
var sa sem Gydingunum gaf þ
rad / At betr færi þ einn madr dæi
fyrir folkit.

Og þr leiddu hann burt til
hins ædzta Kennemanz Caiphas
(þ er til Hofdingians eda hans
sem ædztr var Prestanna) þar ed
aller Kennemanna Hofdingiar
Skriptlærder og Olldungar vo-
ru saman komner : Enn Simon
Petrus fylgde Jesu epter a leing
dar / og einn annar Lærisueinn /
allt inn i forstofu Kennemanna

Hof-

Hofdingians: Sa same Lærisueinn var kunningr Kennemanna Hofdingianum / og gieck inn med Jesu i Biskupsins herberge: Enn Petr stod þar vte fyre dyrunum / Þa gieck vt sa annar Lærisueinn / sem Biskupinum var kunningr / og taladi vid hana er dyrnar geymdi / og leidde Petrum þar inn.

Enn þionuztu folkit / og þienarannar stodu og hofdu kola elld giordann þar nidre mitt i forstofunne / þuiat frost var / og þr vermdu sig: Enn Petr stod hia þm / og vermdi sig eirnin / suo at hann sæi / huer ending þar villde

a verda: Enn ambatin Kennemanna Hofdingians/ su dyrnar geymde/ sa Petrum vid logann/ sem hann vermdi sig / og hun horfde beint a hn̄ og sagdi. Og þu vart eirnin med Jesu af Galilea: Ertu ecki ein̄ af þess manz Lærisueinum? Enn hann afneitadi þui fyrir ollum og sagdi: Þu kuiña eigi er eg ꝥ/ eg þecki hann ecki / eg veit eirnin ecki huat þu seiger.

Þat Jesus sie fyrst leiddr til Hannas / ꝥ skrifar Johannis einn/ Og ꝥ sama er þar fyre skied / at þr giordu hm̄ þar virding med / af þui at hann var madr Caiphas/ huer ed var Biskup þess sama arsins annat lesum vier eckirt at þar sie skied.

Fra Hannas er hann leiddr burt til Caiphas sem þa var Biskup þar þa hefer Petr neitad honum tysuar sinnum/ suo sem ꝥ aller Gudzspialla menn

vtuiſa/ Enn ꝥ ed Johannis ſeiger hier/ At Simonn
Petrus ꝼylgdi Jeſu eptera leindar/ alt inn i ꝼordyre
kennemanna Hoꝼdingians/ ꝥ ſama ſkalltu ſkilia / ecki
vt aꝼ ꝼordyre hins Hanne/ helldr Caiphe / ſuo ſem ꝥ
Gudzſpialla mennirner vtuiſa þetta hid ſama / Þar
ꝼyre heꝼer ꝥ og onguann ſtad/huat ſumer þr meina /
at Johannis verdi hier ecki ſam hlioda hinum odrum
Gudzſpialla monnunum / Sem hann þo i hinum
xviij Capitula / þar ed hann ſierdeiles neꝼner einn
Biſkup/meinar þann/huern ed hann i hinum elleꝼta
capitula kallar einn Biſkup þeſſ hins ſama arſins /
Þar ꝼyre þa er þetta ſuo at ſkilia / ꝥ meiningin Jo-
hannis hun ſie/ at Jeſus ſie ſtragx leiddr ꝼra Hannas
burt til Kennemanna hoꝼdingians eda Biſkupſins/ ꝥ
er til Caiphas/ þangat ſem Patrus hann epter ꝼylgdi
med þm odrum Læriſueine / Og þo at vt aꝼ ollum
Gudzſpialla monnunum/verdi marger /Hoꝼdingiar
edu hoꝼut preſtar og Biſkupar til greinder / þr ed ar-
liganna huer epter annann ꝼramꝼluttu biſper ſligt
embætti/ huat er þo var a mote laugmalino Exodi
xxix og lika eirnin a mote giorninginum Nume xx.
Enn þo þa nær ed þr ſierdeilis neꝼna / einn Kenne-
manna hoꝼdingia/eda hoꝼut preſt /elligar einn Biſ-
kup/þa meina þr þan/ Sem a þm ſama tima var eitt
hoꝼut og ædztr hinna annara/ ꝥ ſama var Caiphas.

Nu mætti enn einn huer ſeigia/ ꝥ ſkemdr þo ſtragx
hier epter a in Johannis Euangelio ſuo ſkriꝼat / Og
Hannas ſendi hann bundinn till Caiphas Kenneman-

na/ Hofdingia / Vt af huerium ordunnat ꝥ synizt
suo sem at skylldu fyrr sagder giorningar skieder vera
i huse Hannas/ Þar suara eg suo til / Þat Johannis
þa ed hann hafdi til tekit at skrifa afneitingina Pe-
trs/ Sette hann þar inn a mille spurningina Caiphe/
lika sem ein a ransoku fyrer domstolum/ Enn sem hn̄
keimr nu i gen till afneitingarinnar Petri/ þa hender
hann ꝥ sama aptr/ og seiger/ At Hannas sendi hann
bundinn til Caiphas kennemanna Hofdingia / Þui
ef at þu læser/ Hann hafui sent hann/ þa væri ꝥ lio-
sara/ Eirnin þa megum vier lika skilia ꝥ suo/ ꝥ Jo-
hannis hanu tuitake hier eckirt aptr (huat eg og kys
mycklu framar) helldr med samanteingdre Historiu/
þa straffe hann kennemanna Hofdingiana af alre
aluoru/ fyrer saker þra rangferdugra donat kuæda /
ꝥ þr take nu hid fyrsta til og spyria Jesum um sina
Lærisueina/og um hans kenningar / og vita þa enn
ecki/ fyre huat hann sie aklagandi/ Sem Hannas haf-
di/ þo þa þegar sent hann bundinn burt til Caipha /
suo sem þann eiñ huern ed þa þegar hefdi fularsaker
til at dæmazt / Suo lika skier ꝥ eirnin dagliga vt af
vorum bpm̄ og Hofdings Prestum i gegn þm̄ sem
Gudz Euangelion predika/ suo at þr lyta þa og straf
fa fyre villu menn/og fordæma þa at ollu o profu-
du/ Epter ꝥ nær ed þr verda nu fyrir domarana fram̄
leider/og eru fiottrum bundner/þa ed fyrsta taka þr
till/og spyria þa at vm þra lærdoma og kenningar /
lika sem at visse þr enn ecki huer at være þra sauck etc.

Enn Kennemanna Hopdinginn spurdi Jesum vm hans Lærisueina / og vm hans kenning: Jesus suaradi honnom: Eg hepe opinberliga talat pyre heimenn eg hepe og med iapnadi kent i samkundu husum / og i Musterino / þar ed aller Gydingar koma til samans / og eckirt hepe eg i apkimum talat / huat spyr þu mig at þessu / spyr þu þa þar at sem heyrt hapa / huat eg hepe talat til þra / siaþu / þr hiner somu vita / huat eg hepe sagt. Enn sem hann taladi þetta / þa gap einn þienaranna sem þar stod hia Jesu honnum eitt hnepa haugg / og

sagdi skalltu suo suara Bisperri num? Jesus suaradi: hepe eg illa talat/ þa beuisa þ/ at þ lie o riet enn hapui eg satt sagt/ huar pyre slottu mig þa? Og Hannas sende hn̄ bundinn til Caiphas Kennemanna hopdingia.

Simon Pets stod og vermdi sig: Og innan skamzt tima (epter hina pyrstu a pneitingina) sem hann gieck vt i gardinn/ þa gol haninn: Og ein onnr ambatt sa hann/ og tok sidan til at seigia til þra/ sem stodu þar hia: Þesse var eirnin med Jesu ap Nazareth/ Þa sogdu þr til hans: Ertu ecki einn hans Lærisuenn? Og einn

annar sagdi : Uisseliga þa ertu
einn af ꝥm. Og hann afneitade
þui eñ einusinne/ og suor sig þar
vpp a/oc sagdi : Þu madr ecki er
eg ꝥ / og ge þecki ecki þann hiñ
sama mann.

Og enn innann skamzt tima/
nærri einne stund/ a hrærdi ꝥ eiñ
annar med ꝥ in ed þar stodu / og
sagdi : Sannliga þa ertu einn
af ꝥm/þuiat þu ert einn Galilea=
re / og þitt tungumal opinberar
þig / enn eirn af Bisperssins þie=
norum frænde þess sem Petr
hio af eyrat sagdi / Sa eg þig ec=
ki i grasgardinum hia honnum ?
Þa tok hann til at fyrr mæla sier/

og at sueria sig: At ecki þecki eg þann mann/ þar ed þier af seigit.

Hier hliotnm vier ꝥ suo at skilia/ at Petr sie þar i annat sinn inn aptr kominn/ Þuiat Mattheus hann skrifar klarliga/ ꝥ Petr hafui triꜱuar sinnum vt geingit.

Og iafn snart þa ed hann suo taladi/ gol haninn i annat sinn: Og Drottinn snere sier vid/ og leit til Petrs/ þa minntizt Petr a ꝥ ordit Jesu sem hann hafdi sagt til hans: Adr enn ꝥ haninn gelr tuysuar/ muntu neita mier þrysuar: Og gieck vt og griet beiskliga.

J afneitan Petri þa skalltu fyrst læra/ huersu sannarligt at sie ordit Drottins vors Jesu Christi/ Þuiat eins suo sem ꝥ Christr hafdi kunngiort Petro adr fyre fram̄/ ꝥ hann mundi afneita hm̄ suo skiedi ꝥ og eirnin/ J annare grein þa skalltu hier eirnin læra vt af Petro/ ef at þu villt Euangeliskr vera/ ꝥ þu

skalt

ſkalt ecki treyſta vppa ſialfz þins eiginligann kraft/
og ecki eirnin ſtæra þig þat vt af at þu muner nockut
formega at giora / Petr hann hraſadi / þa ed hann
þeinckti ſier/ ꝥ hann villdi vt af ſialfs ſins formæt-
ti ſtodugr at ſtanda/ Suo lika muntu og eirnin viſli-
ga / falla ef at þu ert athugalaus vm ꝥ/og hefer on-
guann otta nie varygd a þier/at þu meiger og falla
Nu þo at ſuo kunne at ſkie ꝥ þu hraſer/þa ſkall tu ec-
ki athelldꝛ i miſhop eda i auruilnan falla/ Þuiat Pe-
ter hann hraſadi hier eirnin / og komzt þo till nada-
rinnar aptr /Suo lika hygg þu hier eirnin vel at þui
huerſu koſtgæfuiliganna ꝥ aller Gudzſpialla menn
þr veſkrifa hraſan hins Heilaga Petri / Huat hellzt
at er a mote þm ſem nu vm ſtunder vita eckirt annat
vtan at lofa og vidfrægia/ þau hinu micklu og dyrd
mætu daſemdar verckin Gudz heilagra manna / enn
vilia ecki med einu ordi neina minning giora þes
huilikt ed var fra breyſkleike / Minn gode vin gior
ſuo vel og ſeig mier / Huert epter dæmi n iſkunnſeni
darmar ſkylldi oſſ fyre myndat vera i Gudz heilogum
nær ed oſſ verdꝛ ecki eirnin fyrir ſioner ſettr fra brey-
ſkieike/og ꝥ þr hafui ſumtides miog ſtor koſtliga hra-
ſat og i ſynder fallit.

Enn Kennemanna hofdin-
giarner og Olldungarner/ og al-
ler Rad herraner leitudu liuguit-

na i gegn Jesu / suo at þr gætti
honnum i hel komit / og fundu
eingin / þott at marger liuguot-
tar geinge þar fram at / þuiat
þra vitnisburdar vrdu ecki sam-
hlioda / At siduztu stodu vpp og
geingu þar fram tueir fals vot-
tar / og baru liuguitne i mote hm̄
og sogdu: Vier hofum heyrt þ
han sagdi Johan: ij. Eg kann
og vil nidrbriota / þ Gudz Musti-
erit / sem med hondum er giort /
og a þrimur dogum vpp byggia
eitt annat: Enn þra vitnis bur-
dar vrdu ꝫ ecki helldr sam hlioda

Hiner voldugu / visu / heilogu / og þr Pharisei / hata Gudz Euangelion / gegn sialfs þra eiginligre samuigku / alt til heimsins enda / þar fyre safnazt þ

saman/og taka sin rad/mote Drottne og hans Christi Psalm ij.

Og Kennemanna hofdinginn stod vpp i midit medal þra/ spurdi Jesum at og sagdi: Suarar þu ongu til þessa: sem at þessir vitna a mote þier? Enn Jesus þagdi/ og suaradi ongu.

Hiner omilldu vernda ꝥ suo/ at þr fae þar med leitad eins yfuer litz sinna rangferdugra doma og orskurda/lika sem at giordi þr ꝥ riett/ nær ed þr ofsækia heilagt Euangelion / oc geisa med grundar ædi vpp i mote þui / fyrir saker sialfs sinna metorda og auinnings Enn þu lær hier af Christo/ at forsma allar falsligar vppdicktadar a kærur / vtan þu sia þig v'd þui/at þu afneiter ecki med þagn mælsku Gudz sañleika.

Þa spurdi Kennemanna hofdinginn hann enn aptr at og sagdi til hans: Ertu Christur Sonr hins blezada? Eg særi þig fyre

lifanda Gud / þ þu seiger oss / huort þu ert Christur Sonr Gudz Jesu sagdi: Þu seiger þ / Eg em hann. Þo seige eg ydr / þ hiedan i fra munu þier sia manzins Sõ sitiandi til kraptzins hægre handar / ꝛ komandi i skyium himens. Enn Kennemanna Hofdinginn reif þa sin klædi og sagdi: Hañ hefer Gud lastad / huat þurfum vier nu vitnanna vid? Sia̅t / þier heyrdut nu hans Gudlastan: Huat virdizt ydr? Enn þr fordæmdu hñ aller og sogdu: Hann er daudans sekr. Enn þr menn sem hielldu Jesu / spottudu hann og hræcktu i hans andlit / og slo-

gu

gu i hans asionu / sierdeilis hie-
naranner og sogdu: Spadu oss
Christr: huer er sa / ed þig slo?
Og margar adrar hadungar to-
ludu þr vid hann.

Gudzspilla mennirner halda ꝥ fyrir ein mickil mæti / nær ed þr vt skrifa þær smaner og vanuirdr sem Christo voru till lagdar Roman v. Vier frægi-um oss eirnin vt af harmkuælvrum.

Enn snemma morguns / sa-
man sofnuduzt aller Kenneman-
na hof.ingiar / Skriptlærdir og
Olldungar lydzins / og allt Ra-
dit / og hielldu þar eina radstef-
nu yfuer Jesu / suo at þr feinge
liflatid hann / & leiddu hann vpp
fyrir sitt rad og sogdu: Ertu
Christr? þa seig þu oss ꝥ. Enn hñ

 sag-

sagdi til þra / þo eg seige ydr þ/ þa true þier mier ecki : Enn ef eg spyr ydr/ þa suarit þier mier ecki/ og latid mig ecki at helldr lausann: Enn hiedan i fra mun manzins Son sitia til hægre handar Gudz kraptar/ þa sogdu þr aller: Ertu þa Gudz Sonr? Hann sagdi til þra/ þier seigit þ/ þuiat eg em hann : Enn þr sagdu / huat þurfū vier vitnin leingr? þuiat vier sialfuer hofum heyrt þ af hans munne.

Þat er þesse/ þann þier siact nu/ þ. hann er manzins som og daudligr /og mune epter sit liflat rikia og regera.

Jafn marger og suo kloker sem þr voru / kunnu ecki at hugsa sier neina suo likliga sauk / huer ed þo hefdi alldri suo litils hattar alit haft / at hun hefdi matt synazt sannleiknum lik vera / J mote þui hinu

sak-

saklausa Euangelio/huert ed þr vildu fo fordæma.

Og allr sa þra sofnudr stod
upp/og bundu Jesum/og leiddu
hann fra Caipha burt fyrir þing
husit/og þr ofrselldu hn̄ Landz-
domaranum Pontio Pilato/og
þ var snemma morguns.

Þa ed Judas sa ed hann haf-
de suikit/ia þ/at hann var til
Dauda dæmdr/idradizt hann
þess/og færdi Kennemanna
hofdingiunum og Olldungum
lydzins/þa þriatige silfr penin-
gana aptr/og sagdi/Eg hefe illa
giort/þ eg sueik saklaust blod:
Enn þr sogdu/huat kemr þ vid
oss? Sia þu fyrer þui/Og hann

sua-

suaradi þm silꝼr peningunum i Musterit / vendadi sig burt þadan / gieck vt og heingde sialꝼan sig / og er i midiu suodz i tuo hlute brostinn / og heꝼer sinum inniꝼlum suo vt hleypt: Act: j.

Judas haꝼdi ecki þeinckt at þ mundi suo til ganga / þa hann aꝼ Disciplinum halldinn / leitadi i gegn Gudi suo sinar nyttsemdar og auinnings / Hier verdr hm̄ nu laugmalit opinberat / Enn til nadarinnar Euangelio kemr hann ecki / þar ꝼyre deyr hann og i auruilnan lika sem Cainn / þat sama er (epter Gudz riettꝼerdugum dome) idranar yꝼuerbot hinna ꝼyredæmdu / þ þr vt aꝼ sonnu hiarta kunna ecki at beidazt nadarinnar / þær ed þm verdr þra synd riettiliganna opinberut / og þa ed þr medkenna hana algiorliganna.

Enn Kennemanna hoꝼdingiarner toku þa sielꝼr peningana og sogdu: Þat hæꝼer ecki / at vier latum þa i Gudz kistuna /

Fiorum Gudzspialla moñum.
Þuiat þr eru blod solu verd.

Sia þu huersu heilager þ þesser hræsnarar men lietuzt vera / At þr vilia ecki leggia þa silfr peninga-na i Gudz kistuna / reiknandi þ fyrir synd ef þr gior-du þ / Þat sama er nu þra riettlæti / Huar fyre þe vthella þr þa saklausu blodi herrans Christi ?

Enn þr toku þ til radz / og keyptu fyrir þa silfr peningana fyrir þa ranglætis verdaura / ein leir pottarans akr / vegforundū til greftrunar : Og þ sama er kunnigt vordit ollum þm sem til Jerusalem byggia / sua at sa hiñ same akr / verdr a þra tungu kal-ladr Hakeldama / þ er einn blod akr allt til þessa dags : Þa vpp-fylldizt og þ / huat sagt er fyre Jeremiam spamann / þar hann seiger : Þr toku þa þriatige silfr

y penin-

Pinan Christi epter

peninga/ þar ed hinn selldi vard
med bitaladi/ þann þr keyftu af
Sonum Iraels / og þr hafa ge-
fit þa fyrir leirpottarans akr/
suo sem ꝥ Drottinn hafdi mier
bifalat.

Annat huort / ꝥ hier er af þm hinum Girsku
bokaskrifprunum sett eitt nafn fyre annat / elligar ꝥ
Zacharias hann hefer haft tuo nofn / i huers bok ꝥ
þessi ord verda lesin i hinum xj. capitula þau ed Gudz
spialla madrinn hier til leider / Og / eg Drottin) sag-
di til þra / ꝥ er til minna gydinga / þr ed mig forsma-
du / Ef ꝥ synizt i yduare augsyn þægiligt / þa færit
mier min verdlaun / Enn ef ecki þa latid ꝥ suo standa
Og þr vogu mier vt min verdlaun / þriatige silfr pe-
ninga / Og Drottinn hann sagdi til min (spamanzins)
Suara þm till leir pottarans / Ja at sonnu eru slickt
agæt laun / þar ed þr hafa mig med skattad / Og eg
(Spamadrinn) tok þa xxx. silfr penniga / og kastar
de þm inn i hus Drottins / ꝥ er i Mustierit til leer
Pottarans / Enn ꝥ Drottin hafui slickt bifalat / ꝥ
sama þa vottar Gudzspiallæ madrinn hier med þes-
sum ordum / Suo sem ꝥ Drottinn hefer mier bifalat /
Enn ꝥ Spamadrinn seiger / at hann hafui ꝥ giort /
sue

ſuo ſem at Drottinn heþer biþalat hm̃ / þar med till
tricknar hann / at hann haþui kunngiort þ / at þ ætti
epter komandi / alla vega ſuo at ſkie / og þ aller hluter
ſkylldu vppþyllder verda / Og þ hann ſeiger eirnin
at Gud ſie ſkattadr / þ ſama ſkiedi a Chriſto / ſem ſelldr
vard þyre Peninga / Enn þ Gudzſpialla madrinn ſett
þetta þar til / At þr haþui keypt hann aþ ſonum Iſra-
els / Þar litr hann vti þa hiſtoriu ſem Ioſeph vard
ſelldr / Þuiat Iſmaelitt eru þr hiner þraleitu / og o mil
du Abrahams ſyner Galat iiij. Aþ ſonum Iraels / þ
er aþ Iudaſe og hans radgioþurum / þr Iſmaeliti
keyptu aþ þm Iraelitis / þ er einn ranglatr aþ odrum
ranglatum / þr eru þeſſ eigi verduger / at þr ſkule
Iraeliti kallazt.

Enn Gydingarner þr geingu
ecki inn i Þinghuſit / ſuo at þr
ſaurguduzt ecki / helldr ſuo þr
mættu Paſkalambſins neyta:
Pilatus gieck þa vt til þra / og
ſagdi / hueria akæru þære þier i
gegn þeſſum manne. Þr ſuorudu
og ſogdu til hans: Eþ at þeſſi væ-

rt ecki illrædis madr/þa hefdum
vier ecki sellt hann þier i hendr.
Þa sagdi Pilatus til þra/take þi-
er hann þa / og dæmit hann epter
ydru Laugmale / Þa sogdu Gy-
dingarner til hans : Þat hæfuer
ecki at vier liflatũ nockrn. Mat-
the: xx. Suo at uppfylldizt þ
ordit Jesu / þ hann sagdi / þa ed
hann til teicknadi med huerium
dauda / at hann mundi deyia.

Þa toku Kennemannahof-
dingiarner og Olldungarner til
hardliga at aklaga hann og sog-
du. Þennan finnum vier þ hann
frasnyr folkino / og fyrebydr at
gefa Keisaranum skatt / og sei-
ger

ger sig vera Konunginn Chri-
stum: Þa gieck Pilatus inn aptr
i Þinghusit og kalladi a Jesum/
spurdi hann at og sagdi: Ert þu
Konungr Gydinga? Jesus stod
pramme pyre honnum og suara-
di: Talur þu þ ap sialpum þier/
eda hapa adrer sagt þier ap mi-
er? Pilatus suaradi: Huort em
eg Gydingr? þin þiod og Kenne-
manna hopdingiarner hapa þein
git þig mier/ huat heper þu gi-
ort? Jesus suaradi: Mit Rike er
ecki ap þessum heime/ ep væri
mitt Riki ap þessum heime/ þa
mundu miner þienarar strida
þar i mot/ suo at eg selldunzt ecki

Gydingunum: Enn nu er witt riki ecki at hiedan/ Pa sagdi Pilatus til hans/ þa ertu þo samt einn Konungr? Jesus suaradi/ þu seiger þ/ eg em og Konungr/ þar til em eg fæddr/ og i heimeñ kominn/ þ eg skule vitne bera sannleiknum: Huer vt af sannleiknum er/ sa heyrir mina raudd Pilatus sagdi til hans/ huat er sannleikr?

Og þa hann hafdi þetta sagt gieck hann vt aptr til Gydinganna/ og sagdi til þra/ Aungua sauk finn eg med honnum. Og þa ed hñ vard aklagadr af Kennemanna hofdingium og Olldun-

dungunum/ suaradi hañ ongu.
Enn Pilatus spurdi hann þa enn
at nyiu / og sagdi : suarar þu on-
gu ? Sia þu huersu hardliga þr
þorklaga þig : heyrir þu ecki. Og
hann suaradi honnum ongu or-
di / suo ꝥ Landzdomarann vn-
dradi ꝥ nærsta miog.

Þat Christr þeiger/og suarar ongu/ꝥ sama skal
oss vera eitt epterdæmi/ suo at vier skulum þær opin-
berar/ vpp kueicktar og lygisamligar a kærur med þo-
lin mædi vm lida/og geþa alt vort maleþne vti Gudz
valld og hans signadann vilia/ Slickt hid sama haþa
þordum daga eitnin Gudz heilager menn giort / suo
sem ꝥ vier siaum vida i psalmunum / Og þetta ꝥ
Christr hann þeiger suo/og þorsuarar sig ecki/ ꝥ sama
er adr þyre þram̃ kunngiort i ritningunne / Isaie liij.
þar ed suo stendr skriþat / At hann sie lika sem saudr
til draþs leiddr/ og suo hliodr sem lamb þyrer ꝥm ed
ꝥ klypper.

Enn þr voru þess akaþare/ o

sogdu: Hann hefer vppæst fol-
kit med þui / þ hann hefer kent
hier og huar a ollu Gydinga lan-
di/ til tekinn i Galilea allt hingat
i þennan stad.

Enn þa Pilatus heyrdi Gali-
leam nefnt / spurdi ef hñ væri vt
af Galilea: Og sem hann for-
nam/ þ hann heyrdi vnder Hero-
des stiornar velldi/ þa sendi hañ/
hann burt til Herodes sa ed þa a
þm somum dogum var eirnin
til Jerusalem.

Pilatus hann sendi hann þui burt til Herodes /
þ hann kæmi sier suo vndan buldre og agange Gydin-
ga lydzins/ Enn suo verdr þ þo vppfyllt huad skrifat
stendr i þm odrum psalme/ Þat Konungarner i lan-
dinu/ setie sig vpp/ og hofdingiarner kome til samans
i mote Drottne og hans Christe / Þat Christr gaf He-
rodi eckirt suar lika suo þa gior þu eirnin/ Nær ed hi-

ner o milldu spyria þig at og vilia sia / huer þu ert / og huat þu þormatt aþ Gudi / og vilia þo ecki þyre þina predikan/eda truarinnar iatning snuazt þra þui hinu vonda sem þr sialþuer eru/ þa seig þu þm og ecki helldr/huer at þu ert/og huat þu þormat aþ Gudi.

Enn þaa ed Herodes sa Jesum vard hann miog gladr vid þ / þuiat vm langa tima haþdi hann giarnan viliat sia hann / þui hann haþdi margt heyrt aþ honnum/ og vonadi þ hann mundi sia eit huert teickn aþ honnum og han spurdi hann margra hluta: Enn hann suaradi honnum ongu. Og Kennemanna Hoþdingiarner/og Skriptlærdir stodu og aklogudu hann hardliga: Enn Herodes med sinu hoþþolke þorsmadi og spottadi hann/

 þærdi

færdi hann vti huitt fat / og sendi hann aptr til Pilato: Og a þm deigi vrdu þr Pilatus og Herodes viner aptr / þuiat þr voru adr o viner sin amille.

Pilatus hafde tilforna latid liflata nockra vt af Galilea / Luc. xiij. cap. þar fyre þa voru þr sundr þycker sin a mille.

Enn Pilatus hann kalladi til samans Prestahofdingiana / og Hofudzmennina og almuga folkit / og sagdi til þra: Þier hafit þennann mann til min hafft / suo sem þann ed frafnyr folkino og siaet / at eg hefe spurt hann fyrir ydr / og a þessum manne finn eg aungua sauk i þui ed þier aklaget hann / og ecki helldr Herodes/

rodes/ þuiat eg ſenda ydr ſialfa til hans / og ſiaet at eckirt hefer ꝥ vppa hann borizt/ at dauda ſie verdugt/ þar fyre vil eg gefa hm̄ radning/ og lata hann ſidann lauſann.

Judas/Herodes/Pilatus/Huſfru Pilati / og ſa Hundradz hofdinginn / bera ꝥ vitne at Chriſtr væri ſaklaus/ i mote ꝥm o mildum Gydingum/ ſuo at ꝥra fyredæming/ fyrir Gudz dom/ yrdi þeſſ þyngre/ ſnarliga hier epter a þa munu eirnin fia/ ꝥ himenn/ Jord og ſteinar munu vitna a mote ꝥm.

Eñ a hatidar deiginum hlaut Landz domarinn epter ſiduenju at gefa folkinu einn bandingia lauſann/ huern hellzt at þr villdu: Enn i þann tima hafde hann einn bandingia miog ofrægann einckum einn ſpilluirckia ⁊ mañ-

drapara/ sa same hiet Barrabas/
huer ed med illrædis mõm var i
myrckna stofu settr / huer i vpp-
hlupinu sem i Stadnum skiedi
hafdi eitt mañdrap framit. Og
folkit gieck vpp / og beiddi þ hñ
giordi / sem hann væri vanr. Og
þa þr voru til samans komner/
gaf Pilatus þm andsuar : Þier
hafit þa siduenju / þ eg gefe ydr
a Paschunum eiñ lausann/ huorn
vilie þier/ þ eg gefui ydr lausañ?
Barrabam eda Jesum þann Ko-
nunginn Gydinganna / sem kal-
lazt Christr? Þuiat hñ visse vel/
þ Kennemanna hofdingiarner
hofdu vt af hatre ofrselt hann.

Þat

Þat var e. kirt laugmal/helldr ein siduenia/ inn-
sett til minnis þrar frelsunar af Egipta landi / sem a
þm tima hafdi skied/ Huer siduenia (lika sem allar
adrar innsettningar hræsnaranna) vara mote Gudz
bodordi/ af þui at sa var laus latinn/ sem epter laug-
malinu skylldi med riettu lif latinn verda / Þat med
var ꝥ og eirnin a mote laugmalino / at innsetia eina
adra minning Pascha hatidarinnar vtan þa sem Gud
hafdi sialfr innsett/ fyrer Pascha lambit / og þau hi-
nu sætu braudin etc. Og med þui at slik siduenia var
halldin i minning þrar frelsunar vt af Egipta lande/
Huat fyre þa gafu þr ecki alla bandingia lausa / þui
aller þr Gydingar sem i þann tima voru a Egipta-
lande vrdu frelsader/ Enn hræsnin hun giorir suo/ ꝥ
hun gefr i ollum hlutum eitt alit Gudligs a[illegible]æfuis
lika sem at sie ꝥ alt Gudligt huat hun giorir/ enn rau
narinnar þa hefer hun þo med sier ecki ꝥ neitt sem
Gudligt er.

**Og sem hann sat a Domsto-
linum / sendi hans Husfru til
hans / og leit seigia honnũ. Haf
þu eckirt at giora med þennann
hinn riettlata / margt hefe eg i
suefnium lidit i dag hans vegna.**

Enn Kennemanna hofdingiarner / og Olldungarner vmtoldu z eiggiudu folkit a / at þ skyll de bidia vm Barrabam / enn Jesum lifue suipta. Þa suaradi Landz domarinn og sagdi til þra: Huorn af þessum tueimr þa vilie þier / þ eg skule gefa ydr lausann? Þa kalladi vpp allr sa hopr og sagdi: Tak burt þennann / og gef oss Barrabam lausañ. Þa kalladi Pilatus enn aptr til þra / og villdi lata Jesum lausann og sagdi: Huat skal eg þa giora vid Jesum / þann ed Christr kallazt? Þr kolludu þa enn aptr: Korsfestu hann Korsfestu

Fiorum Gudzſpialla möñ
ſtu hann. Enn hann ſagdi þa í
þridia ſinn til þra: huat hefer
hann þa illa giort? eg finn on-
gua dauda ſauk med honnum/
þar fyre vil eg gefa honnum rad
ning/ og lata hann lauſann. Enn
þr kolludu þui meir og ſogdu/
Korſfeſtu hann: Og þr fylgdu
ſier þui faſtara at vid hann/ med
ofſa hliodum/ og beidduzt þeſſ
þ hann yrdi Korſfeſtr/ og þra
hliod ⁊ ſuo Hofut preſtanna tok
yfuer allt.

Pſalm xxj. Myckler oxar umkringdu mig/ og
feiter oxar veittu mier umſater/ Sitt gin ſpertu þr
upp a mote mier/ lika ſem annat greniandi og ſlitan-
da Leon.

Þa tok Pilatus Jeſum/ og
liet

liet hudstrikia hann / Enn stridz-
meñirner Landzdomarans leid-
du hann inn i þinghulit / og kol-
ludu til samans allann hopiñ og
aþ klæddu hann / og þærdu hann
i eitt Purpura klædi / og pliettu-
du eina Coronu aþ þyrnum / og
settu hana vpp a hans hoþut / og
þeingu honnum einn reyr vond
i sina hægre hond / og krupu a
hnien þyrer honnum / og spottu-
du hann / og toku til at heilsa hm̃
og sogdu: Heill siertu Konungr
Gydinga og slogu i hans asionu /
og hræcktu a hann / toku reyr von
dinn / og hrocktu vm hans hoþut
þiellu a hnein / og lutu hm̃.

Pat

Þat er ꝥ/ huat Pilatus hann sagdi ꝼyrir/ Þar ꝼyre vil eg veita hm̄ radning/ og lata hann sidan lau-sann/ Enn þar med ꝼieck hann þo ongu til vegar ko-mit/ Suo ꝼieck hann og ecki helldr þar med stillt ꝥ giostr og grimdar ædi Gydinganna/ þo at hann gior-di ꝥ rangliganna at liet hudstrykia hann/ ꝼyrst at Christr var med allu saklaus/ huat med hann þeinck-ti þo/ at stilla þra grimd med/ Enn ꝥ sama heꝼer oss til nytt semdar og saluhialpar giort verit/ Þuiat ꝼyrir hans blezadar beniar erum vier hialpliger vordner.

Þa ed stridzmennirner heyrdu ꝥ/ at hann væri einn Konungr/ beygdu þr aꝼ hade og daruskap hm̄ ein ꝼyrir honnum/ og lietu einn reyr vond i hans hæ-gri hond/ og krupu ꝼyrir hm̄/ lika sem at vildu þr þar med giora honnum Konungliga Lotning/ Enn Chri-stur haꝼdi kunngiort þetta adr ꝼyre ꝼram Matth xx. Cap: Þar hann seigir at þr munu selia hann i heidin-na manna hendr til þess at hæda hann og spotta.

Þa gieck Pilatus vt/ og sag-di til þra/ Siaet/ eg leide hann hingat vt til ydar/ so at þier med-kennit þat eg ꝼinn ongua sauk med honnum. Þanninn gieck Je-

 sus

sus vt/berandi eina Coronu / og eitt Purpura klædi : Og hann sagdi til þra sia et Manninn / þa ed Kennemanna hofdingiarner og þienararner sau hann / kolludu þr vpp og sogdu / Krossfestu hann krossfestu hanu. Pilatus sagdi til þra/Take þier hann og Krossfestid / þuiat eg finn ongua sauk med honnum : Gydingarner suorudu honnum þa vier hofum laugmal/og epter Laugmale nu skal hann deyia / þuiat hn̄ hefer giort sig at Gudz syne.

Hann med kenner þ hann hafui latid hudstrykia Jesum rangliganna og fyre ongua sauk.

Vier hofum laugmal etc, Leuiti xxiiij. af þm̄ sem Gud laustudu.

fiorum Gudzspialla mõm.

Þa ed Pilatus heyrdi þessi
ord ottadizt hann enn meir / og
gieck inn aptr i þinghusit/og sag
di til Jesu / huadan ertu? Enn
Jesus gaf honnum ecki suar. Þa
sagde Pilatus til hans: Talar
þu ecki vid mig? veistu ecki / þ
eg hefe valld til at lata krossfe-
sta þig / og eg hefui valld til at
gefa þig lausann? Jesus suara-
di: þu hefder eckirt valld yfuer
mier/nema þier væri þ gefit hier
ofan at: Þar fyre hefer sa meire
synd/sem mig hefer þier i hendr-
fellt. Epter þ leitadi Pilatus vid
at hann liete hann lausan: Enn
Gydingarner kolludu og sagdu/

Ef þu lætr þennann lausann / þa ertu ecki Keisarans vinr / þui huer sig giorir at Konunge/ sa er a mote Keisaranum.

Hann ottadizt/ ꝥ sama helld eg hann giort hafa epter plagsid heidinna manna / þui hann ottadizt ꝥ Christr mundi vera einn af sonum himneskra Guda-na/ þuiat hiner heidnu þeincktu og hieldu suo / ꝥ himna Guþin mundu hingat ofan stiga til mannaña epter þui sem lesit verdr i Poetanna bokum.

Valld til etc. Roman. xiij. Christr hann villdi hier a Jardriki ecki fri vera fyrir veralldligre yfuer valldz stiorn/ Lika sem ꝥ vorer Pafua prestar og re-glu Munckar giora / Þo fyre dæmdi hier Pilatus sialfuann sig / med þui ꝥ hann misbrukadi sit stiornu-nar valld/ vt af hrædzlu saker vid mennina / Hann hrædizt o vinattu og reide Keisarans / og giorir suo þat fyre ꝥ hann veit at o riett er / Eins lika suo þa giora enn i dag flester aller Vmbodz menn þr ed sina stiornan til reikna Keisaranum / eda odrum Landz-hofdingium/ og tidka suo sit stiornar velldi/ ꝥ þr misse ecki hylle og vinattu sinna hofdingia / Og þott at nockrer af þm sie fromer og godgiarner / og fram-flytie riettiliga sitt stiornar velldi / þa giora þr ꝥ sa-ma þo ecki leingr/ vtan suo leinge sem þr fa ꝥ sama

fyrir

þyrir Herranna hylle og vinattu saker giort / Nær ed þra vinskapr vill suo sem riena / þa er og eirnin godmenskann hinna vte / aþ þui þr vara sig aþ ollu kostgæþui vid þui / þ þr verdi þm eigi reider.

Þa ed Pilatus heyrdi þessi ord / leidde hann Jesum vt / og setti sig vpp a Domstolinn i þm stad sem kalladizt Hapue plautr / enn a Ebresku Gabbatha: Enn þ var sa Atþanga dagrinn i Pasckunum / nær hinne Siettu stundu / og hann seiger til Gydinganna: Siaet / þ er ydar Konungr / Enn þr kolludu vpp / tak i burt / tak i burt þennann / Krosþestu hann. Pilatus sagdi til þra / skal eg Krosþesta yduarn Konung? Kennemañа hoþdingiarner suo.

Pinan Christi epter rudu. Vier hofum auguann Konung/vtan alleinazta Keisarañ.

Marcus seiger ꝥ Drottinn sie kross festr a ꝥre hinne þridui stundu dags/ Enn Johannis seiger nære hinne siettu stundu/ Þessar tuær greiner (huertar ed synazt suo sem at sie þær huorar a mote annare) þær hefer enn aldreige neinn fullkomliga eda riettiliga til samans dreigit (og ecki hinn Heilage Augustinus sialfr) Enn vier seigium suo þar til/ Þat su efter likingin Matthei xx cap: vt af ꝥm husfaudrnum/ Sa ed vt gieck snem̃a morguns til at leida verkmenn i Vingard sin/ vtskyre oss / ꝥ su morgun stundin/hin þridia stundin/ sietta/niunda/og ellefta stundin/sem vier kollum Aptansaungs tima / þa hafui sier deilis af Gydingunum suo halldna uerit / Huat vt af þu kant at formerckia/ꝥ morgun stundin hafui sa time verit/einckum sem er fyrst i fra þui ed dagrinn reñr/ huat vier kollum ottumal eda ottusaungs tima/elligar i fra solar vpp komu/alt til hinnar þridiu stundar/eda til Tertiu timans/ Og sa timinn i fra hine þridiu stundunne/allt til hinnar siettu stundar/eda Sexta malsins / þa verdr hin þridia stund kollut/lika suo verdr sa timinn/sem er a millum hinnar siettu og niundu stundar eirnin kalladr/su hin siet ta stund/eda Sexta mals time / Og lika sa timenn sem er a millum niu og ellifu verdr kalladr hin Niunda

da ſtund eda Nonu tid/Enn ſa annar timenn/einckum
ſem er i fra ꝥre hinne elleftu ſtundinne (Su ed hia
oſſ er hinn fiorda ſtundin epter middeigit) hun heyrir
til Aptanſaungs tidinne eda kuelldtimanum / J fra
huerri ꝥ Gydingarner toku til ſinar Natider Heilage
at hallda / Þeſſara ſomu ſtunder eda tima / þa min-
nazt Gudzſpialla mennirner i Hiſtoriu pinnunnar
Chriſti (hueriar ed vorer andliger hafa kallat þær
Siau tider/þott at þr hafui þar nockut annat med
meint/ og hafue þær miſbrukat i mote Chriſtz riett-
læti /Þar fyre/at ꝥ ſama huat ſkied er/a millum hin-
nar þridiu og ſiettu ſtundar/ꝥ kallazt/at ꝥ hafui ſkied
a hinne þridiu ſtundu/ Þuiat ſu þridia ſtundin / eda
ſa Tertiu timinn/inne helldr þriar fullar klucku ſtun-
der i ſier / Hier vt af ſier þu nu / at þui eg meina /
huernen ꝥ Gudzſpialla mennirner ſkrifa ecki huorer i
mote odrum / Þuiat Johannis hann ſeiger ecki/ ꝥ
Chriſtr ſie dæmdr til Kroſſins a ꝥre hinne ſiettu ſtundu
helldr nær hinne ſiettu ſtund/huar med hann gefr at
ſkilia/at ꝥ hafui ecki verit a ꝥre hinne þridiu ſtundu-
ne / Suo ſem Marcus eirnin ſeiger) helldr hafui ꝥ
langr time lidinn verit i fra ꝥre þridiu ſtundunne /
eda Tertiu timanum / og ꝥ ſu hin ſietta ſtundin haf-
ui þa tekit at nalægiazt / Og kann vera at þar hafui
enn ein ful klucku ſtund/eda meir epter verit / af ꝥre
hinne þridiu ſtundinne/eda Tertiu timanum/til hin-
nar ſiettu ſtundarinnar / ſuo at ꝥ hefer þa verit nær
hinne ſiettu ſtundinne/ helldr enn ſialfu upphafuino

ꝥrar

far hinnar þridiu stundarinnar / epter skamti þes forlidius tima / og þes timans ed þa tok at nalægiazt Lat þier ecki eirnin þ undarligt þickia / huat er Lucas epter ordum Christi skrifar hier seinna meir / Einckum sem er þetta / At i dag skalltu met mier vera i Paradis / Enn þ var nær hinne siettu stundu / Lika sem at skyldi Christr a hinne Siettu / og ecki a þre hinne þridiu stundu Kross þestur hafa verit / Þar til suara eg / og seige hid sama / At þa ed Christr var dæmdr / og þ Gydingarner flyttu sier miog med hann till Krossins / at þa skiedu marger huter a stuttum tima og þr til logdu honnum þa hueria sman epter adra / suo at þr hafui eigi kunnat til lika at uppskrifa þ allt saman.

En sem Pilatus sa / þ hann kom ongu til vegar / helldr at þar munde mycklu meira upphlaup af mega verda / þeinckte hann folkino fullnægiu at giora / og dæmdi at skie skylldy þra beidne tok vatn og þuode hendrnar fyre folkino og sagdi / Saklaus em

em eg ap blodi þessa hins riettlata / siae þier til. Þa suaradi allt polkit og sagdi / Hans blod kome ypuer oss / og ypuer Sonu vora.

Þa gap hann þm Barrabam lausann / la ed pyrir vpphlaups og mandzaps saker var i myrckua stopu inn settr / vm huern þr og badu: Enn Jesum hudstricktann og spottadann / prammselldi hann þm epter þra villd / þ hann Krosspestr yrde.

Þa toku stridzmennirner Jesum / og pærdu hann vr Purpuranum / og pærdu hann aptr i siñ eigin klædnad / og leidde hann vt

suo at þr Krossfestu hann/ og hñ
hlaut at bera sinn eigin Kross/
Og i þui ed þr geingu vt / hittu
þr einn mann/ sem þar gieck hia/
vt af Cirenia / Simon at nafne/
sem kom af bonda bygdinne / sa
ed var fader þra Alexandri og
Ruffi/ honnum þreyngdu þr til/
suo at hann hlaut at bera hans
Kross/ Og þr laugdu Krossinn
vpp a hann/ suo at hann bæri hñ
epter Jesu.

Enn honnum fylgdi epter
mickill folks fiolde / og suo ku=
enna / þær ed grietu hñ og aum=
kudu: Enn Jesus snere sier vid
til þra og sagdi / Þier dætr af Je

rusa=

rusalem/ gratid ecki yþuer mier/
helldr gratid yþuer ydr sialþum/
og yþuer Sonum ydar/ þui siaet
At þr dagar munu koma / a hue=
rium þ seigiazt mun / sælar eru
hinar obyriu / og þr kuider sem
ecki haþa þædt/ og þau briost sm̃
eigi haþa soginn verit: Þa mu=
nu þær taka til at seigia þiollu=
num/ hreiniet yþuer oss/ og til sy=
na biargaña hyliet oss: Þui þyrst
þr giora þetta vid hid blomgada
treid / huat mun þa skie vid hid
þornada.

Enn þar vrdu eirnin vt leid=
der tueir adrer spilluirckiar / þ
þr væri med honnum aþtekner.

Pinan Christi epter

Þier dætr af Jerusalem gratid ecki yf ier mier Suo lika skulu vier og ecki eirnin grata fyre þess saker/ þ Christo suo vegnadi lika sem þ hingat til þ hræsnarar og verck heilagar hafa kent/ sierdeilis þa predikut hefer verit Pinan Christi / helldr skulum vier grata yfuer sialfum oss/ þ er yfuer vorum syndum / hueriar ed suo mycklar eru/ at þær hafa Kross fest þann/ sem sannr Gudz Son er/ Enn þ Christr seiger fyrst þr giora suo vid þ hid blomgada treid etc. Þar med kunngiorer han þa herleiding / og fordiarfun Gydinganna sem af Romuerium atte yfuer þa at koma/ Lika sem þ eirnin vti hinum fyrra S. Petrs Pistle iiij. capitula skrifat stendr Þat time er/ þ Domrinn vpphefiezt a Gudz huse/ Enn ef fyrst skal a oss/ sem blomgat er/ huat vil þar þa fyre einn enda verda met þm sem ecki trua Gudz Euangelio.

Og þr leiddu hann vt i þann stad/ sem a Ebresku kallazt Golgatha/ þ norrænazt Hausastadr/ og þr gafu honnum edik / eda Myrru i vine at drecka/ med galle forblandat : Og þa ed hann smackadi þ/ villde hann ecki drecka:

þiorum Gudzspialla mōm
cka : Og þr Krosſestu hann þar
i þm stad Golgatha/ Jeremi : ij.
og tuo ſpilluirckia med honnum
annan til hægri / og annann til
vinstre handar : Enn Jesum i
midit/ Esaie liii. Og su ritningin
vppfylldizt sem seiger : Hann er
a medal ſpilluirckiaña reicknadr.
Og ꝥ var su þridia stund þa þr
Krosſestu hann : Enn Jesus
sagdi / Fader fyrirgef þu þm ꝥ/
þuiat þr vita ecki/ huat þr giora.

Þar med verdr hinum lxviij. Psalme til teickn
at/ ꝥ sa hinn ſæte Vingarderinn Jsraels ſie vmuendr
i beiſkleik.

Þat er ſa eir hauggormrinn a eydimorckunne
vpp hafinu Nume xxi. Johannis iij. Vt af þeſſari
ſomu vpphafningunne ſeiger Christr sialfr Johan-
nes i to.fta capitula/ Jesus Christr verdr hier af ior-
du vpp hafinn i loptid/vpp a ꝥ hann Drottne yfuer

Þræ yfuer valdz storminne / Sem i loptinu riegerar / og ꝥ hann i burt skæfi og afmadi daudans hand- skript/ sem oss er motstadlig/ Hann hefer og þa hinu somu afskafit fyrir sit blod / og neglt hana vpp a kros- sin / Collosen ij. Þot at vorer hræsnarar og sialfbir- tingar Þr meine / ꝥ hun sie enn nu i mote oss skrifut / Þat vt af kemr og sa frægdar Titillinn sigruinnin- garinnar Christi / i marghattudu tungu male vt skri- fadr/huern ed hiner heidnu medkenna eirnin / enn Gydingarner Þr afneita honnum / Þr forsmadu og fordæmdu siñ eiginligañ herra og Konung/Enn vier hiner heidnu medtokum hann / og hann er vor / Þar af kemr ꝥ og eirnin/ ꝥ hiner Heidnu eru Judei (þui at Judei kallazt a norrænu Gudz medkennarar) og Þr sem ꝥ nafn hafa/þa eru ongu sidr/enn ꝥ Judei vo- ru fordum Isaie lxvj Daniel ix.

Enn Pilatus skrifadi eina yfuer skrift / þar inne var skri- fud saukinn hans dauda/hueria skulld Þr gafu honnum/og settu hana a Krossinn / vpp yfuer ho- fut honnum. Enn þar var suo skrifat / Jesus af Nazareth Ko- nungr

nungr Gydinga. Enn þessa yf-
uer skript lasu marger Gydingar
þuiat sa/ Stadr var narri Bor-
ginne/ þar ed Jesus var Kross-
festr: Og þ var skrifat a Ebre-
sku/Girsku og Latinu/ þa sog-
du Presta hofdingar Gydinga
til Pilato: Skrifa þu ecki Ko-
nung Gydinga/ helldr þ hñ hef-
er sagt/ eg em Konungr Gydin-
ga: Pilatus suaradi/ huat eg
hefe skrifat/ þ hefui eg skrifat.

Enn stridzmennirner/ þa ed
þr hofdu Krossfest Jesum/ toku
þr hans klædnat/ & giordu a fio-
gra hluta skipte/ einum sierhuer-
rium stridzmanna sinn hlut/ þar

med eirnin kyrtilinn: Enn kyr-
tillinn var eigi saumadr / helldr
fra ofan verdu allr ofinn: Þa
sogdu þr sin a mille: Skeru vær
hann eigi i sundr / hlutust helldr
vm huers ed hann skal vera / suo
at ritningin̄ vppfylldizt / sem sei-
ger: Þr skiptu sier klædum mi-
num / og a mitt fat / þa sogdu þr
hlutkesti: Og þr satu þar / og
vardueittu hann: Þetta hid sa-
ma þa giordu stridzmennirner /
enn folkit stod / og horfdi vpp a.

Enn þar stodu vid Krossinn
hia Jesu Moder hans / og Mo-
der syster hans / Maria husfru
Cleophas / og Maria Magdale-
na/

na/ Þa ed Jesus leit nu sina Modr/ og þann Lærisuein standa þar hia huern hann elskadi/ seiger hann til sinnar Modr: Kona siaþu/ þat er þinn Sonr. Þar epter a seiger hann til Lærisueinsins: siaþu/ ꝥ er þin Moder: Og i fra þre stundu/ tok sa Lærisueinn Hana til sin.

Med giorningunum vtuisar hier Christr/ ꝥ vier eigum forelldrana i heidre at hafa/ Hier sier þu og ꝥ hann hefr i heidre sina modr/ Suo hann medkenner Hana/ og bifalar Hana Johanni/ þat hann medkenner Hana hier fyre sit andlat/ ꝥ sama skier þar fyre/ at hann hafdi þann likama/ sem þa skylldi deyia/ af henne medrekit/ Enn þat/ huad ed hann giordi vin vr vatne/ hirte hann ecki at medkenna hana/ þui ꝥ huat þar skiedi/ ꝥ sama giordi hann suo sem Gud/ og auglysti suo þar med nockru part sins guddoms/ huern ed hann hafdi eigi af modrinne/ helldr vt af Faudrunum i fra eilifu/ Hier uppfylliz eirnin (med þui at Maria stendr vnder Krossinum og heyrir Christum

mæla) su malsgrein Simeonis Luce ij. At eit suerd skylldi i gegnum smiuga sialþs hennar ond / Og ꝥ huat Simeon setr þar til / Suo at hugskoz þanckar margra hiarta opinskarer yrdi / Miog marger eru þr / sem lata sier þickia / at sie þr Euangelisker / og vel Christner / Enn nær ed Krossins þianing yþuer kemr þa ed þyrsta verdr ꝥ opinskart / Hier aþneitar Petrus Johannes þeiger og leggr ecki til / aller þa eru þr ottaslegner / og þr marger sem sig hneyckssla a Christo / Sæler eru þr (seiger Christur sialþr) sem ecki hneyckssla sig a mier / Enn huat Gydingarner giora vid sinn eiginligann Messiam ꝥ sama giora vorer Heþprestar vid hans Heilagt Euangelion.

Enn þr sem þar hia geingu / laustudu hann / og skoku hoþud sin og sogdu: Suei / hucrsu agætliga nidr brytr þu Mustierit / og bygger ꝥ / a þrimr dogum vpp aptr: Hialpa nu sialþum þier / Ertu Gudz Sonr / þa stig þu oþ an aþ Krossinum / Lika eirnin þa spottudu hann Kennemañа hoþdin-

dingiarner sin a mille / med þm skriptlærdum og Olldungunum samt ollu þolke og sogdu: Odrũ monnum heþer hann hialpat / og sialþum sier kann hann ecki at hialpa: Sie hann Christr Jsraels Konungr / sa hinn vtualde Gudz / þa hialpa hann sialþum sier / og stige nu oþan aþ Krossinum / suo at vier siaum þ / og truum honnum: Hann heþer treyst Gudi / sa þrelse hann nu / eþ at honnum suo likar / þuiat hann heþer sagt. Eg em Gudz Sonr / lika suo hædu hann og eirnin spilluirckarner / þred med honnũ voru kross þester: Eirnen þa hæddu hann

stridzmennirner / geingu at hon- nū og ꝼærdu hm̄ edik / og sogdu: Ertu Konungr Gydinga / þa hialꝼa þu sialꝼum þier.

An sialꝼs ꝥr vilia / vitna ꝥr ꝥ Christr haꝼui giort Gudlig verck.

ꝥr hæda hann og lasta / lika sem at sie hann ecki Gudz sonr / Enn giorningrinn vtuisar / at hann sie ꝥ / Suo sem ꝥ til Romanos i ꝼyrsta capitula skriꝼat stendr / At sa sem kroꝼtugliga er biuisadr einn Gudz son.

Þess iardteicknsins / sem var ꝥ Christr skylldi oꝼan stiga aꝼ Krossinum / þa kreꝼia eirnin dags dag- liga vt aꝼ oss / mot stodu menn heilags Euangelij. Þui ꝼyrst ꝥr sia / ꝥ vier erum eirnin vnder Krossins þianing / og erum ꝼoracktader ꝼyre heimenum / og þar ꝼyre vilia ꝥr ecki trua / og hallda þui suo ꝥ Gud hann sie ecki medr oss / hier vm þetta þa les þu Psalm. xxj.

Þat stridzmennirner hæda suo Christum / þat til huetr þa suo yꝼuer skriꝼtin titilsins / suo sem siazt maa vti Johannis Gudzspiollum og ꝥ almennings ordrycktid / sem aꝼ honnum ꝼor / ꝥ hann væri Messias sa ed Gydingunum var ꝼyre heitinn.

Enn

þiornm Gudzspialla mōm.

Enn annar aþ þm spilluirckiunum/ sem heingder voru/ lastadi hann og sagdi: Eþ þu ert Christr/ þa frelsa þig og suo eirnin ockr: Þa suaradi hiñ annar/ straþþadi hann og sagdi/ Og þu hrædizt ecki helldr Gud/ sem þo ert i samri þordæming: Og at sonnu þa skier ockr þetta riettiliga/ þui at vid medtokum huat ockr er giorningar eru verder/ enn þessi heþer eckirt vondzligt at haþzt: Og sagdi til Jesu/ Herra minztu min þa þu kemr i Rike þitt: Og Jesus sagdi til hans: Sannliga seige eg þier at i dag skalltu vera med mier i Paradis.

 Lika

Lika suo sem sa spilluirckinn vard fyre vtan al-
la verdskulldan riettlatr/suo hliotum vier eirnin fyre
vtan alla verdskulldan riett later at verda/Hier kantu
ongua verdskulldan a honnum at finna / Þuiat litlu
einu hier adr/þa lastadi hann Christum med sinum
samfielaga / Suo sem ꝥ eirnin Pall Postuli giordi
adr enn hann snerizt/Huer god verck kunne hann at
giora/eda at forþiena/þa ed hann hieck a krossinum/
Enn ef hann hafdi aat vpp fra þui at lifua/þa mun-
di hann vissiliga hafa giort god verck/ þa væri hann
þo ecki fyre þau hinu saumu riettlatr vordin / Enn
nær ed þu alitr þann spilluirckiann riettiliga / og ef
þu i gegnum skodar hans hiarta/þa muntu a honnũ
allt ꝥ finna/huat einum riet Christum manne til hey-
rir/Hann medkenner sinar syndir og ꝥ hann sie rang
latr/og sakadr/enn Christr riettlatr og saklaus / Og
er ecki efuablandinn vm sina Salu hialp / fyre ollu
þui þo at hann væri einn spilluircki / Hann vard suo
fyrir Gudz kraptum snuinn og vpp lystr/ ꝥ hann kun-
ne þui at trua/ꝥ sa Christr mundi rikia/sem þar hieck
a Krossinum/Enn þuilick trua var enn ecki i þann
tima gefinn Petro og hinum odrum Lærisueinunum.
Hann auglysti eirnin þa hinu somu tru fyre auogy-
tuna. Þuiat hann medkendi Christum opinberligan-
na/ og elskadi eirnin sinn naunga: Vt af ꝥre hinne
somu iatningunne þa hofum vier adr sagt: Enn af
kærleiksins astsemi sier þu hier/ ꝥ hann auglysee hana
vid sinn lagsmann / i þui ꝥ hann straffar hann / og

annu-

aminner og lockar til syndanna vidrkenningar / og til a trunadar traustzins Gudz miskunnsemdar: Vppa þuilika vidrkenning audlazt hann þetta huggunar samligt fyrehe it. At i dag þa skaltu med mier vera i Paradis/ ꝥ er/ at þu skallt audlazt ꝥ riettlætit og eilift lif/ huert ed Adam miste: Vpp a þetta hid sama Euangelion / ꝥ er vpp a þetta huggunarsamliga fyreheitid Christi liet sa spilluirckinn sitt lif med þaugnudi.

Og epter hina Siettu stund/ vrdu myrckr yfuer allt Landit/ til hinnar niundu stundar/ Og Solin miste sina birte/ og nær Niundu stūd kalladi Jesus med harri raust og sagdi: Eli Eli/ Lamma asabthani? ꝥ þydizt suo Minn Gud/ minn Gud/ huar fyre hefer þu yfuer gefit mig? Eñ nockrer af þm ed þar stodu/ þa ed þr heyrdu ꝥ/ sogdu þr: Hann kal-

kallar a Elias: Epter þ þa Jesus
visse at aller hluter voru fullkō=
nader / vpp a þ at su ritningin
vppfylldizt/sagdi hann: Mig þyr
stir. Þa stod þar eitt ker fullt med
edik / Og iafn snart hliop einn
af þm þangat / tok einn mardar
vautt/og fyllti hn̄ vp med edik/
og Jsop/ ⁊ liet hann ofan a einn
reyr legg/ og bar hönnū at mun=
ne/ og gaf honum at drecka/ og
sagdi med hinum odrum: Nu
vel latum sia / huort Elias kemr
at taka hann ofan: Þa ed Jesus
hafdi nu þ edikit til sin tekit/sag
di hann þat er fullkomnat: Og
han kalladi enn eitt sin̄ med har=
ri raust.

fiorum Gudzspialla mōm
ri raust og sagdi : fader i þinar
hendr bifala eg minn Anda : Og
þa ed hn̄ hafdi þetta sagt/ hneig=
de hn̄ hofudit / og gaf vpp aun=
dina.

Þat er fullkomnat/ fyrer þann skulld hefer eckirt
epter stadit af pinunne herrans Christi/ nema ꝥ alle=
inazta/ at hann vard i daudanum halldinn (ꝥ sama
þo i huild) alt til hins þridia dagsins / efter teickne
Jona spamanz/ Epter þessu ordinu / þur þua Gyd=
ingarner einskis annars at vænta / Sa ed meira mu=
ne giora enn ꝥ þessi Christr hefer giorr.

Og sia þar/ at tialldit i Mu=
stierino rifnadi i sundr i tuo par=
ta/ fra ofan verdu allt nidr i ge=
gnum : Og iordin skalf/ og bior=
gin klofnudu/ og grafuer fram̄=
lidinna lukuzt vpp / og marger
Likamar heilagra fra ed suafu/

risu vpp / og geingu vr graufunum epter hans vpp risu / og komu i þa hinu heilogu Borg / og birtuzt þar maurgum.

Hier er Adams skulld bitolut / og daudiun hefer daudann vppsuolgit og þui hinu allra heilagazta er nu eirnin vpp lokit Hebre ix.

Hann seiger / Og marger likamer heilagra fra ed swafu risu vpp / og setr iafnsnart þetta þar till / Og þr geingu ut af grofunum epter hans vpprisu etc. Þat sama giorir hann þar fyrir / suo at þu meiner ecki / þ þr hafui a þm sama deige vpprisit / a huerium ed leiden hinna framlidinna vpplukuzt / Þuiat Christur hlaut hinn fyrste at vera medal þra sem suafu / og hinn frum getne i fra Daudum / suo at hann hefdi fyregonguna i ollum hlutum Collosen j.

Enn sa Hofudzmadrinn / sem þar stod hia iafngegnt honnum / og þr ed hia honnum voru / og varduei ttu Jesum / þa þr sau / þ hann liezt med sliku kalle / og sau

ſau iardſkilꝼtann / og huat þar ſkiedi/vrdu þr miog ottaſlegner/ og priſudu Gud og logdu : Sañliga heꝼer þeſſi riettuis madr verit / og Gudz Sonr : Og allt ꝥ ꝼolk ed þar var hia / og horꝼdi a þetta/ og ſem ꝥ ſa/ huat þar ſkiede/ bardi ꝥ ſier a brioſt/ og ſneru heim aptr.

Hiner Heidnu priſa Gud/ þa ed þr ſau huad þar ſkiede/Gydingarner ſagdu ꝥ eirnin / og medkenna ꝥ þr haꝼue illa giort/enn þo priſa þr ecki Gud at helldr / Eirnin lika þa medkennir Judas/ ꝥ hann haꝼui illa giort/Enn Kennemanna hoꝼdingiarner / Phariſei/ og Olldungarner/vrdu allz ecki aꝼ þui ſem þar ſkiedi til idrunar myckter / lika ſem ſa epterꝼylgiandi textinn vtuiſar.

Enn aller hans Kunningar ſtodu langt i burt ꝼra/og margar konr þær honnum hoꝼdu eꝼter-

fylgt vr Galilea / og sau allt þetta / medal huerra var Maria Magdalena / ꝛ Maria hins minna Jacobs og Joses Moder / og Salome moder þra zebedei Sona / hueriar ed honnum hofdu epter fylgt / og honnum þionat / þa ed hanu var i Galilea / og margar adrar / þær ed med honnum voru vppgeingnar til Jerusalem.

Enn Gydingarner / af þui at þ var atfanga dagrinn / suo at Likamarner væri ecki a Krossunum vm þuottdaginn (þuiat sa sami þuottdagrinn var mickill) badu þr Pilatum þ þra bein yrdi i sun=

i sundr brotinn og ofan tekin/
Þa komu stridzmennirner / og
brutu i sundr beinin þess hins
Fyrsta/ og suo hins annars/ sem
med honnum var Krossfestr:
Enn sem þr komu til Jesu/ þa þr
sau/ ꝥ hann var þegar latinn/ bru
tu þr ecki hans bein / helldr einn
af stridzmonnunum opnadi hans
sidu med spiote / og iafnsnart þa
rann þar vt blod og vatn.

Þat sama var eitt stycki vt af þra hræsne / Þui
ꝥ huat þr uilia hier fyrir þuottdagsins saker giort
hafa/ ꝥ sama skylldu þr og hefdu att / alla þa daga
at giora epter Laugmalinu Deut: xxj. Þuiat suo
stendr þar i þm stad skrifat/ At likame þess sem hein
gdr er/ skal ecki vm nottina a trenu vera/ Helldr skalt-
tu a sama Dægri hann nidur grafa/ Og med þui at
þr hallda hier þm þuott deiginum suo fram/ þar fy-
rir þa straffar Johannis þa / suo sem ranglata og o
riettferduga/ þr ed suiga myfluguna / enn wlf ball-

dann vppgleypa / Suo veit eg og ecki eirnin / huat þyre ꝥ þessi Þuottdagrinn sem nu kom a þessum sætu braudz dogunum/skylldi i meira halldi vera / enn þꝛ hiner adrer þuottdagarner / Þuiat Laugmalit sialfr helldr ecki þann eina meir enn hinn annann / Enn eg helld/ ꝥ þꝛ hafui þyre sina eiginliga vppsetninga/hall-dit þennann þuottdaginn meir enn hina adra / og ꝥ sama þyre þess hlutar saker/einckum sem var/ ꝥ kaup skapr Kennemanna Hofdingianna vrdi þess meire / og norkadizt betr/ af þui at mickill mannfioldi kom þar til samans vm Hatidina / epter þui ed vier hofum adr sagt.

Og sa ed þetta hefer sied/ hann bar þar vitne vm/ og hans vitnisburdr er sannr/ og sa hinn same veit/ ꝥ han seiger satt/ vp a ꝥ þier truit eirnin. Þuiat þetta er skied/suo at ritningin vppfyll dizt. Exodi xii. Þier skulut ecki neitt hans bein i sundr briota: og enn apter seiger ein onnr Ritning:

Fiorum Gudzspialla mõm.

Þr munu sia þann / i huern þr ha-
fa stungit.

Þar epter a vm kuelldit / med
þui at þ var sa atfanga dagrinn
huer at er sa fyrre Þuottdagrin̄ /
kom Joseph af Arimathia vt af
þm stad Gydinganna / einn rikr
Mann / edlaborinn Radherra /
einn godr fromr Mann / huer at
ecki hafdi samþyckt vordit þra
rada giordum / og breytne: Sa at
eirnin stundadi epter Gudz riki /
Þuiat hann var Lærisuein Jesu
þo heimoligr vt af hrædzlu vid
Gydingana / sa vogadi þ / og gi-
eck inn til Pilato / og bad hann /
þ hann mætti ofan taka lika-
mann Jesu.

Eit þa bræst Joseph/einckum þ hn̄ var o diarƀr og veykr i trunne/hueria hann nu medtok aƀ Gudi / suo þ hann alldiarƀliga og einardliga þordi at medkenna Christum.

Enn Pilatus vndradizt þ / at hann var þegar latinn/og kalladi Hundradz hoƀdingiann til sin/ og spurdi hann at / huort hn̄ væri þegar andadr:Og sem hann var þess vis ordinn aƀ Hoƀudzmanninum / gaƀ hann Joseph Likamann Jesu / og biƀaladi at hann skylldi honnum geƀazt.Og Joseph hann keypti linduka / Þar kom og eirnin Nicodemus/ sa ed adr ƀyrre haƀdi a nætarþeli komit til Jesu / og ƀærdi samblandada Myrru vid Aloen/nær

hun=

Fiorum Gudzspiallamonnum.
hundrad punda. Þa toku þr Likamann Jesu / sem ofan var tekinn af Krossinum / og sueipudu hann i lierepte / og vofdu hann i lindukum med ilmondum smyrslum / suo sem at sidr er Gydinganna til at grefta.

Hiner fromu og riettuisu færa þann framlidna Christum til huildar / huern ed hiner omilldu hrocktu a medan hann lifdi / og lietu honnum ongua huild Hier eru nu aller hluter nyer / hreinar og vel ilmande.

Enn þar var i þeim stad / sem hann vard Krossfestr / einn Jurtagardr / og i gardinum ein ny steinþro / su var Joseps / hueria hann hafdi vthauggua latid i einum hellu steine / i hueria þ einginn hafdi enn nockrn tima lag-

ee Dr ve-

dr verit/Þangat logdu þr Jesum
fyrir saker atfanga dagsins Gy-
dinganna/ af þui / þ þuottdags
helgin vpp hofzt / og þ su grof
var þar suo nær : Og velltu sto-
rum steine at grafar munnanum
og geingu i burt þadan. Enn þar
var Maria Magdalena/og Ma-
ria Joses / þær settu sig iafn ge-
gnt yfuer fra grofinne/Lika eir-
nin adrar konr/þær ed Jesu hof-
du epter fylgt af Galilea/hugdu
at/huar og huernen hans likame
var nidr lagdr : Enn þær sneru
aptr / og biuggu til smyrslin og
þ dyrligt Salue/og vm þuottda-
giñ voru þær kyrrar epter Laug-
malinu.

Eins og ꝥ Adam hafdi syndgazt i grasgardi-
num/lika þa vard Christr fangadr i grasgardinum /
Suo at hann i burt tæki Adams synd/Og þa ed hann
hafdi alla hlute fullkomnat/og þann daudann yfuer
vnnit sem Adam innleidde/verdr hann eirnin i gras-
gardinum i graufina lagdr/og ris þar suo sidan vpp
aftr fra daudum.

Vpp hofzt/Efter laugmalinu hofzt þuottda-
griñ at kuellldinu fyrir / Suo sem ꝥ skrifat steñdr i
laugmalinu/At i fra þui hinu fyrra kuellldinu / allt
til hins annars kuelldzins skulu þier ydra þuottdaga
heilaga hallda.

Hins annars dags/sa ed ep-ter fylger atfanga deiginum/ko-mu Kennemanna hofdingiar / & Pharisei at samt til Pilato / og sogdu: Herra vier hofum i min-ne lagt/ ꝥ þessi falsare sagdi / þa ed hann lifdi : At efter þria daga mun eg vpp aptr risa : Þar fyre skipa þu at forvara grofina/allt

til hins þridia dags/ suo at hans Lærisueinar kome ecki og stele hounum i burt/ og seigi folkino/ at hann sie vpp aptr risinn fra Daudum og verdi suo hin sidare villan argare hinne fyrre. Pilatus sagdi til þra: Þar hafui þier vardhalldz mennina / farit burt / og forvarit sem þier kunnit: Enn þr geingu i burt og forvorudu graufina med vardhalldz monnum / og mot morckudu steininn.

Christr. helldr nu Þann þuottdag huer at er þuottdagr Christinna manna.

Nu skilia þr leider suikarar þ teicknit Jona spamanz / og þa nidrbrotningina Mustierisins / sem adr fyrre fram var kunngiord vt af Christo/ Enn þ þr seigia/

gia/epter þria daga/ J þui þa liuga ꝥr ecki / Huiat
suo seiger Christr Marci viij. cap: Og ꝥ sama er einn
Ebreskr mals hattr suo tala ꝥrepter þria daga/ꝥ er/a
ꝥm þridia deigi/ Lika sem ꝥ eirnin enn i odrum stad
stendr/epter atta daga/ꝥ er a ꝥm hinum attanda dei-
gi/ Annars nær ed ꝥr hefdu viliat skilia þetta suo ep-
ter þria daga/hann hinn fiorda daginn / huar fyrre
sogdu ꝥr þa ecki/ Skipa þu ꝥ grofin verdi vard veit/
alt til hins fiorda dagsins/ Enn nu seigia ꝥr ecki till
hins fiorda/helldr alt til hins þridia dagsins.

Og verdi suo hin sidare villan argare hinne fyr-
re etc. Lika sem ꝥ Caiphas/ suo lika þa eirnin seigia
ꝥr hier an sins vitz sannleikinn/ Og ꝥ sama hefer vis-
siliga yfuer þa komit / huat ꝥr ottuduzt at yfuer sig
koma munde/ Med þui at ꝥr giordu ongua yfuer bot
seirna meir þar epter a/af þui foru ꝥr einat meir/og
herfuiligar vilt/helldr enn adr fyrre/ Elligar suo/ at
truan ꝥra sem adr fyrri a Christum trudu / var ꝥm
einn villudomr epter þui ed ꝥr meintu /þa er hun þo
epter ꝥ seirna mycklu meire og vidfrægare vordin /
bædi a medal Gydinganna og suo heidina manna
helldr enn ꝥ hun var adr/ecki þo þar vt af ꝥ Christr
hann væri af Lærisueinnum a laun burt tekinn vr
grofinne / suo sem at ꝥr seigia /Helldr vt af sannleik
hans signadrar vpprisu/ Huer ed seirna meir þar epter
vard predikud af Postulunum vt vm allann heim/ þa

varygd og athygle sem þr hofdu þar a at lata forua-
ra grofina / hun snerizt hm sialfum til skada / og till
fordæmingar etc.

Ending þrar Historiu vt
af Pinunne Herrans Christi.

Upprisan og Uppstigningin
Drottins vors Jesu Christi/ epter
Fiorum Gudzspialla
monnum.

•ꝫ•

Fyrir þessa Historiu vilium vier þennan Formala se-
tia / vt tekinn af Postulanna giorningum/
og Sancte Pals Pist-
lum.

CHristur hefer Dauda lidit/ fyrir vorar
Synder epter ritningunne j. Corin: xiij.
Og er grafinn/og vpp aptr risinn/a þri
die deige/ eptet Ritningunne Acto: x.
Þann sama hefer Gud vpuaket a þri-
dia deige/og lated hann opinberann ver
da / ecki ollu Folki / helldr þm vtuoldum vittum af
Gudi/ Postulunum / þr ed med honnum hafa ethid
og druckit/ epter þ hann var vpp aptr risinn/ Aato j.
Huerum hann hafdi epter sina Pinu audsynt sig lif-
uande/ fyre marghattadat auglysingat / þa ed hann
liet sia sig i Fiorutige daga / og taladi vid þau af
Gudz Riki/ Acto: x. Og baud þm at Predika Fol-
kino/og at vitna þ hann sie skickadr af Gudi / einn
domare Lifuendra og daudra Acto: iiij. Vt af þes-
sum vitna aller spamenn/ þ fyre hans nafn / skulu þr
aller medtaka syndanna fyregefning / sem a hn̄ trua.
Þat er sa steinn af ydr vppbyggiorum forlagdr / sem

vor

verdinn er at hyrningar ſteine / og þar er i ongum odrum heil ſugiof/ Þar er og eckirt annat nafn/ vnder Himnum mõm gefit / þar inne ed vier ſkulum Saluhialpliger verda. Enn huernen hann hefer nu birſtz ſinum aſtuinum / at vppleyſtum Daudans hrygdum / af þui at o mueligt var/ þ hann ſkylldi af hm̃ halldinn verda/ þat ſama vilium vier nu epter vorum formætti / vt af ritningum Gudzſpiallanna hier epterfylgiande forklara og tilteickna.

Vpprisan Christi vt af Fiorum Gudzſpialla monnum til ſamans leſin.

Þa ed ſa Þuottdagrinn var lidinn/ Keypte Maria Magdalena / og hin onnr Maria ſem kalladizt Jacobi/ og Salome/ og Johanna/ og adrar med Þm/ þær komnar voru med Jeſu af Galilea / dyrdlig ſmyrſl / og biuggu

þau

þau til/ suo at þær kæme/ ⁊ smur-
du Jesum. Þuiat vm Þuottda-
genn sialfann voru þær kyrrar
epter Laugmalinu.

Lucas hann skrifar ꝥ konrnar geingu burt fra
grofinne/ at til bua smyrslin: Enn vppa ꝥ at þu ski-
lier ꝥ ecki suo / sem at hefdi þær ꝥ sama kuelldit a
fausto deiginum þau smyrslin til buit / þa vtskyrer
hann sig sialfr og seiger. Og þuottdaginn voru þær
kyrrar epter Laugmalinu / og verdr suo sam saga vid
Marcum/ huer ed seiger at þær keyptu smyrslin þa
ed Þunttdagrinn var lidinn. Sa sami Þuottdagrinn
suo sem allar adrar Natider hann hefzt vpp vm kuell-
dit fyrir og var suo hins annars kuelldzins vthe / þa
mattu menn vel kaupa, og suo erfuida.

Enn at aptne þess Þuottdag-
sins/ huer at hefzt at morne hins
fyrsta dagsins fra Þuottdagan-
na miog snem̃a / þa ed ꝥ var enn
dimt/ komu þær til grafarinnar/
þa ed Solin kom vpp / og baru

Upprisan Christi vt af þau smyrslin / sem þær hofdu til buit.

Gydingarner þr vppbyria daginn at kuelldinu fyrir / suo sem ꝥ i Genesis stendr / At vt af kuelldinu fyrir og mornenum epter vard einn dagr / Suo sem ꝥ vier hofum eirnin adr vt af þuottdeiginum sagt Þar fyre ꝥ sem hier i textanum verdr sagt / At kuelldi þuottdaganna / ꝥ hefer suo mickit at seigia / suo sem a þre nottinne / þa ed þuottdagrinn var liden / huer nott at hneigdi sig til þess dagsins / þann ed vier kallum nu sunnudag / Enn Gydingarner þa kalla hann / einn dag / eda þann hinn fyrsta dag þuottdaganna j. Corinth. xvj. Acto. xx. Þar vt af verdr laugardagrinn / Sa hinn siounde dagrinn / Huern ed þr kalla þuottdag / Acto. xiij. xvj. og xx / af huerium ꝥ adrer dagarner i vikunne hafa aller sitt kennigar nafn epter tolunne / Suo vill nu Mattheus ꝥ sa annar dagrinn epter þuottdaginn / hafui vpphafunn verit enn þo hafui ꝥ suo sem i nockru mata dimt og skuggsynt verit / af þui hinu fyrra kuelldinu eda nottinne / Lika sem ꝥ hiner adrer Gudzspialla mennirner seigia / Enn huernen sam hliodar þetta huat Marcus seiger þui hinu sem þr adrer seigia Miog snema / og setr iafn snart þetta þar til / Þa ed Solin kom vpp ? Andsuar / Vissiliga þa hefer su nottin konunum þott nogu laung / og miog snema þa hafa þær vppstadit og til grafarinnar geingit / Enn a medan þær hofu a vei-

ginum

ginum margt at forkæra/ og ottuduzt margar haska-
semder/ og þær radguduzt vm sin a mille / lika sem
Marcus hann seiger/ Huer mun vellta fyrir oss stei-
nenum fra grafar munnanum? Innan þess þa kom
vpp Sol / Suo misgruna eg og ecki / ꝥ sa Jardskialf-
tinn sem skiedi/ af huerium ꝥ Mattheus hann seiger
þa ed þær voru nu a veiginum / hafui ecki all litla
hamlan veitt þm/ Enn þar med þa hræddi Eingil-
linn vardhalldz meinnina i burt fra grofinne.

Christr hann reis vpp i Jardskialftanum / lika
sem ꝥ hann liezt eirnin i Jardskialftanum / Og ꝥ sama
skiedi ecki an merckiligs tilefnes / Þuiat daudenn og
vpprisan Jesu Christi/ nær ed hun yrdi predikut /skyll-
di hræra og okyrra alla verolldina Agga. ij. Lika sem
ꝥ vier siaum nu eirnin a vorum dogum(sie þess Gudi
lof/ ꝥ Christz daude og hans Vpprisa hrærir nu / fy-
rir Predikan heilagꝫ Euangelij/ verolldina/ og ꝥ heil
susamliganna/ vpp a ꝥ vier medtokum þann / sem af
ollum þiodum er bigeradr.

Og siaþu at þar skiedi einn mickil Jardskialfti/ Þuiat Ein-gill/ Drottins kom ofan af Himne gieck þar at / og vellti steini-num fra grafar dyrunum og set

tizt þar vpp a: og hans Asiana
var suo sem elldingꝫ & hans klæ=
di huitt suo sem sniar: Enn vard
mennirner skelfduzt af hrædzlu/
og vrdu sem væri þr dauder.

Enn Konunar þær sogdu sin
amille: Huer mun vellta fyrir oss
steininum fra Grafar munna=
num? þt hann var miog stor: Og
þær litu þangat/ og sau at steine=
num var burtuellt fra grofinne.
Og þær geingu þangat in̄ i gro=
fina / og fundu ecki Likamann
Herrans Jesu. Þa hliop Maria
Magdalena burt at seigia þetta/
Og þa ed Konunnar voru stúran
di vm þtta/ þ likamin̄ Jesu var
þar

þar ecki: Siaþu / þa stodu þar
tueir menn hia þm i skinandi
klædum / og þær urdu hræddar/
og fiellu fram a sina asionu til
iardar/ Þa sogdu þr til þra/ Huat
leite þier hins lifuanda hia dau-
dum: Hann er hier ecki: Upp
er hann risinn/ Minnizt a þ huat
hann sagdi ydr / þa ed hann var
enn i Galilea og sagdi/ Þat man-
zins Sonr hlyte at seliazt i synd-
ugra hendr/ og Krossfestr at uer-
da/ og a hinum þridia deigi upp
aptr at risa: Og þær minntuzt a
hans ord / ⁊ geingu burt fra gro-
finne/ og kunngiordu allt þetta/
þm ellifu / og suo ollum hinum

 odrum/

Upprisan Christi vt af odrum / og sogdu þetta Postulunum: Og þra ord virtizt ꝥm lika sem væri ꝥ Sion huerfingar / og trudu ꝥm ecki.

Þat eg læt hier Mariu Magdalenu hia lida / og blif ecki vid þessar Eingla siouer / ꝥ sama giorir su opinberlig vtskrifing i Johannis Gudzspiollum / þar ed hun suo seiger / At ꝥr hafui Herrann i burtu tekit etc. Item og þetta / hefer þu nockut borit hann i burt etc. Enn ef at hun hefdi heyrt og sied þetta med hinum odrum / þa hefdi hun eirnin sagt þar vt af lika sem hinar adrar / Hun hleypr fra grofinne / og kunngiorir ꝥm tueimr Lærisueinunum / ꝥ Herrans Likame sie ecki i grofinne / Amedan þa kueina og syta hinar adrar konunnar hia grofinne og sia þa og heyra þetta sem hier stendr skrifat / og ganga sidan i burt til at seigia ꝥm odrum fra þessu / Enn Maria Magdalena hun kemr med þa bada Lærisueinana sem hlupu aptr til grafarinnar / og blifr þar suo epter / þa ed ꝥr bader geingu i burt / og sier þa Einglinn / þar epter a Herrann sialfuann fyrst af ollum / Enn hier mætti nu einn huer seigia / Skrifar þo ecki Lucas suo / Þat Maria Magdalena / og Johanna / og Maria Jacobi og adrar met ꝥm / væri þær / sem slickt saugdu Postulunum / þuiat ꝥ hliodar suo / sem

hafui

hafui Maria Magdalena lika heyrt og sied þessar Eingla sioner/fra huerium hun sagdi / med hinum odrum? Þar suara eg suo till/Med þui at Lucas hn̄ vill margt epter skilia i sinu skrife /Suo sem er þetta þ Drottinn hafui opinberat sig konunum / Sierdeilis Mariu Magdalenu / Huat er hiner adrer Gudzspialla mennirner skrifa þo/af þui þa seiger hann/ẽ skaumu malt vtskyrt/þ konunum yrdi ecki truat / þa ed þær sogdu/huat þær hofdu sied og heyrt/Maria hun sagdi sina deilld / og þær hinar adrar sogdu og eirnin huat þær hofdu sied/Suo sem at þu sier hier i Historiunne.

Og þa Maria Magdalena hleypr nu (sem sagt er) kemr hun til Simonar Petri / og til hins annars Lærisueinsins huern ed Jesus elskadi / og seiger til þra/ þr hafa Herrann i burt tekit vr grofinne/ꝫ vier vitum ecki huar þr hafa lagt hann.

Þa gieck Petrus og sa annar

Læri-

Lærisueinn vt / og komu til gra-
farinnar. Eñ þau tuo hlupu sam
sida / og sa annar Lærisueinn
hliop framm vndann / vakrara
enn Petr / og kom fyrstr til gra=
farinnar / giægdizt þar inn / og sa
linlokin laugd þar / enn þo stie
hann þar eigi inn : Þa kemr Si=
mon Petrus epter honnum / og
stigr inn i grofina / og sier lin=
laukin laugd þar / og þann suei=
ta dukinn / sem vafinn var vm
hofudit a Jesu / eigi lagdann hia
Linlokunum / helldr sierdeilis til
samans vafinn i einum odrum
stad / Þa stie og eirnin sa annar
Lærisueinn þangat inn / sa ed
fyr=

ßyrre kom til graßarinnar / Sa
þetta og trudi þui : Þuiat þr kun
nu þa enn ecki ritningina/ þ hañ
hlyte aß dauda vpp aptr at risa/
Þa geingu þr Lærisueinarner til
samans burt aptr: Og Petr hann
vndradizt huernen at þtta vor. var skjed.

Trudi þui / þ hann væri i burt tekinn/ Suo sem
Maria Magdalena haßdi sagt þm.

Til samans/ þat er / heim aptr / þar vte haßa
þr eckileinge dualit / þuiat þr voru miog ottaslegner
Suo at konurnar voru þar diarßare enn þr i þ sama
sinn.

Enn Maria stod vid großina
og griet þar vti ßyrir / sem hun
griet nu/ gægdizt hun inn i groß=
ina/ og sier tuo Eingla i huitum
klædum sitiandi þar/ einn til hoß
da/ enn annann til ßota/ þar sem

þr hoꝼdu lagt likama Jesus / og
þr hiner somu sogdu til hennar:
Kona / huat grætr þu? Hun sei-
ger til þra: þr haꝼa minn Herra
i burt tekit / og eg veit ecki huar
ed þr haꝼa lagt hann. Og sem
hun sagdi þetta / snerizt hun vid /
og sa Jesum standa / og veit ecki
at þ er Jesus / Jesus sagdi til
hennar: Kona / huat grætr þu? at
huerium leitar þu? hun þeinckti
at þ mnnde vera gardnordrinn
og sagdi til hans: Herra / eꝼ þu
heꝼer borit hann i burt? þa seig
þu mier huar þu heꝼer lagt hñ?
þa vil eg haꝼa hann þadan: Je-
sus sagdi til hennar: Maria / Þa

snerizt hun vid/og sagdi til hans Rabboni / ꝥ kallazt / Meistare. Jesus sagdi til hennar/ Snert þu mig eigi / þuiat eg em enn eigi Vppstiginn til mins Faudrs/ Far þu helldr i burt til brædra minna / og seig þm / At eg Fare vpp til mins Faudrs / og til yduars Faudrs/ til mins Gudz / og til yduars Gudz.

Christr hann verdr snortinn eda a hrærdr Fyre truna Luce viij. Cap: Þar Fyre seiger hann snert þu mig eigi/ þui þu truer enn ecki/ ꝥ sa hinn same / at hueri um þu leitar / og þu meinar at i burt sie tekinn, sie auglystr og vppbirtr/ Tru þu og predika þetta Euangelion/einckum sem er ꝥ eg sie vppFarinn til mins Faudrs/og til yduars Faudrs etc. ꝥ er/ At eg em vppbirtr og auglystr till Gudz Faudurs hægri handar / Sa ed minn/og ydar er/ Fyrer ydar mannanna saker/ heFe eg mandom tekit/og þar Fyre hoFum vier einn sameiginligann Faudr og Gud/ Þier erut miner brædr vordner (suo Framt þier truet þui) Fyrir minn

Upprisan Christi vt aꝼ

dauda/og auglysing Psalm xxj. Hebre ij. Og su Gudz syner Johan: j.

Þetta er su Maria Magdalena / ꝼra huerri ed Jesus haꝼdi vt rekit siau dioꝼla / huerre ed hñ birtizt ⁊ ꝼyrst aꝼ ollum / þa hann var Uprisinn / miog snemma a hinum ꝼyrsta deigi þuottdaganna / Og hun ꝼor burt / og kunngiordi þtta þm / sem med henne voru / sem þar hormudu og grietu / þ hun haꝼdi sied Herrann / ⁊ þ hann heꝼdi slickt sagt til hennar. Og þr somu / þa ed þr heyrdu þat hann liꝼdi / og være siedr aꝼ henne / trudu þr þui icki.

Enn Konurnar stigu inn i gro-

ꝼina

fina og sau eitt vngmenne sitia
til hægre handar / klæddann sidre
slyppu huitre / ꝫ þær vrdu felms
fullar: Enn þat var Eingill Drot
tins: Enn hann sagdi til þra / ot-
tizt ecki / eg veit at þier leitid / at
hinum Krossfesta Jesu af Na-
zareth: Eigi er hann hier / Hann
er Vpprisinn / suo sem hann he-
fer sagt: Komit hingat og siaet
þñ stadinn / huar ed þr hafa lagt
Herrann / og gangit snarliga i
burt / og seiget þetta hans Læri-
sueinum / og Petro / þ hann sie
Vpprisiñ fra daudum: Og siaet
hann mun ganga fyre ydr i Ga-
lileam: Þar mune þier sia hann /

 suo

Vpprisan Christi vt af suo sem hn̄ hefer sagt ydr : Siaet at eg sagda ydr þetta.

I þessari Historiu verdr i fyrstu handtierat vm af ꝥr komu grofinne/ Þar efter a birtizt Jesus Mariu einne saman hia graufinne/ þar fyrer snua eirnin hinar adrar konurnar aptr/ og girnazt at sia/ ꝥ Magdalena hafdi sied/ Og Maria er ꝥra leidsagnar madr og fylger ꝥm aptr til grafarinnar/ Og þar fyre skygnazt þær i fyrstu at (Lika sem ꝥ Maria hafdi giort) huort þar er eirnin nockut i grofinne/ þar epter a sia þær Jesum suo at þær være med ongu moti efuablandnar/ Og i riettri tru þa snerta þær hann nu/ sem þo adr fyrri var Mariu slickt fyre bodie at giora/ a medann ꝥ hun trudi enn ecki etc.

Huersu at þessi Eingillinn talar huggunarsamliga vid konrnar/ ꝥ skrifa ꝥr Mattheus og Marcus/ Enn i huerre yfuer mynd hann var ꝥ skrifar Marcus alleina/ Enn hinn hrædiliga Eingelinn þar vti fyre a steinenum/ suo sem Mattheus skrifar/ helld eg ꝥr vard meinn grafarinnar hafui alleinazta sied hann/ þa ed Jardskalftin skiedi / ꝥat Euangelion Matthei kann vell at lida þuilika meining / Og ꝥ Euangelion Marci krefr þuilikiar vnder stodu.

Og þær geingu med flyte burt fra grofinne/ medr otta og fag-

pagnadi mycklum / og hlupu / suo at þær kũngiordu þetta hans Lærisueinum / þuiat plemtr og otte var yþuer þær kominn / og ongum sogdu þær neitt / þuiat þær voru ottaslegnar.

Og þa ed þær geingu i burt at kunngiora þetta hans Lærisueinum : Siaþu / þa mætti þm Jesus og sagdi : Verit sælar. Og þær geingu at honnum / og hielldu vm hans pætr / og krupu nidr þyrir honnum : Þa sagdi Jesus til þra : Ottizt ecki / parit burt / og kunngiorit þetta minum brædrum / at þr gangi i Galilea / og þar skulu þr sia mig.

† pelmtur

Ein-

Upprisan Christi vt af

Eingillinn hafdi kunngiort þm adr þ Euangelion / þa hann sagdi / Ottizt ecki / Enn Christr hann frelsadi þær hid fyrsta riettiliga af þre hrædzlunne.

Enn þa ed þær geingu i burt / Siaþu / þa komu nockrer vt af vardhalldz monnum i Borgina / & kunngiordu Kennemanna hofdingiunum / allt huat þar hafdi til borit; Og þz komu til samans med Olldungunum / og hielldu eina radstefnu / og gafu stridzmonnunum noga Peninga / og sogdu / Seigit / þ hans Lærisueinar komu vm nottina / og stalu honnum i burt / a medan vier sua fum: Og ef þ kann vt at berazt fyre Lanz Domaranum / skulu vier suo telia vm fyre honnum /

og

fiorum Gudzspiallamõm. og þui til vegar koma / at þier sieut grandalauser : Og þr toku peningana / og giordu suo sem þim var kent : Og slikr ordromr er vidfrægr vordinn medal Gydinga / allt til þessa dags.

Huernen skylldu Lærisueinarner dirfuazt nu / eda geta i burtstolit Likamanum Christi / amedan ꝥ þr hiner hofdu vardmenn hia grofinne / og ꝥ grofin var til luckt og insiglut ? Ja eingin hans Lærisueina þordi fyrir hrædzlu saker / at medkenna Christum / eg mun þeigia vm ꝥ / at þr munde þa derfuazt at stela honnum i burt / Eda huernen skylldu þr geta vellt einum þuilikum suo storum steni i burt fra grofuenne suo at stridzmennirner voknudu eigiuid / Ef at þr hefdu nu likamann i burt tekit / huersu skal ꝥ til koma at þr hafa þa ecki eirnin linlokin i burt tekit / i huerium at Christr var sueipadr epter sidueníu Gydinganna / Sierdeilis med þui þo / at þau hafa miog klemzt vid Likamann / fyrir Myrrunnar / og hinna annara smyrslanna saker.

Hier siaþu eirnin blindleik þessarar þiodar / ꝥ hun truer einne opinberligre lyge / og Stridzmennirner seigia at þr hafui sofuit / ꝥ hid sama hlytr annar

huort satt vera eda logit/ Og ef þ er logit þa skylldu þr þm liugorum ecki truat hafa / Enn ef þ væri satt at þr hefdi sofit/huernen kann þ þa at vera / at þr hafui þ i suefninum sied/ huat þr vitna ? Þar fyre blifua þr liugarar og su hin sama lygin/hun blifr eirnin hia þm/ Enn sannleikrinn hia oss / Enn eitt er þ þr giora þo/a moti sialf þra eiginligum vilia / at þr medkenna med oss/ þ Christr sie ecki i grofinne.

Og siaþu / at tueir af þm geingu þann sama dag burt i eitt kauptun / þ var fra Jerusalem nær sextige skeida/þess nafn hiet Emmahus / og þr toludu sin a mille vm allt þ/ huat þar hafdi til borit : O þ skiedi suo/þa ed þr toludu vm þtta / og spurduzt a sin a millum/ at Jesus nalægdi sig til þra og gieck iafn framt þm : Enn þra augu voru suo hall din/ at þr þecktu hann ecki : Þu=

iat

iat i einne annare yfuer mynd þa birtizt hann þm.

Matth xviij. Huar trueir eda þrir eru samann komner i minu nafne/ þar em eg mitt a mille þra

J einne anare yfuer mynd birtizt hann þm / þuiat lika sem þr hielldu hann/ suo birtizt hann þm / Fyrir einn vegfaranda mann hielldu þr hann / suo birtizt hann þm eirnin sem einn vegfarandi og fra-mandi madr Mariu birtizt hann eirniu sem ein gar-duordr/ med þui at hun hielt at hann mundi garduo-drinn vera.

Enn hann sagdi til þra/ Hueriar ordræðr eru þ/ sem þid hond-lid reikandi yckar a mille / ⁊ erut suo hrygguer af? Þa suaradi einn Cleophas at nafne / og sagdi til hans: Ertu alleina suo okunnigr til Jerusalem / at þu veizt ecki/ huat þar inne skieder er a þessum dogum? Og hann sagdi til þra /

Huat þa? Enn þr ſogdu til hans
Þat af Jeſu hinum Naduerſka/
la ed var ſpadoms madr / mat=
tugr i verckum og ordum fyrir
Gudi og ollu folki/ huerſu þr vo
rer yfuer preſtar/ og hofdingiar
hafa ofrſellt hann i fordæming
daudans / og kroſsfeſt hann:
Enn vier vonudũ þ hann mundi
endrleyſa Jrael:Og nu fram yf=
er alt þtta/ er i dag la hinn þridie
dagr/er ſlickt ſkiedi. Suo hafa
eirnin ſkelft oſſ nockrar konr vt
af oſſ til / þær ed miog ſnemma
voru hia grofinne/ og hafa ecki
fundit hans Likama / komu ſi=
dan/og ſogdu ſig eirnin ſied ha=
fa

fra Eingla ſioner / þr ed ſogdu / hann lifua: Og nockrer vt af oſſ geingu burt til grafarinnar og fundu einſlika ſem ꝥ konrnar ſogdu / enn hann fundu þr ecki.

Merck huat þr hallda enn nu af Chriſto

Þr hofdu ꝥ ordit / at Chriſtr ſkylldi a þridia deige vpp aptr riſa / Enn hier ſier þu / huerſu torfuellt at ꝥ ſie / at aheingia alleinazta beru Gudz ordi / nær ed vier ſiaum þar modſtadligt er / og eckert ꝥ med liete a ſiazt / helldr enn ꝥ / at ꝥ ſama ordit ſkylldi ſannarligt vera / Ja þr eru þa enn efuablandner / ſem þr heyra / ꝥ hann ſie þa þegar vpp aptr riſinn / epter þui ordinu ed hann hafdi ſagt þm.

Og hann ſagdi til þra / O þier heimſku fuller og treiger af hiarta til at trua ollu þui / þat Spamennirne hafa ſagt. Hlaut Chriſtr ecki ſlickt at lida / og inn= ganga ſuo i ſina dyrd? Og tok til

Upprisan Christi vt af
fra Moysen og ollum Spamon-
num / og lagdi vt fyrir þm allar
þær ritningar sem af honum
voru.

Ꝥ sama er ein fauizka / ꝥ vier truum ecki Moysi
og Spamonnunum Luc. xvj. Huerier ed vitne bera
af þui Gudz riettlætinu sem er fyrir Christum Ro-
mano: iij. Þar vt af les þu þann bækling Doctor
Martini Luthers / Þat Christr sie einn af Gydin-
gum fæddr.

Og þr toku at nalægiazt ꝥ
kauptunit / þar þr geingu til / og
hann liet þa sem villdi hann lein
gra ganga / og þr neyddu hann
og sogdu / blif hia oss / þuiat kuell
da tekr / og a daginn lidr. Og hn̄
gieck inn og bleif hia þm. Og ꝥ
skiedi / þa hann sat med þm til
Bordzins / at hann tok braudit /
ble-

blezadi þ/ & braut/og rietti at þm
þa vpplukuzt þra augu / ſuo at
þr þecktu hann: Og hann huarf
vr þra augſyn / og þr ſogdu ſin a
mille. Brann ecki vort hiarta i
ockr/ þa ed hann taladi vid ockr
a veiginum/og opnadi fyrir ockr
ritningarnar.

Lika ſem ꝥ hann audſyndi ſig adr fyrre vidr þa i einne annare yfuermynd/Suo lika þa hegdadi hann ſier nu hier eirnin/ſem at villde hann leingra fara / ſuo at þr neyddu hann ſterkliga / Þui þr kunnu hañ ecki at yfuer gefa/med þui at hann hafdi vpptendrat þra hiortu/og gloande giort fyrir ſit ord.

Adam og Efwo vrdu eirnin augun vpp lokin/ enn ꝥ ſama ſkiede þa i ꝥ ſinn til medkenningar laugmalſins/og Syndarinnar / Enn hier verda þau vpplokin/ſuo at Chriſtr verdi ſiedr/og hans Euangelion medkent/huat at er ꝥ hid eilifliga rietlætid.

Og þr ſtodu vpp a þre ſomu
ſtundu/ og ſneru aptr til Jeruſa-
lem/

Vpprisan Christi vt af

lem / og fundu þa elliꝼu til samans saꝼnada / ⁊ þa sem hia þm voru/huerier at sogdu : At Drotttnn væri sannarliga vpp aptr risinn og byrst Simoni. Og þr tiadu þm / huat skied hafdi a veiginum/ og huernen þr hefdu þeckt hann / i þui þa hann braut braudit/og þm trudu þr ecki helldr. Enn þ var at kuelldi þess sama þuottdagsins/ og dyrnar voru aptr lucktar/ þar ed Lærisueinarner voru til samans komner fyrir hrædzlu saker vid Gydingana.

Og fundu þa elliꝼu till samans saꝼnada etc. Elliꝼu seiger hann sem Thomas hefer þo þar þa ecki verit/Suo sem Johannes hann seiger/Þessi spur-
ningin

ningin verdr suo uppleyst/epter meiningu hins Heila-
ga Augustini/Einckum ꝥ Thomas hafui verit i burt
geinginn/adr enn ꝥ Jesus kom/lika sem ꝥ Johannes
i sinu Euangelio eirnin vottar/og suo sem ꝥ hann af-
sneide þo ecki ꝥ/at Thomas hafui þa nalægt verit/
þa ed hiner tueir Lærisueinarner komu till þra/Enn
mier virdizt/ sem ꝥ ordit Ellifu/ sie sett fyre þetta
ordit Postula/Þuiat þr kalla þa ellifu saker talsins/
þo at þr hafui þar ecki aller nalæger verit/Þuiat þr
verda hier Ellifu kallader / af þui at Judas hafdi
þa heingt sig/Sem þr urdu þo adr fyre ꝥ Tolf kal-
lader/Og hinn Heilage Pall epter þre hinne gomlu
tidkan/greiner Postulana under þui nafninu tolf /
þar hann seiger j. Corinth. xv / Epter ꝥ var hann
siedr af þm Tolf / Sem þr voru þo i þann tima ec-
ki tolf at tolu/ Þo at i þm sama stad Pals Postula
hafui allt hingat til i latinu Textanum rangliga ve-
rit lesit Ellifu fyre tolf /og ꝥ sama er skied a mote
hans girskum texta/ at huerium þr hafa naliga on-
guar Gætr haft/og ecki helldr at þui maltæki/sem þa
i þann tima var miog venuiligt at tala / Epter þui
hinu sama maltæki utskyrir eirnin Johannis / Þat
Thomas einn af tolf sem þr voru þa ecki fleire enn
ellifu/Þuiat Judas hafdi þa þegar heingt sig.

Enn þa ed þr voru at seigia þar ut af / kom Jesus sialfr og

stod þar i midit/og sagdi til þra
Fridr sie med ydr. Og auitadi
þra vantru/ og hiartans hardud
þ þr hofdu ecki truat þm/ sem
hann hofdu sied vpp aptr risiñ.
Enn þr ottuduzt/ og vrdu hræd-
der vid/ þui þr meintu/ at þr sæ-
gi anda nockrn.

Og hann sagdi til þra/ þui
eru þier suo ottasleguer? og huar
fyre kemr þuilikr þancke i ydar
hiortu? Siaet minar hendr/ og
mina fætr: Eg em hann sialfr/
Þreifit a mier/ og skodit þt ein
andi hefer eigi holld og bein/suo
sem þier siaet at eg hefe: Og þa
hann sagdi þetta/ syndi hñ þm

hendr ⁊ pætr. Pa vrdu Lærisuei-
narner glader vid / þr ſagu Her-
rann.

Og er þr trudu þa enn eigi
fyrir fagnadar ſaker og þa vn-
dradi þetta / ſagdi hann til þra:
Hafui þier hier nockut til ma-
tar? Og þr logdu fyrir hann eitt
ſtycke af ſteicktum fiſki / ⁊ hun-
angſ ſeim / og hann tok þ / og
ath fyrr þra augſyn.

En han ſagdi til þra / Petta
eru þau ord ſem eg ſagda til y-
dar / þa at eg var hia ydr: Þuiat
þ hlytr allt fullkomnat at verda
huat af mier ſkrifat er i Moyſes
Laugmale / i Spamaña bokum /

og i Psalmum / þa opnadi hann þra skilinngs sinne, suo at þr forstodu ritningarnar / og sagde til þra: Suo er þ skrifat / og suo hlaut Christr at lida / og a þridia deigi vpp aptr at risa fra daudū / og Predika lata i sinu nafne / idran og fyregefning syndanna a medal allra þioda / vpphefiande til Jerusalem. Enn þier erut vottar allz þessa: Og hann sagdi eñ i annat sinn til þra. Fridr sie med ydr / Lika suo sem at Faderinn hefer sent mig / suo sendi eg ydr: Og þa ed hann sagdi þetta / blies hann a þa / og sagdi til þra / Med takit heilagann Anda / huerium

þier

fiorum Gudzspialla mo̅m.

Þier fyrgefit syndirnar / þa eru þær fyrgefnar / en huerium þier aptrhalldit þær / þa eru þær aptrhalldnar.

Christr huer at er vor fridur / þa ed hann for nu é burt af þessum heime / liet hann oss þenna frid / og færit eirnin aptr med sier þann sama fridinn / Enn vpp a þ sa fridrinn / þ er / hans heilagt Euangelionn verdi medtekit / skelfuer hann adr fyrefram samuitzkennar / og straffar vantruna.

Lika suo sem at Faderinn etc. þ sama er þm ein mickel æra og vegseind sem af Gudi vtsender eru / enn holldinu er hun beisk og sur / Og holldit þarf eigi til neins annars at lata sig dreyma / af þui þr hliceta Krossins væntandi at vera / þui hann verdr þm hier vpp a lagdr.

M. dtakit heilagann ande etc. Þar fyre forhefia sig vm stunder vt af þra valldi / þr hiner somu til forgefins / Sem eckirt einbætti andarins framdrifua / þ er þr sem ecki predika heilagt Euangelion ij. Corinth iij. Meina med sinu mot frouinarligu valldi at leysa og binda / huat þo er Gudz mackt og valld vt af Christo sialfum / Christninne gefit Matth. xvj. og xviij. einckum þann synduga medr Gudz ordi vissilega frialsann og kuittann at seigia / Og hinum sem

eigi vill leidriettazt og yþuer bæta sig / at kunngiora honnum vissiliga/og þyre sioner at setia sina eiginliga þyredæming/suodann orskurdan hlytr med ongu moti at bresta / helldr hlytr hun a himum at duga/ Og þetta hid sama er ꝥ/huat i hinum þyre þaranda Textanum sagt verdr/ At hann mun lata predika i sinu naþne/idran og þyregeþning syndanna. etc. Predikan heilagæ Euangelij. er þetta Embætti andarnis / þyrir huert ed heilagt andi verdr geþinn / ꝥ er truan a Jesum Christum/an þessa hins sama eþnis / er eckirt valld/huercki til at binda/eda vpp at leysa etc.

Hier endar sig Historian
Pascha Dagsins.

ENn Thomas einn aþ tolþ/ sa ed kalladizt hiñ tortryggne/ var ecki hia ꝥm / þa Jesus kom: Þa sogdu hiner adrer Lærisueinarner til hans. Vier hoþum sied Herrann: Enn hann sagdi til ꝥra/ Nema at suo sie/ ꝥ

eg siae nagla faur iñ i hans hon-
dum/ og eg lati minn fingr i na-
gla faurin/ og eg leggi mina ha-
und i hans sidu / þa true eg þui
ecki.

Lika sem þ Petr hlaut at afneita Dröttne / suo
hlaut Thomas vantruadr at verda / Enn þetta þo
allt vorra vegna/ Þuiat vor salu hialp er vt þryckt i
þessum ordum / At sæler eru þr sem ecki sia / og trua
þo.

Og atta Dogum þar epter /
voru hans Lærisueinar enn aptr
þar inne/ og Thomas medr þm/
þa kom Jesus / at lucktum dy-
rum/ stod i midit og sagdi/ Fridr
sie med ydr. Þar epter a seiger
hann til Thomasar/ Riettu þinn
fingr hingat / og siaþu minar
hendr/ og riett þina hond hingat
og

og legg hana i mina sidu / et vert ecki vantruadr/helldr riettruadr. Thomas suaradi og sagdi till hans. Drottinn minn / og Gud minn. Jesus sagdi til hans / Ap þui þ þu heper sied mig Thoma þa truer þu. Sæler eru þr sem ecki sia/ og trua þo.

Epter þ þa opinberadi sig Jesus enn aptr vid siapuar hapuit Tiberiadis. Enn hann opinberadi sig suo/At þar voru til samans/ Simon Petrus/ og Thomas sa ed kalladizt hinn Tortrygne/og Nathanael vt ap Cana i Galilea/ og Syner zebedei / og tueir adrer ap hans Lærisueinum/

þiorum Gudzspialla möñ.
num: Simon Petrus seiger til
þra: Eg vil þara at piska/ þr sog
du til hans. Vier vilium og þa=
ra med þier. þr geingu vt/ og sti=
gu iaþnsnart a skip/ og a þre so=
mu nott þeingu þr eckert.

Þiner Christnu eru pliktuger og skylldug er till
at næra sig med sinum handaþla Ephe. iiij. og ij.
Thessalo. iij. Nema at suo sie þ þr predike Gudz
ord etc.

Enn at morne komnum/stod
Jesus i siaþuar þiorunne/ enn
Lærisueinarner vissu ecki/ at þ
var Jesus. Þa sagdi Jesus til
þra/ Born/ haþui þier eckirt til
matar? þr suorudu honnum/ ec=
ki neitt: Enn hann sagdi til þra/
Kastid vt nætinu til hægri han

dar vid skipit / þa munu þier finna nockut. Þa kaustudu þr þui vt og gatu eigi dreigit firir fiolda saker fiskanna.

Þat netid predikunar heilags Euangelij verdr vtkastad / og vt breidt / og alla nottina erfuidum vier till forgefins / suo leinge allt þar til at morguninn kemr / og Christr sialfr hann vitiar og nalægr er Postularner eru vel ordzins þienarar / Enn Christr hann kenner og mentar fyrir sin anda / vt af þessari fisk veidinne neyter Christr / þat hann seigir Johannis iiij. Capit: Eg hefue eina adra fædu til at neyta / af huerri þier vitid ecki / Item nær ed vier vilium fiska med predikan Laugmalsins an Christz / þa geingr eingin inn til Gudz med godre samuizku / Enn þat Euangelion vt af Christo bifalat / þ samma kemr þu til vegar / og giorir eina goda samuizku etc.

Þa sagdi sa Lærisueinn sem Jesus hann elskadi / til Petrs: Herran er þ / Þa Simon Petrus heyrdi at Herrann væri þ / vafdi hann skyrtunne vm sig / þuiat

hann

hann var nakeñ / ⁊ verndadi sier
vt a sioinn: Enn hiner adrer Lær-
risueinarner komu a skipe / þuiat
þr voru ecki langt þra Lande / suo
nær sem tuo hundrut alna / og
drogu netid med þiskunum. Og
sem þr stigu a land / sau þ elldz
glædr / ⁊ þisk þar yþuer lagdann /
og braud. Jesus sagdi til þra /
Þærit hingat aþ þm þiskunum /
sem þier haþit nu þeingit: Simõ
Petrus stie vpp og dronetid at
landi þullt aþ storum þiskum /
hundrat þria og þimtiger / Og
þott at þr væri suo marger / þa
riþnadi þo ecki netid i sundr. Je
sus seigir til þra: Komit og holl-

dum maltid. Eñ eingin̄ af Læ-
risueinum þordi at spyria hann
at/ huer er þu ? þuiat þr vissu at
þ var Herrann. Þa kom Jesus
og tok braudit/og gaf þm þ/ suo
lika og eirnin fiskinn. Þetta er
nu hid þridia sinn/ þ Jesus opin
beradi sig sinum Lærisueinum/
epter þ hann var Upprisinn fra
daudum.

Sinum Lærisueinum/ þ er Postulunum / med
hinum odrum saman sofnudum/ Þuiat vissiligt er þ
at Johannes hefer ecki sied vpp a þær sioner sem
konurnar sagu/ med þui hann sialfr til teicknar fernar
vppbirtingar / Suo getr hann og eirnin ecki þes / þ
herrann hafui sierdeilis birst sumum huerium / suo
sem Petro og Jacobo.

Þa ed þr hofdu nu matar
neytt/ seiger Jesus til Simonar

Petro / Simon Jonas son el-
skar þu mig enn þesser ? Hann
sagdi honum / Ja Herra þu ve-
izt at eg elska þ.g / Hann sagdi
þa til hans / Fæd þu Lomb min
Þa sagdi hann enn i annat sinn til
hans / Simon Jonas son / elskar
þu mig ? Hann sagdi honnum /
Ja Herra þu veizt þ eg elska
þig / Hann seiger þa till hans /
Fæd þu saude mina / Hann sei-
ger þa i þridia sinn til hans / Si-
mon Jonas Son elskar þu mig?
Petr hrygdizt vid þ / hann sag-
di i þridia sinn til hans / elskar
þu mig / og sagdi til hans. Her-
ra þu veizt alla hlute / þu veizt

og at eg elska þig. Jesus seiger
til hans/ fæd þu saudi mina.

Utan suo sie at þu elsker Christum / þa muntu
ecki saudunum fædzlu gefa/ Enn ef þu gefr þm̃ riet-
ta fædzlu/ þa mun þar Kross ins þianing epter fyl-
gia.

Sannliga sannliga seige eg
þier / þa þu vart yngre gyrtir þu
þig sialfr / og gieckzt huert þu
villder/ enn nær ed þu tekr at ell-
dazt / muntu þinar hendr vt þe-
nia/ og einn annar mun þa gyr-
da þig/ og þangat leida huert þu
villt eigi. Enn þetta sagdi hann/
til teicknandi/ med huerium dau
da ed hann mundi Gud prisa. En̄
þa ed hann hafdi þetta sagt/ sei-
ger hann til hans / Fylg þu mier
epter

epter. Enn Petr sneri sier vid/ og
leit þann Lærisueinn epter fyl-
gia huern Jesus elskadi/ sa ed
vm kuelldmaltidina hafdi a hãs
brioste leigit og sagt/ Herra huer
er sa/ ed þig suikr? Pa Petr leit
nu þennan/ seiger hann til Jesu/
Herra/ enn huat skal þesse? Je-
sus seiger til hans/ þo eg vilie/
þ hann blifue þangat til at eg
kem/ huat vardar þig vm þ?
fylg þu mier epter. Pa gieck su
ordræda vt a medal brædranna/
þessi Lærisueinn deyr ecki. Og
Jesus sagdi ecki til hans/ hann
deyr ecki/ helldr/ þo eg vilie þ hñ
blifue/ þangat til at eg kem/ huat
var-

vardar þig vm þ: Þessi er sa Lærisueinn/ sem vm þessa hlute ber vitne/ og þetta hefer skrifat/ og vier vitum at hans vitnisburdꝛ er sannr.

Aller riet Christner menn þꝛ prisa Gud/ enn einn med þessum hætti hinn annar med þui moti/ Hirt og ecki at vtuelia þier neinn annann reglu lifnat / oc ecki helldꝛ nein sierlig hræsins verck / Helldꝛ suo at Petr bere sinn Kross Johannis mun vel finna sinn eirnin / og þu eirnin lika þinn/ Nær ed einn annar mun leida þig/ þangat ed þu vilt ecki/ þa sia suo til at þu forsmaer ecki Gudz vilia/ þꝛ hiner sem eiginlig vppdicktud og vtualin verck medtaka/ og þm epter fylgia/ þꝛ somu fylgia sinum eigin vilia/ enn ecki Gudz vilia epter /Þar at auk þa eru slik þꝛa verck eirnin rangsnuin og ogudlig / af þui at þꝛ trysta vpp a þau hinu somu.

Enn þꝛ ellifu Lærisueinar geingu burt i Galileam vpp a eit fiall/ þar ed Jesus hafdi þm fyꝛeskipat/ Og þar vard hann

siedꝛ/

sieder / meir enn af þim hun-
drut brædra i senn / af huerium
ed marger lifna enn nu / enn Su-
mer eru sofnader / Og þa þr sau
hañ hnie krupu þr fyre hm̃ / Enn
sumer voru efuablandner / Og
Jesus gieck til þra / taladi vid
þa / og sagdi: Mier er gifit allt
valld a himnum og a Jordu / þar
fyre gangit vt vm allann heim:
og predikit þetta Euangelion:
allri skepnu / ok lærit allar þio-
der: ok skirit þær i nafne Faudr
ok Sonar: ok Heilagx Anda:
ok kennit þm at vardueita / allt
huat eg hefui bifalat ydr / Huer
hann truer / ok verdi skirdr / Sa

Upprisan Christi vt af
mun hialpligr verda: Enn huer
hn̄ truer ecki/ sa mun fyredæmdr
verda: Enn teicknin sem þm mu
nu fylgia ed trua/ eru þessi. At i
minu nafne munu þr diofla vt
reka/ nyrar tungr tala. Haug=
orma i burt drifua: Og þo þr
drecki nockut ban vænligt/ mun
þ ecki skada þa/ yfuer hina siu=
ku munu þr hendr leggia/ og þa
mun þm batna: Og siaet/ eg em
hia ydr alla daga/ alt til heim=
sins enda.

Þetta Euangelion/ og onguar mannanna upp=
dicktaner og innsetningar/ Enn þetta Euangelion er
þ/ at eg hefui þ vald af Faudrum medtekit þ ek rikie
og stiorne/ og eg em riettlætid mannanna etc.

Eg em hia ydr/ Þar fyre munnu þier einskis
vmbodz mans/ Christi vid þurfua/ Eg sendi ongua
vmbodzmenu þr ed riegera/ og stiorna fyrir mig/ hel=
dr þre=

dr predikara og þionuztu menn mins ordz / Eg vil sialfr nalægr vera / huar ed þier predikit min ord / og fram gefit min Sacramenta.

Þar epter a vard hann

siedr af Jacobo j. Cor
rinth: xv.

QDr eñ hñ var nu vpp numiñ til Himins burt fra þra augum / Act. i. og Luce xxiiij. Tiadi hann sig lifuanda sinum Postulum eptr pisl sina / og þ sama fyrir marg hattadar audsyningar / og liet þa sia sig vm fiorutigi daga / og taladi fyrir þm vt af Gudz Riki vpplukandi þm þra skilnings sinne / suo at þr forstodu ritningina. Og sem hñ hafdi þa saman kallat / baud hñ

Þm / at þr færi eigi vt af Jerusalem / helldr at þr skilldu epterbida fyre heiti Fodursins / og sagdi: Siaet / eg mun senda yfuer ydr þ fyreheit mins Faudrs/ sem þier hafit af mier heyrt/enn þier skulut blifua i Borginne Jerusalem/þangat til at þier verdit i klæddir med krapti vt af hædum. Þuiat Johannis hann skirde med vatne/ enn þier skulut med heilogum Anda skirder verda/ ecki langt epter þessa daga.

Enn þr sem þar voru til samana komner / spurdu hann at/ og sagdu: Herra villtu a þessum tima vpp aptr rietta Jraels Riki.

þiorum Gudzſpialla mǒm.
ki. Enn hann ſagdi til Þra: Þat
hæfuer ydr eigi at vita / ſtunder
edr puncta timanna / hueria ed
Faderinn hefer ſett i ſinne mackt
helldr munu þier audlazt krafft
Heilagx Anda / ſem yfuer ydr
mun koma / ⁊ þier munut miner
vottar vera til Jeruſalem / og i
ollu Judea og Samaria / og allt
til hyns ydzta iardar enda.

Herra villtu a þeſſum etc. Likamligs hlutar ſpyria þr / Enn Gudz riki vppbyriadizt þa aptr fyre Chriſtum / vnder þui andligu Jraels folki / a þm tima / þa ed Lærisueinarner predikudu þetta Euangelion / Enn þa verdr ꝥ fullkomnat / nær ed vitniſburdrinn vt af Chriſto mun koma / vt vm allar alfr veralldarinnar.

Enn hann leidde þa vt / allt
til Bethaniam / og hof vpp ſinar

hen-

hendar/ ꝫ blezadi þa. Og þ skie-
di þaa ed hann blezadi yꝼuer þa/
epter þ hann haꝼdi nu nogliga
til þra talat/ epter sina Upprisu/
veik hann ꝼra þm/ og vard vpp-
numinn til Himins/ þm asiaon-
dum/ og eitt sky tok hann vpp
ꝼra þra augsyn/ og setti sig till
Gudz hægri handar. Og sem þr
horꝼdu vpp epter honnum til Hi
mens ꝼaranda/ Siaþu þa stodu
hia þm tueir menn i huitum klæ-
dum/ huerier ed sogdu: Þier
menn aꝼ Galilea/ huar til standi
þier/ og horꝼit vpp i Himinniñ:
þessi Jesus/ sem vppnuminn er
ꝼra ydr til Himins/ mun koma/
lika

lika sem þier saut hann Himins +til
vpp fara.

Þat er/ i dyrd Faudrsins sat hann / þa ed hann reisupp aptr af dauda/ enn nu vard þetta Lærisueinunum kunnigt/ og þar epter a heimenum fyrir predikan og iardteikna giorder.

Enn Þr til badu hann/ ꝥ sneru aptr til Jerusalem med mycklum fagnadi / af þui fiallino/ sem kalladizt olíueti berg/ huert atnærri er Jerusalem / og liggr þar eina Þuott dags gongu burt fra. Og sem Þr komu þar inn / stigu Þr vpp a þann sal / huar ed vanir voru at vera Petr og Jacobus / Johannis og Andreas/ Philippus Thomas/ Bartholomeus/ og Mattheus / Jacobus

Al-

Alphei Son/ og Simon zelotes/ og Judas Jacobi broder. Þesser aller voru iaßnan til samans med einu samhelldi i bæn og akalle/ a samt þm kuinnunum/ og Mariu Moder Jesu og hans brædrum. Og voru alla tima i Musterino loßudu og prisudu Gud Amen.

Þat er/at suo langt var þiallit oliueti burt þra Jerusalem/ sem hæþuiligt og leyþuiligt var at ganga a þuottdeiginum/ þat er/ at þ var allagutu hia.

Alla tima etc. Lucas talar hier ecki epter siduenju þra Sophisten helldr epter almenniligum plagsid/ suo þ/ allatima kallazt/ dagliga og optsinnis.

Og a þm daugum stod Petr vpp a medal Lærisueinana og sagdi (Enn þolckr þra manna er þar voru til samans komner voru

ru nær tuttugu og hundrat) Þier
menn og brædr/Þui ritningu byr=
iadi vpp at fyllazt/hueria ed adr
hafdi fyrir sagt hinn Heilage
ande fyrir munn Dauidz / vt af
Judale/Sa ed var fra leidtoga=
re/Sem Jesum hondludu / Þui
hann var talinn medr oss/ og hm̄
hafdi hlotnazt hlut deilld þessa
vors embættis / Hann hefer og
innunnit þann akrin fyrir þ ran=
glætis verdkaup og hefer heingt
sialfuann sig vpp/ og er i midiu
sundr i tuo hluti brostinn / og he=
fer ollum sinum innif lum vt
hleypt / og þ sama er kunnigt
vordit ollum þm sem till Jeru=
imm salem

salem byggia/ suo at/ sa sami akr verdr a þra tungu kalladr/ Hakeldama/ ꝥ er/ blodz akr.

Leidtogare/ Petrs gefr at skilia/ ꝥ sa psalmrinn sie ecki alleinazta vt af Judase/ helldr af ollum herrans Christi ouinum/ huerra leid togare var Judas / huer ed eirnin var med i postulanna innreicknar / Og enn nu fylger honnum hans folckr epter.

Þuiat suo er skrifat i Psalma bokinne/ Hans setr skal i eydi verda / og eigi sie sa nein sem þar inne bygge/ & hans Biskups dom medtaki einn annar : Þar fyre hafer ꝥ/ at einn vt af þm mõm sem alla tima hafa i hia oss verit/ fra þui ed Jesus tok at ganga vt og inn vor a mille/ i fra skirn Johañis/ allt til þess dags ed hann var vpp numinn fra oss/

at

Fiorum Gudzspiallamõm

at einn af þm verdi vottr hans Upprisu medr oss.

Lika suo sem einn annar Postule er settr i stadin Judasar/ suo skylldu eirnin Gydingarner fordrifuer verda/ og eitt annat folck koma i þra stad / þar af þa seigia tueir Psalmar/ vt af huerium ed Petr verdr till knuinn/ ꝥ hann giore slickt/ Og Gud stadfester þetta verck þar med/ ꝥ hann lætr opinberliga hlutinn falla yfuer Matthiam.

Og þr settu til tuo Joseph þann er hiet Barsabas / at vidr nefne Just/ ⁊ Matthiam baduzt fyrir og sagdu: Drottinn þu sem veizt allra manna giortu/ syn oss/ huorn þu hefer vt valit af þssm tueimr / suo at einn medtaki þa þionuztu og Postuligt Embætti/ i fra hueriu ed Judas er fra fal= linn/ ꝥ hann burt færi i sinn stad.

Og þr laugdu hlute yfuer þa/og hlutrinn fiell yfuer Matthiam/ og hann var reicknadr til taulu fra ellifu Postula.

Þesser eigi þaurf/ꝥ vier spyrium hier vt af þes-
sum texta/huort vier megum hlute a leggia edr ecki/
þetta hlutfall verdr Gudi fyrir bænia bifalat / og
honnum i vald gefit/og fyrir þetta hlut fallit verdr
eins tricknis af Gudi bedit i þm hlutum / sem fyrir
Gudz ord voru ecki vtþryckt/suo at þr mættu þar med
fau at vita Gudz vilia / Og þetta er ꝥ / huat skrifat
stendr i ordzkuida bok Salamonis/ꝥ hlutfallinu ver-
di fangkastad/ Enn af Drottne kome allr hans domr
Enn nær ed Gudz ord og skipan er fyre hondum/eda
nockr mannlig hialp af Gudi gefin/ þa væri slickt o
riet/og Gudz at freista etc.

Og þa ed fullkomnuduzt hui ta sunnu dagar/ voru þr aller med einum huga i þm sama stad og þar skiedi skyndiliga einn þytr af himne/ lika sem mickels

til

til komandi vindar/ og vpp fyll-
di allt husit/ þar þr satu/ Og a
þm sauzt sundr greinligar tungr
suo sem at væri þær gloandi/ og
hann setti sig yfuer sier huern
þra/ og þr vrdu aller fuller af
Heilogum anda/ og toku till at
predika med annarligum tungu
malum/ epter þui sem Heilagr
ande gaf þm til vt at tala ⁊c. Les
huat þar meira stendr Acto. ij.

Les alla þa bok vt af Postulanna giorningum / og allar ritningar Postulanna/ þa muntu fa at heyra og at vita/ hueriu Lærisueinarner hafa til vegar komit/ þa þr voru i klædder med krafti vt af hædum/ Huert ed Marcus hefer alt saman med þessum faum ordum inneluckt.

Enn þr geingu vt/ og predi-
kudu i ollum attum Drottne sa-

Upprisan Christi vt af
Fiorum Gudzspialla mõm
muerkanda/og ordit styrckianda
medr epter fylgandi
teicknum.

Christur lifuer einn Ko-
nungr eilifli-
ga.
AMEN.

Þém ed Les.

MEd þaum ordum/ þa vill eg vndervisa þier/ huernen ꝥ eg hefui. Historiuna vpprisunnar Christi til samans dreigit/ huar menn eg hefui eigi epterfylgt Augustino/ nie neinum þm odrum/ Sem þar hafa eirnin nockut vt af skrifat / af þm saman-lesninge Gudzspialla mannanna/ helldr þa hefui eg hier til brukat og hafft sialfa Historiuna þess nyia Testamentisins/ Og mier þickir suo/ ꝥ hier med hafui eg eigi allitinn styrck leik veit fra breyskleik til vidriettingar/ Sem meinat hafa ꝥ Gudzspialla mennirner mundu hier inne ecki samsaga verda / J þessare meiningu hafa og eirnin fordum daga nockrer verit (efter þui ed Hieronimus hann seiger) Huerier ed suo diupt i þa meining voru inn fallner / at þr hafa eirnin ecki viliat medtaka / þann seinazta Capitulann Euangelistans Marci/ af þui at þr meintu hann vrdi ecki samhlioda hinum odrum Gudzspialla monnunum/ huat þo ecki er sat raunarinnar/ Þar fyre þa mattu þetta suo skilia.

Sa time/ a huerium ꝥ konurnar geingu hid allra fyrsta til grafarinnar/ þann sama tima þa vtskrifa aller Gudzspialla mennirner eins med einu samhelldi.

Þar epter a verda skrifadar marghattadar sionar þær ed konurnar sau/ enn i tueimr Historium þa verda kær innelucktar/ Eina þa skrifa þr Lucas / og Johannes/ þa adra Mattheus og Marcus.

Enn ꝥ eg helldr þa fyre hinu fyrre/ og þessa fy-

re hi-

re hinu seirne/ þar neydir mig Marcus till / þar ed hann seigir/ At fyrst þa hafui hañ birst Mariu Magdalenu etc.

Sia þu/ þanninn þa hefui eg med þaum einum ordum til samans dreigit/ ꝥ ed suo syndizt / sem væri þat huort moti odru / Suo muntu og eirnin ecki hneycksla þig / nie lata villa i þm marghattudum augsyningum Einglanna/ eda i þm odrum sionunum hueriar ed eirnin vrdu þar fyre alitnar/ at ecki væri þær samhlioda/ Suo þo / at þu þann Eingilinn sem ꝥ hid ognunarliga alitid hafdi / og a steinenum sat (vt af huerium Mattheus hann skrifar) skilier þann alleinazta stridz monnunum birst hafa / Og ꝥ þar epter a þa hafui birst sa Eingillinn/ Sem huggunarsamliga taladi vid konrnar/ epter þui moti sem Marcus hann skrifar.

Enn huar fyre geingr þa Maria Magdalena aptr til grafarinnar/ fyrst at hun hafdi þo þa eitt siñ sied Herrann / ꝥ hann var vpp aftr risinn? Andsuar hun gieck med þm odrum aptr til grafarinnar / Sem eirnin lika villdu sia hann/ og er suo fra ledsagnare / suo lika eirnin vpp a ꝥ/ at hun mætti optar enn vm sin fa at sia hann / huern ed hun hafdi nu vm sinn sied.

Hier vt af þa hefer þu eirnin / at þar eru ecki fleire Mariur Magdalenur till i Gudzspiollunum vtan þessi einn/ huat er Sumer hafa þo meinat.

Þessi Maria Madalena er af Galilea / Enn Maria syster Lazari verdr huergi vt af Gudzspialla

mon-

la monnunum opinberliga Magdalena kollut / huer ed ecki var vt af Galilea/helldꝛ vt af Judea.

Enn ſem Poſtularner voꝛu nu til ſamans komner /og ꝥ Thomas var þa ecki hia ꝥm hefer Jeſus birſt ꝥm at kuelldi þeſſ ſama dagſins / J annat ſinn þa hefer hann og lika birſt ꝥm a hinum attanda deigi/þa ed Thomas var þar nalægr/ J hid þꝛidia ſinn þar epter a vid ſiafuar hafuit Tiberiadis / þar ed fꝛer einer Læriſueinar voꝛu til ſamans komner / ſuo ſem ꝥ Johannis hann ſeiger / At þetta er nu hid þridia ſinne / ꝥ Jeſus opinberadi ſig ſinum læriſueinum(ꝥ ſkalttu ſkilia ſaman ſofnudum) epter ꝥ hann var af dauda vppꝛiſinn.

Þeſſi ſkickunin/hueria ed Johannis ſuo vtſkrifar hun neydir klarliganna / ꝥ eg verd þetta ſuo at ſkilia / at epter allar þeſſar ſionernar / þa hafui ꝥ ſkied huat Mattheus hann ſkrifar vt af þui fiallino i Galilea/ a hueriu ꝥ Chꝛiſtr hafdi Læriſueinunum til einckat at hann mundi koma/ Eg helld ꝥ ſuo/ at þar i ꝥm ſama ſtad hafui þa verit / fleire enn fim hundrut bꝛædꝛ til ſamans komner / af ꝥm huerium ed Pall Poſtuli hann ſkrifar / Ja viſſeliga þa hafa ꝥꝛ þar verit / vpp fra þui ꝥꝛ heyꝛdu at Chꝛiſtr munde þar vilia birtazt/Og fyꝛſt ꝥ var i oꝛd komit medal ꝥꝛa /at hann vildi þar lata ſia ſig/Þuiat þetta hid ſama viſſu ꝥꝛ/ vt af Eingilſins fyꝛeſaugn / Lika ſuo eirnin vt af fraſaugn ꝥꝛa kuennanna ſem Chꝛiſto hofdu epter fylgt / og fra Læriſueinanna / ſuo og eir-

nin vt af hugleidingu þra orda sem Christr hann haf-
di sagt þm adr fyrre fram̄ / Og sierdelis med þui hañ
hafdi till einckat eitt vissiligt fial hier til / Suo sem
Mattheus hann skrifar / Eg helld og eirnin einn vis-
siligann till einckadan dag / Suo þeincki eg og / at ꝥ
hafui verit fiallit Thabor / vpp a hueriu hann hafdi
adr (Suo sem at sagt verdr) aug lyst dyrdar vegsend
sinnar vpp risu / þui ꝥ hann auglyste sig þar / Suo
villdi hann og ecki birtazt miog morgum / adr enn ꝥ
ryckt tid af hans vpp risu væri vt komit til margra / Og
Mattheus hann gefr suo sem i nockrn mata til at
þar hafui eirnin fleire nalæger verit / helldr enn Po-
stularner / med þui ꝥ hann seiger / Enn nockrer af þm
voru efuablandner etc. Þetta hid sama þa er vissiliga
ecki vt af Postulunum sagt huer skylldi þar vt af Po-
stulunum efuablandinn hafa verit / þar ed þr þo adr
fyrre trudu aller till Jerusalem / fyrr enn ꝥ. þr geingu
i Galileam.

Þar fyrre þa verdr ꝥeigi riettiliga skilit / huat
Marcus seiger / af þm vppstigningar deigi Herrans
Christi / sem er þetta / At seinazt þa ed þr ellifu Sa-
tu til bordzins etc. Huat er Sumer hafa þo meinat /
helldzt fyrir þra orda saker / Sem þar epter fylgia /
Og Drottinn epter ꝥ hann hafdi talat vid þa / vard
hann vpp numinn till himnis / Þuiat ꝥ hid sama he-
fer skied / at kuelldi þes dagsins ed hann reisupp /
Enn þr merckia ecki ꝥ Marcus i fra sinn fyrrefa-
randi ordunum / skrifar ecki eina samfasta Historiu /

helldr innelykr hann stuttliga og i skaummu male / huat er Drottinn hefer talat og giort fyrir ſina vpp-ſtigning/ Þuiat þeſſi ordin/farit vt vm allann heim etc. þa ſynazt/ vt af Mattheo/ſuo ſem at hafui þau tolut verit vpp a fiallino i Galilea / Vtan ſuo værí at þu villder a þannueg ſkilia ꝧ/at þau hefdi optſin-nes tolut verit/Enn hír huat þar ſtendr fleira / Sem er þetta/ At epter ꝧ hann hafdi talat vid þa / vard hann vpp numinn til himnis etc. ꝧ ſkalltu ecki ſuo ſkilia / Sem hafui hann ſtragx epter ꝧ / þa ed þeſſi ord voru tolut/ vpp ſtigit til himnis/ helldr epter aull þau ord/Sem hann hafdi till þra talat i þa fiorti-ge Dagana i fra ſinne vppriſu / Suo ſem ꝧ Lucas hann ſkrifar Acto: j. annars mætter þu eirnin ſkilia/ ꝧ Lærisueinarner hefdi ſtragx / þa ed þr komu aptr af fiallino Olíueti/vt geingit vm allar alfr til at pre-dika/þuiat ſuo epter fylger þar eirnin i ſialfum Tex-tanum/ Enn þr geingu vt/og predikudu i ollū attum/ Nu ſeiger Lucas i Poſtulanna giorningunum alt od-ru vis/ Þar fyre þa hefer Marcus i þm fyrr grein-dum ordum ſkrifat ſuo ſem eina yfuer ferd / eda eitt ſtut innehalld þra Herrans Chriſti giorninga / Sem ſkied hafa i fra hans vpp riſu / till þeſſ ed hann var vppnuminn.

Eirnin lika þa hefer Lucas ſialfr i ſinu Gudz ſpialle þeſſa Hiſtoriu ſuo ſamſet /at þu mætter meina At Chriſtr hefdi verit a ꝼre ſomu nott þar epter a vpp numinn/Sem hann reis af dauda fyre vm daginn

Og ef hann hefdi sialfr ecki sagt þetta eina ordit i Postulanna giorningum / Sem er þetta / ꝥ hann liet sia sig i fiorutiger daga / þa vissu vær enn i dag ecki a huerium deigi ꝥ Christr væri vppstiginn / ꝥ er vppnu-minn vr aug syn / Ja vr augsyn Lærisueinanna / Huer-nen sem þo annars hans vpprisa / eirnin lika hans vpp stigning / eda vppbirting þa er þetta / suo sem at till hans er sagt / Set þu þig til minnar hægre handar Og suo þar eirnin huar ed hañ sialfr af seiger / Mier er gifuit alt valld a Himnum og a Jordu.

Þa verdr nu huergi suo vel af numit / þo at margt sie enn oskrifat af þui ollu Christr hann gior-di / helldr'enn vt af þessari somu fyrsagdre orda grein af huerium hans giorningum ꝥ Gudzspialla mennir-ner hafa eirnin varla hinn minsta part skri-fat / suo sem ꝥ Johannis i nidrlagi sins Gudzspiallz sialfr med kennir.

Til kome oss elskuligr Fader

þitt Rige / fyre Jesum Christum Son þinn Drottin vorn AMEN.

Hinn Þridie og Fimtugazte Ca-
pitule vr Spadoms Bok Jesaia/ vt af
Pinu og Vpprisu Herrans
Christi.

ia þu/ miñ þion mun forsialliga breyta / og hann mun forhefiazt/ og miog vpphafinn vera suo ꝥ marger munu skam-fyllazt yfuer honnum / af þui at hans asianna/ er vidr styggiligre helldr enn annara manna/ & hans yfuer lit helldr enn mannanna sona. Enn hann mun med þessu afleysa margar þioder/ suo ꝥ eir-nin Konungarner munu sinum munne fyrir honnum til samans hallda: Þuiat þm̄ sem eckirt er kunngiort / þr somu munu sia ꝥ

med fagnadi / og hiner sem þar
hafa ecki neitt vt af heyrt / þr mu
nu formerckia þ. Enn huer truer
vorre Predikan ? Og huerium
verdr armleggr Drottins opin-
beradr:

Þuiat hann sprettr vpp fyre
honnum / lika sem viderunnr / og
suo sem onnr rot vr þurru Lan-
di : Hann hefer ongua yfuer
mynd nie fegurd / sem vier saum
hann / og þar var eckirt alit / suo
at vier hefdum matt girnazt
hans. Hann var sa hinn allra fy-
relitnazti / og hinn smanarli-
gazta / fullr af sut & kranckleik.
Suo var hann forsmadr at vier

byrg:

hyrgdum vora afsionu fyre hon-
num/ Þar fyre hofum vier eigi
gefit honnum neina vackt.

Sannarliga þa bar hann vor
Kranckdæmi/ og vorum hrygdū
hlod hann vpp a sig. Enn vier
hielldnm hann fyre þann/sem af
Gudi væri plagadr og kreincktr:
Enn fyrir vorra misgiorda saker
er hann særdr/ og fyrir vorra syn-
da saker er hann lemstradr. Heg
ningin hun liggr a honnum/vpp
a ꝥ vier hefdum fridinn/ og fy-
re hans beniar þa erum vier heil
brigder vordner. Vier forum al-
ler villt sem sauder/huer einn þa
rafadi sina gotu. Enn Drottinn
fleyg-

fleygdi allra vorꝛa syndum vpp
a hann.

Þa hann vard hꝛacktr og van
uirtur/ vpp lauk hann eigi sinum
muñe/ lika sem lamb/ þ til dꝛaps
verdꝛ leidt / og suo sem saudꝛ sa
ed þeiger fyrir þim ed rygir hann
og vpplykr eigi sinum munne.

Enn vr þꝛe angist og þin do-
me er hann i burt numinn: huer
mun leingd hñs lifdaga mega
vtseigia? Þuiat hann er af Joꝛdu
lifuandi manna i burt numinn/
þa ed hann fyꝛir misgioꝛda sa-
ker mins folcks plagadꝛ var. og
hann er i Joꝛd grafinn lika sem
sa hinn omillde/ og deydi eins li-
ka

Gud minn Fady min Brodur Jon

ka og hinn for riki / þo at hann hefdi ongum o riett til giort / og þ eingin ſuik væri fundin i hans munne: Enn Drottinn villdi kre mia hann nidr med kranckdæ= mi.

Forrike ſa ed ſit trauſt ſett vpp a Rijki dæmiſt þ ſama er einn o gudligt madr.

Fyrſt hann hefer nu ſitt lif til ſynd offrs vt gefit / þa mun hann ſædi hafa / og alleinge lif= ua / og Drottins aſtundan mun fyre hans hond vt greidd verda / Þar fyre at hans ſala hefer erf= uidi drygt / mun hann faugnud ſia / og gnægd hafa: Og fyrir ſi= na ſkilnings vitzku / mun hann /

minn þion / sá hinn riettlate / marga riettlata giora / Þuiat hn̄ ber þra synder. Þar fyre þa vil eg honnum mickinn flock manna / til bytis gefa / og honnum skulu hiner oflugu at herfange skiptazt / þar fyre at hann hefer sitt Lif i daudann vt gefit / og er a medal spilluirckianna reicknadr / Og hefer margar synder borit / og hefer fyrir yfuertrodzlu monnunum bedit.

Fordeydzla og nidrbrot
Borgarinnar Jerusalem.

ENn þa ed sa time tok at nalægiazt/ ꝥ Gud Himneskr villde ganga lata yfuer Jerusalem og allt Gydinga folk sina eiliꝼliga hefndat reide/ epter þui sem Spamennirner og Herran Christr sialfr hafdi sagt þm fyrir / og kunngiort þm slika ognan adr fyrir longu / sie þa hafa þesse epter fylgiande teicknin geingit vndan adr framan til.

A Himmenum sazt/ eitt heillt aar vm kring / ein Cometa / iafn gegnt Borginne / þann ed huer madr matte vel sia / suo at lica sem eitt tueggiad suerd være.

Item skamt eitt fyrer fra sætu Braudz daga / a þm Attanda deigi Aprilis manader/ nærri hinne Niundu stund vm nottina / hefer vid hia Alltarit i Mustierino til Jerusalem birst eitt þuilickt / skært / leiftranda skinanda lios/ ꝥ huer madr þeinckti/ at ꝥ være biartr dagr.

Item ein stor mickil og sterck kopar hurd inn i Mustierino / þar ed Tuttugu menn vrdu a at taka/ nær ed þr villdu lata henne vppluka / huer ed biuorut var med sterckum lasum/ og storum iarn goddum/ hefer nærri hinne Siettu stund vm nottina af sialfre sier til vpplokizt.

Item þann xvij. dag Junij/ sauzt i loptino og skyiunum i fiorum attum a Himnenum vagnar sueifa og suo sem eina ofr mickla fylking / vt af ridandi

hermönn og stridz Folki Siga till samans i skyiunum
og sidan slaizt med mycklum gny og vopna brake/ope
og kalle vm nottina.

Item fyrir sialfann huita sunnu dag / þa ed
Prestarner hafa viliat till reida hid innra i Mustie-
rinu / þ sem till Hatiidar dagsins heyrdi / hafa þr
heyrt mickit squalldr og olæti / og þar epter a eina
raust / huer ed suo hefer hropat / Latum oss fara i
burt hiedan / Þo at sumer seigi at þetta hafui skied
a þm tima / þa ed Christur var pindr / i þui ed tiall-
dit Mustierisins i sundr rifuadi.

Item þar hafdi og sa madr verit sem hiet Je-
sus Anani / eins o tigins manz son / Sa hinn same /
Sem hann var nu kominn til Jerusalem vm Tialld-
budar Hatidina / þa hefer hann vt af einum sierli-
gum nærsta a kafligum Anda / þanninn med harey-
sti æpt og kallat / O eitt kall vr austri / Eitt kall vr
vestri / Eitt hrygdar hliod vr fiorum attum vindan-
na / Eitt op og kall yfuer alla Jerusalem og yfuer
sialft Mustierit / Eitt aumligt op bædi yfuer bru-
dina og Brudgumann / Eitt op og eymdar kueinan
yfuer allann lyd / Og þetta sargrætiligt eymdar op/
framdi hann einat bædi daga og nætr / og hliop suo
sem annar sinnulaus madr vm kring i Borginne /
Og þott at nockrer / þr ed ecki giarnan heyrdu þessi
ord suo sem eina vonda þyding yfuer Borgina / ref-
sudu honnum fyre þetta / og hudstrycktu hann med
sinfum og keyrum / þa liet hann þo ecki at helldr af

sliku/

ſliku / Og ſem þr hofdu nu þeinnann mann fyrir Landz domarann / huern ed Romueriar hofdu þar innſettann/ Sa hinn ſame liet og eirnin hudſtrykia hann/duſta og beria ſuo at blædt hefer /enn med ongu ordi þa hefer hann ſier huorcki vægdar nie liknar bedit/og allt a medan þr lomdu hann og bordu þa griet hann huorcki nie kueinadi / helldr kalladi hann i ſifellu med harre rauſt / Suo ſeigiande / Wei / wei O wei ſie þier/ þu hin auma Jeruſalem / Og Albinus ſa ed Landz domarinn var hefer halldit hann fyrir einn ſkipting og ſinnu lauſann mann / Enn þeſſi hinn ſame madr hefer i ſio ſamfauſt aar huert epter annat / ecki mick:t ſidblendi aat vid adra menn/ helldr rafat og reikat einn ſamann / Lika ſem ſa madr ſem eitt huert ſierligt hefdi i ſinne / elligar ſa ed nockut nyt. villdi vppdickta / og alla tima hefer hann latid þeſſi ord af ſier heyrazt / Wei / wei / wei ſie þier / O þu hin auma Jeruſalem / Og vt af ſuodann ope og kalle vard hann eigi modr / Og þa ed Borgin var nu vmkringd af þm Romuerium / hefer hann med iafnadi rafat vm kring / vpp a murueggiunum / og þanninn kallat / Wei ſie yfuer Borginne / Wei ſie yfuer Muſtierino /Wei yfuer ollu Gydinga folcki/og at ſiduztu þa hefer hian̄ eirnin eitt ſinn ſagt þeſſi oueniulig ord þar til / Wei ſie eirnin mier veſolum / og i þui hinu ſama ſinne ſem hann taladi þeſſi ord / var hann o forvarandis hæfdr vt af einu ſkeyti o vinanna / þeſſi og onnr

stor bysn og þurdulig vndr / geingu adr þramann till
þyrr enn ꝥ Borgin Jerusalem var nidr brotin.

Nu vilium vier vt aþ sialþre þoreydzlunne / og
nidr brotinu Borgarinnar seigia hid styssta vier kun-
num/ Þa ed Gydingarner hoþdu nu / epter þui hinn
heilage Steffanus seiger) Suo sem sanner suikarar
og mordingiar/ hinn riettlata og meinlausa Christum
Jesum aþ liþue tekit/ vpp þra þui ed þr suo giordu/ þa
heþer ꝥ yþuer alt Gydinga land og Jsraels Riki i al-
lz kyns stiettum einatt þarit vesnanda / Biskuparner
sialþuer toku till at veita hinum odrum Prestunum al-
mickinn yþuergang/ og a millum þra hinna annara
macktar manna sem i Stadnum voru/ þa var allzkyns
hat og þiandskapr/ Suo at aller hluter horþduzt till
sundrþyckis i rikisstiorninne / og ꝥ liet suo a siazt/ Sem
at væri þar ein ogrlig vmskipting og þoreydzla riki-
sins þyrir hondum/ Vt aþ sliku sundr þycki og hatre
Valldzmannanna ed þr hoþdu sin a mille / kuerecktizt
vpp þlocka Dratter/ og allzkyns misgreiningar / þore-
ydzlur/ og ill þydi / eirnin lika þa hoþzt þar vpp allz-
hattud ogæþa/ Bædi hid innra i Borginne Jerusalem
og suo lika vtan Stadar tokzt vpp mickit ran / mann-
drap/ og gripdeillder / og aller hluter skickudu sier
þar till ꝥ bædi su hin andliga og hin veralldliga rikis-
stiornin Þolcksins/ ætti þa snarliga at þorganga.

Huar þyre ꝥ skiedi suo eirnin at Keisarinn Ne-
ro skickadi Cestium Florium inn i Gydinga Land/
og sem hann var nu miog bystr og nærsta hardradr

vid Gydingana i ollum hlutum / fremiande sinn motþroa / ohlutuendi / og tili læti / þar fyre þa hafa Gydingarner suipt hann valldinu / og i burt iagat / og sem hann bardizt vid þa / miste hann vel fimm þusunder manna vt af sinu lide / Hanninn þa æddu nu og olmudust Gydingarner fyrer Gudz til skickan / Suo ꝥ þr settu sig einnin vpp a moti romuerium / og fiellu fra þm / Enn sem Keisarinn Nero fornam ꝥ / skickadi hann Flauium Vespasianum med einum hans syne Tito inn i Syriam.

Og ꝥ var i þann tima ordfleygt vm alla austr alfu (Suo sem Tranquillus hann skrifar) og eitt almenningt ryckti / ꝥ a þm dogum mundu koma þr nockrer vt af Judea / Sem nærsta myckler og miog mecktuger skylldu verda i ollum heime / og þo at þetta sannadizt nu / a þui hinu andliga rikinu Christi / þann tid ed nafn vors Herra Jesu Christi (Huer at fæddr er / vt af Gydinga kyne) vard nu fyre Predikan Heilagx Euangelij / mycklat og vt breidt vm allann heim / Þa hafa þo Sumer vnderstadit þetta vt af þm tweimr / Vespatiano og hans syne Tito / Enn Gydingarner þyddu þessa Prognosticon ꝥ er till teiknann vpp a sig / Og med þui at þm luckadizt vell nockrar orustur i mote sinum o vinum / vrdu þr vid þat dristuger og drambsamer / Veliande sier fra herſhofdingia þr ed suo hietu / Nigrum Peraitam

Silam

Silam og Babilonia / og Johannem Essium / og þr heriudu med allri mackt vpp a þa Borg sem nefndizt Ascalon / suo at þr mistu þar i tueimr oruztum / tuo sina hers hofdingia / og suo nær sem tuttugu þusunder manna.

Enn epter allt þetta / þa dro Vespasianus vt af Keisarans tilskipan inn i Galileam / sem var eitt land fullt folks / þ sama foreyddi hann og vtarmadi / og þar vard naliga eingin ending a manndrapum / rane / gripdeilldum / og elldzbrennum. Eitt sinn þa vrdu þar i helslegnar o tal þusunder Gydinga / fim̄ þusunder vngra Karla / at auke konr og born / og annat alþidu folk / huat o telianligt var. Suo at stridzfolkit hefer huorcki vægt þar vngum manne nie gemlum / og ecki eirnin þm konum sem o liettar voru / og eigi helldr vngbornunum i vauggunne. Sex þusunder vngra Karla hefer Vespasianus eitt sinn skickat i Achaia til Isthimo suo sem fyre adra vinnu menn / at grafua þar vpp vatz grafuer og diki. Þriatige þusunder vnger stridzmenn af Gydingum voru i þann tima eitt sinn sellder fyre eiginliga þræla / fimm þusunder hlupu sialfuer vt af Auruilnan ofan fyrir biorg og drapu sig suo.

I þann sama tima var þar einn frabær madr / sem bædi var forsiall / vitr / og vel Lærdr / medal Gydinganna / Kennemanz stiettar / einn vt af þra hers Hofdingium / sa hinn same hiet Josephus / og sem hann flyde nu i þre hinne fyrstu at hridinne med

fa

þar eina Gydinga / burt i eitt dals minne hia ꝥre Borg i Galilea / sem nefndizt Jtapata / og þar vard hann hondum tekinn / og hafdr burt til Vespasiano / og sem hann spadi þui fyrir honnum / ꝥ hann munde verda Keisare / þa var hann vel tekinn af honnum i kostuligu halldi. Og þessi hinn same Josephus hefer ꝥ skrifat huat vier vitum vt af þessari somu Historiu.

Enn a medan þetta skiedi nu i Galilea / tok sig til samans einn illþydis flockr margra rans manna / og komu sidan til Jerusalem. Enn þui hinu sama þa hefet einn af ꝥm stor hofdingium til vegar komit / sa ed Johannis hiet / at hann suo vnder sig legdi fyrir þennann illþydis flock alla Rikis stiornina. Optsinnis þa skiedu þar til Jerusalem morg heimoglig manndrap / ran og gripde illder mycklar / og aller hluter skickudu sier þar til mickillar oluckuꝫ / suo at su hin auma og vesala Borg hefer a allauegu nærsta miog plagut og þuingut verit.

A ꝥm timum voru eirnin necktrer Kennemanna Hofdingiar i helslegner / og i sialfu a Mustierino vard optsinnis blodi vtthellt. Josephus hann skrifar / ꝥ vt af ꝥm hinum edlabornuztu og ædz um Gydingum þu hafi i þessum ofridar storme xij. þusunder i hel verit slegner / og ꝥ fra godzt / hafur / gardar / og ædul væri stridz monnunum til bytis gefit. Sumer ꝥe meina ꝥ hiner Romuerstu hafui þessu med sinne slægduitzku og klokindum til vegar komit.

Þanninn var nu Jeruſalem i þann tima plagud þa ed riettilig hefnd kominn yfuer Hana / Sem var med þrefalldligre o lucku / Fyrſt med þm o fridar ſtorme af þm Romuerium / Þar nærſt med vpp hlaupum / og allzkyns grimdar ædi innan̄ Borgar / Og ſuo med þa vikinga og illmenne / Huerier at fyrir ſlægduigzku miſgerninganna / Settu ſig vpp huer epter odrum / og vthelltu ſuo Herra dæmiſins vegna marga manna blodi.

Enn i þann tima þa ed þr Gadareni toku ſig vpp i mote Romuerium / hlaut Veſpaſianus at hrada miog ſinne ferd burt vr vetrar læginu / og med ſtride at vinna Borginna Gadara / og fyre Placidum ſinn Herſhofdingia ſlo hann til daudz i flottanum / nær þriatige þuſunder Borgar manna / tuær þuſunder tok hann till fanga / enn hitt annat alþydu Folckit / og fleſtr allr fioldenn flotta mannanna ſteyptu ſier ſialfuer vti ana Jordan / og þra dauder likamar flutu ofan epter anne Jordan / allt vti Sioen̄ Aſphaltiten / huern ed vier kollum hid dauda ſiafuar Hafuit / og ſuo lika hinu meigen Jordanar / alt till Macheron voru Gydingarner allaueganna af Romuerium þuingader / og nærſta miog ſkelfder og yfuerbugader.

Enn ſem vetrinn tok at lida og vorit var komit þa heyrdi Veſpaſianus þann kuitt i ſinum herbudum till Ceſarta / þ Nero væri daudr / þui flytte hann miog ſinne ferd / og alla ſtadi bædi Gydinganna og þra i

Jdumea haþdi hann þa vnder sig lagt / at vndan tek-
num þaum einum her kaustulum / hueria ed nockret
þramandi stridzmenn hoþdu at hallda / og allzstadar
þa setti hñ inn i þessar Borger og kastala Romuerskt
stridz þolck / suo at hann þeinge þess auduelligar bor-
gina Jerusalem yþr vnnit / huer ed þa var enn eigi yþ
uer vnnin / Og i ꝥ sama sinne vard Vespasianus vt aþ
sinu sialþs stridz þolki till Keisara tekinn / enn sidann
epter ꝥ þa dro hann inn i Egiptaland / og þadan vill-
di hann suo komazt i Valland / biþalande Tito a me-
dan yþuer sion hernadarins vid Gydingana / Enn
sem Titus haþdi þyrir þoruitne saker ridit hart nærri
Jerusalem til at þorheyra huort þr villdu þridar bei-
dazt eda eigi / þa la hñ sierliga vid at komazt ek
vndan / ꝥ hann yrdi eigi handtekinn aþ Gydingu-
num / Enn epter ꝥ sama þa setti hann sinar herbu-
der nærri þm stad sem kalladizt Scopos / skamt eitt
burt þra Borginne / suo sem vera munde ein stut bæ-
iar leid og i sundr skipte þar sinu stridz þolk i margar
þylkingar / till at vmsitia Borgina meir enn ei-
num stad.

Jaþn þramt þessu / þa var oþsa margt þolk / vt
aþ ollum stodum / og vr ollum attum til samans komit
mit i Jerusalem vm Pascha hatidina / Suo lika vo-
ru þar og eirnin i Stadnum (Epter þui sem adr
er sagt) Marg hattad illþydes þolck tilsamans ko-
mit / huert ed vt driþit var aþ Galilea / og voru
Suo i þremur hoþum þar i stadnum / hueriet ed sam

þyckit og rikistiornina (epter þui sem ꝥ rande er till huar suo er hattad) einatt meir og meir i sundrslitu og forhindrudu / Einn partrinn vt af þessu ill þyde hafdi Mustierit inne at hallda / enn fra flocks foringe var Eleazarus sonr Symonis / med honnum hielldu ꝥr sem Zeloti kolludust / huerier at voru vonder og illzku fuller hræsins menn / ꝥred borgar monnunum voru miog o hæger i vid skiptum.

Hinn nedra partinn Borgar innar hafdi Johannis inne at hallda / sa sem at var einn vpp hafs madr allrar olucku / vt af huerium ꝥ hier adr fyrri at sagt er / Enn þann hinn efsta partinn hafdi Simon med tuttugu þusunder Idumeos inne at hallda / huerier ed þangat voru till þess kallader at biuara Borgar lydinn fyrir ofsa og yfuergangi fra Ziloti/enn vid þa somu gesti villdu ꝥr giarnan hafa skilder verit/þo fengu ꝥr ecki vid þa kuittir vordit.

Enn sem Titus hann formerckti nu / ꝥ Borgin Jerusalem var suo ofur hladin vt af formicklum mann fiolda / ruddizt hann vm fast/skipandi sinu her lide med flyti til at bileggia Borgina/og eit heruircke kring vm hana at setia (epter þui sem ꝥ Christur sialfr hafdi adr fyrr sagt) a medan ꝥ folckit var þar suo margt til samans komit / vpp a ꝥ / at hungrid og sulltrinn þuingadi ꝥ og kueldi þess hardara / Þa ed Gydingarner sagu nu ꝥ/lietu ꝥr i framme allt huat ꝥr formattu / og leitudu vid at sforhindra / at veria ꝥt at fyrekoma slikum hans a setuinge / enn ꝥ var

vt giort

vt giort vm þra efne / suo at þr voru med ollu lucku lauser/ þuiat Gud Drottin vor villdi nu mygia þm og nidran veita/ þar fyre þa luckadizt þm eingin sin rad nie neirn þra a settningr / Suo þar var ecki innbyrdis hia þm vtan o samþycki og misgreiningar / Og i þann sama tima giordizt mickit vpp hlaup innan Stadar / Suo þar vard einn ofr mickill mann fioldi i helsleiginn hia Mustierinu.

Enn med þui at Borgin Jerusalem / var nu sterckliga bygd og miog vel vmuendut / hellzt þo þar Huar þr mattu at Borginne komazt / Þui þar þa hafdi hun þria murueggie kring vm sig / Enn þ hid Romuerska stridz folkit lagdizt þar at/ vt af ollu kappi og megne / till at storma og strida vpp a Borgina/ Og epter myckla erfuidis mune framda / þa vard sa hinn tuefallde murueggrinn nidrbrotinn og yfuerunnin/ Lika þa hefer og eirnin i þann sama tima eiñ o taululigt folks fiolde dait nidr vt af sullte og hungre/ epter þui sem Josephus hñ skrifar / Suo þ fyrir eins litils muñbita saker/ hafa opt sinnis hiner beztu viner sleigizt og stungizt sin a mille/ opt og morgu sinne þa hafa bornin a sinum foreldrum badi faudr og Modr rifit og slitid matinn burt af þra munne / Þa hefer og huorcki Syster nie Broder lickn veitt eda i brioste kent huort vm annat / Einn mælir korns gilte þa morg gyline/ Sumer toku myke og nauta tad og atu fyrir hungurs saker / þr voru og sumer sem nogudu olar og þueinge af skiolldū og sodlum og añat sko

kdr / og atu ꝥ. Nockrer hofdu og haft hey sler i
munne / og fundust suo dauder / Sumer hofdu og
farit i leynelig nad hus eda preuet / og leitad þar vid
at slauckua sinn hungur vt af ofeckrar saurindum og
manna þreck / og swodan einn o taululigr folks fiol-
di hefer þar vt af hungre dait / ꝥ Aninus Eleazars
Son flydi i þann tima til Tito burt i hans herbuder
og kunngiordi honnum / ꝥ Hundrat Þusund og xv.
Þusunder daudra manna likamer hefdi fundner og
grefrader verit innan Stadar. Egesippus hann skri-
far suo / ꝥ alla einazta vt vm eitt Borgar hlidit hafui
borner verit margar Þusundet daudra manna lika-
mar / og ꝥ / at suo nær sem Sex hundrut Þusund man-
na hafui i þm sama ofridar stormi af hungr dait.

Gydingarner þr hofdu enn nu Kastalann An-
toniam inne at hallda / sa same Kastale var eitt orugt
heruircke. Þr hofdu þa og einnin Mustierit inne
at hallda / en burt vr þui þa gieck ein bryggia eda
steinboge allt inne i sialfua Borgina. Þessi Slo-
tin og heruirckin voru mycklu torsottare at vin-
na / helldr enn oll onnr vige og heruircke Gydin-
ganna. Þui þo at Titus hann væri i fullre vissu vm
ꝥ / at hungrinn mundi eyda og afma Gydinganna i
Borginne / þa þotte honnum sem ꝥ munde þo allt þor
leinge vndan dragazt / og þar fyrr huatte hann vpp
lidit og eggiadi þa / at strida og storma sem hardli-
gazt vpp a Kastalann / og þo ꝥ sama væri eigi alli-
al manna hætta / þa vanzt þo alla tima þm Romue-
rium

rium hett ſuo þr baru ſigr i huerre orruztu / af þui at eingin ſigr ſælld nie nockrt luckulan var nu meir hia Gydingunum. Enn þa ed hiner Romuerſku hofdu nu Kaſtalann yfuer vnnit og vnder lagt / hafdi ludr þeytatum þar eitt mercki til þeſs med herludrs blæſtrinum / at aller þr Gydingar ſem Kaſtalann hofdu halldit ſkylldu i helſlegner verda / Sumum þa koſtudu þr ofan fyrir murinn / Sumer ſtucku þar ſialfuer ofan fyrir og drapu ſig ſwo / Sumer komuzt a hardri raas vndan vm nottinna inn i Borgina. Epter þ / þa tok ſig til ſamans þ ſtridzfolkit ſem Muſtierit hafdi inne at hallda / og vardi ſig ſuo þadan alldreingeliga / Menn ſeigia og einnin þ Titus hafui þeſſ ſinnes verit / at hann hafue viliat vægia Muſtierino ſialfu (ſuo ſem annare Religion) Enn þ var þa vm þra efne / med ollu vt giort / Gud hann ſkickadi þ ſuo til / at þar vard eingin lickn fundin leingr / nie nein vægd þm til handa. Og þa ed þr hofdu nu harda at ſokn veitt og vm langa hrid barizt med mycklum erfuidis monum. Og þ Gydingarner vrdu huercki med hordum heitingum / nie neinum odrum aminnigum fortalder i þui at gefa vpp ſwodant orugt horuircki. Þa formercktu og einnin ſtridsmennirner / þ Muſtierit matti ecki yfueruinnazt med odru mote / vtan þr væri ſuellter þar vt (huat hiner feincktu at oflong freſt munde a verda) elligar þ væri med ellde afbrent. Og þar fyre þa

lang-

laugdu Sumer ſtridzmennirner elld i Muſtierit/ ſuo ꝥ tok þa þegar til i einu bale at brenna. Og med ſwodann at ferle þa vard i greindann tima þeſſi hin ſama ſuo agætlig / frabærlig og forkoſtuglig bygging/ ſem ſuo vidfræg og nafnkunnig var a þm timum/ at auſku vpp brend nidr i grunn til kalldra kola. Þr Gydingarner ſem hofdu i Muſtierino hid oruggazta vige inne at hallda / nockrer vt af þm þa flydu inn i Borgina/ enn mycklu fleire voru þr ſem tortynduzt i elldzbrunanum. Preſtarner þr beiddu og badu nærſta audmiukliganna ſier lifs og grida. Enn ꝥ fieckzt ecki med neinu mote/ þuiat þm var þa aull nad af ſaugd/ hia Gudi og ſuo mōm. Titus hafdi gefit (ſuo ſem Egeſippus hann ſkrifar) ꝥ andſuar/ Fyrſt at Muſtierit / og Embættiſ þionuztan væri nu giord/ þa þyrftu menn og ecki leingr ſlikra Preſtmanna vid.

Enn þeſſi hin ſama foreydzla og nidrbrot Muſtieriſins þa hefer ſkied a hinum tiunda deige Auguſti Manadar. Eins lika og ꝥ hid fyrra Muſtierit ſem a þm ſama deige var forbrent af Nabagudonoſor Babilonar Konunge/ og ſa ſame dagr hefer Muſtierino ſierdeilis verit einn o gæfuſamligr dagr. Enn i fra þui hinu fyrra Muſtierino / og þeſſ vpp byggingu / huert ed Salamon liet vpp byggta / og til þeſs annars aarſins ed Veſpaſianus hann rickti / þa ed þetta Muſtierit var vid velle nidr brotid / voru þuſund atta og attatige aar/ Enn i fra þm tima ed

þr

Jon jons ſō

Jon jons ſō

Þr hofdu til tekit at vppbyggia aptr þetta hid annat Muſtierit/ſem var a odrum Are Cyri/ þ voru fimm Hundrut atian aar og ſeytige.

Þa ed Gydingarner vrdu nu ſuo hrackter/ þiader / og þuingader / þott þar væri eigin von til at þm yrdi biargat / ſuo þ marg þuſund dou af þm i hungre og ſulte / þa hielldu þo hiner adrer ſamt ſinu framm. Joſephus hann ſkrifar / at i þann tima ſem Muſtierit vard vppbrent / nidrbrotid og eydi lagt / at þa hafui eitt ſwodant orgligt hryggeligt / og herfuiligt mal efne til borit / þ varlu mundi hia þm ſem ſeirna kæmi truanligt þickia. Swo ſem þetta at þar var ein heidrſamlig kuinna / miog audug / og vt af forkoſtuligu ſleckti / huer ed buet hafdi hinu meigin Jordanar og fluit hafdi med odrum folki til Jeruſalem fyrir hrædzlu ſaker. Enn þa ed Borgar lydrinn vard nu ſuo hardliga þiadr og aumliga þuingadr i veſalldar hungre/ hefer hun tekit ſitt eigit barn vr vauggunne/ og drepit þ (med huerri eymd og angr trega er vel eyterhygianda at hun hafui þ giort / ſteickti ſuo ſidan helftina af þui i elldi/ og neytte ſialf/ enn adra helftina ſetti hun framm fyrir ſtridzmennina þa ed þr raſudu vm kring i Borginne leitande ſier at viſtum. Enn ſwodann atburdr ognadi miog ſtridzmonnum / ſuo at þr vorkyntu þeſſari aumre konu og a litu hennar a naud. Þetta hid ſama kunngiordu þr og eirnin yfuer valldz Hofdingiunum til Jeruſalem.

salem. Suo at þessi hryggiligr til burdr heꝼer kmit
þa til at geꝼa sig vpp á valld Titi og hans manna/
at ꝥ mætti suo komazt til dagþingunar med þm/
Enn med þui at þessu haꝼdi oꝼleinge ꝼrestad verit/
ꝥ ꝼridrinn / satt og samþyckt væri giord / og ꝥ þr
beiddu sier þa ed ꝼyrsta ꝼridar og ꝼrelsis sem ꝥ vo-
ru med ollu vt hungrader/ og i vesolld yꝼuer komner/
þar ꝼyre þa vard ecki neinnre dagþingan a komin/
og þo hielldu þr samt Stadinn vm nockra daga med
mickille eymdar a naud. Enn þess a mille þa ꝼlu-
di o taululigr ꝼolks ꝼioldi ꝼyrir hungrs og anaud-
ar saker vr Borginne / burt i ouina hendr til herbu-
danna / þa voru þr og sellder med litlu verde. Enn i
þm suiꝼunum vrdu stridzmennirner o ꝼoruarandis
þui askynia / ꝥ einn aꝼ Gydingunum heꝼdi tint vpp
gull vr sialꝼs sinum eiginligum saur / huert ed hann
skylldi adr haꝼa gleyptog nidr rent / suo at ꝥ væri
ecki ꝼra honnum tekit. Enn iaꝼn snart þa barst þet-
ta vt vm allar herbudernar medal stridzmannanna/
ꝥ þr Gydingarner sem ꝼluit hoꝼdu vr Borginne/
skylldu haꝼa gleypt gull i sig (Þuiat þr voru nock-
rer sem ꝥ hoꝼdu giort til einskis annars enn ꝼyrir
smasmugligs ransaks saker/ at ꝥ ꝼeinge suo Gullino
vndan komit/ og ꝼyrir stridz ꝼolkino bihalldit) Enn
þetta sama rycktid gaꝼ eꝼne til þess / ꝥ nockrer vt
aꝼ stridzmonnunum þeinckttu at þr mundu ꝼinna nog-
ligt gull hia ollum Gydingunum / og þar ꝼyre vr-
du meir enn twær þusunder Gydinga kuiker vpp-

skorner

ſkorner a einne nott / og mycklu fleyre þa hefdu þe drepner verid / ef at Titus hefdi ecki latid fyrer bioda / ꝥ eigi ſkylldu fangarner fleire drepner verda.

A þañ ſama tima var og ſialf Borgin Jeruſalem vpp gefin / og eingin vægd var þar veitt huorki vngum manne nie gomlum. Enn þo gieck ꝥ bod vt / at vægia ſkyllde ollum faradum og verndar lauſum þm ed ongua vorn eda modſtodu formattu at veita / Med ſwodan hætti vard nu aull Jeruſalem þanninn herfiliga rænt / rutlut / og med elldi vppbrend / og hennar hinn meſti partur ſuo foreydr og nidrbrotinn / vtan ꝥ faa ein hus ſtodu þar epter / þo ecki fleire enn ſuo ſem ꝥ Romuerſka ſtridz folkit matte inne vera. Suo lika voru þar og eirnin nockr eydi hus / Byggingar / og muruegger epter latner ecki vtan til ſynis / at þar hefdi fordum daga ein mecktug Borg verit. Og med þeſſu mote var nu Jeruſalem foreydd og at velle nidrbrotin / þann Attanda dag Septembris Manadar i hinum fimta Manade epter ꝥ / ed hun vard fyrſt vm kringd af Romuerſku ſtridzfolki. Vt af þm myckla og o tolugium mannfiolda / ſem Titus liet fanga / Sendi hann Seytian Þuſunder burt i Alexandriam allt ſaman vnga og karſka Karlmenn / Seliande þa þar i eilifann þrældom til at bera griot og ſteina / og til allz annars þunga

erfuidis / margt vngt folk selldi hann sem annan bu fienad fyrir miog litla verdaura / tueimr þusundum skiptu þr vt vm allt Roma riki / hier og huar i ymsar landz alfur / sua at þr voru hafder til athlatrs og skemtunar / nær ed hof og manna mot voru halldin / og þr lietu olma hunda og onnur villu dyr þa suma til heliar rifa / Enn þr Gydingarner sem lifuinu bihielldu voru allz at taulu niutiger þusunder og siau þusunder / sem þar hafdi þo med fyrsta i Stadnum verit þa ed Borgin var fyrst bilaugd og vmkringd / tiu sinnum Hundrat þusund manna / hinn meste partr af þessum folks fiolda voru vtan stadar menn / enn ecki innbyggendr i Borginne / þo at þe væri flester aller vt af Gydinga kyne.

Enn sem Titus hafdi nu þanninn med stride og ofridar storme Jerusalem yfuerunnit Hana forbrent og i eydilagt / þa setti hann þar nidr i þre somu Landz alfu nockra Stridzmenn till landuarnar / mest fyre saker fra Landzmanna ed þar byggiu i nand / og suo sidan dro hann i burt þadan allt inn till hins myckla vazins Euphraten / Þuiat suo langt vti heimenn tok þa i þann tima hid Romuerska Rikit / Enn sem þ su macktar myckla nafn fræga / Og hin Heilaga Borg Jerusalem var nu þannin foreydd og nidr brotin / Sie þa reicknadizt fra opphafui veralldarinnar fiogr þusund eitt aar og tuttugu / enn i fra þui ed Romaborg var oppbygd

Nu

Niu hundrut og fim aar / A þui hinu fertugazta aare epter þ Christr var pindr af Gydingum / Hannin hefer nu Jerusalem su hin nafn frægazta Borg i allri austr alfu haft einn herfuiligann og sargrætiligann enda.

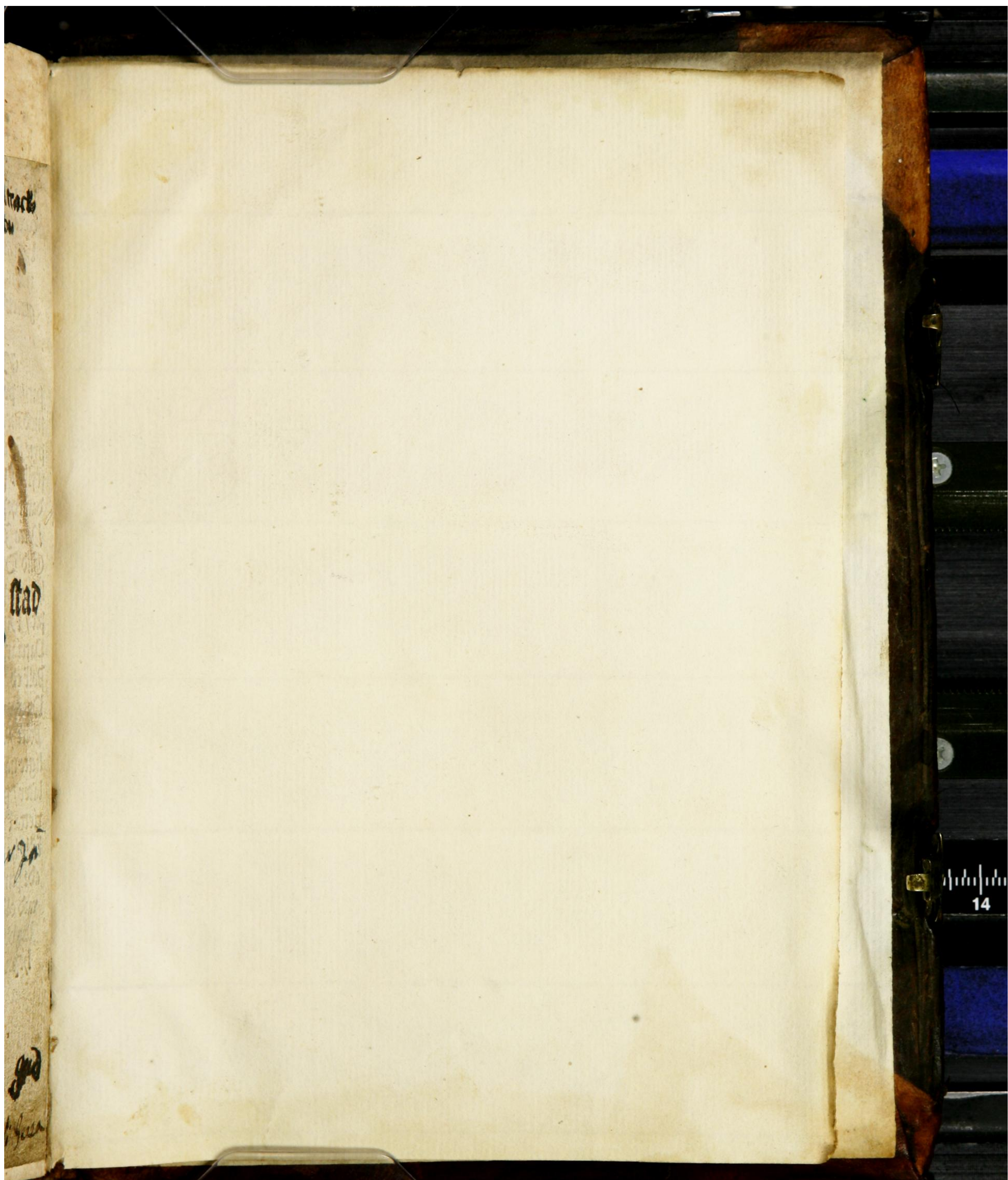
Med þessum hætti hefer Gud hefnt og straffat / forsman og ofsockn Heilags Euangelij / og suodant eitt hryggiligt epter dæmi ollum heimenum fyrer sioner sett / till einnrar viduorunar / at menn skylldu þess helldr attazt Gudz reide / og hans hardann hefndar Dom / Og snuazt till Gudz og vors Herra Jesu Christi sannrar kynningar / Huiat fyrst Gud Drottinn hefer ecki vægt þessu Folki / hueriu hann hafdi þo adur suo morg agætlig fyreheit vt gefit / Huar ed eirnin suo marger frabærir Heilager Patriarchar og Prophetar voru med ibland / Ja huert Folk ed sialfum Christo till heyrdi Blodzins vegna / Huersu ogrliga mun hann þa hefna og refsa odru Folki / Hueriu þ Gudz Euangelion er vt af sierligre nad at hlut skipte vordit / og eru þo samt o þackklater / forsmaandi suo þa sanna Gudz þionuztu og rietta kynnnig af Christo Jesu / og þ sama med mickille hardud og ogrligre ofsokn fyrlitande / Suo at adr finnazt varla dæmi til slicks / Þar fyre þa er þ med ollu eflaust / at hefndin mune ecki leinge fiarlæg blifua / og þ mun vm fra efne suo fara / sem þ hefer i Jerusalem till geingit / Enn þetta hid sama

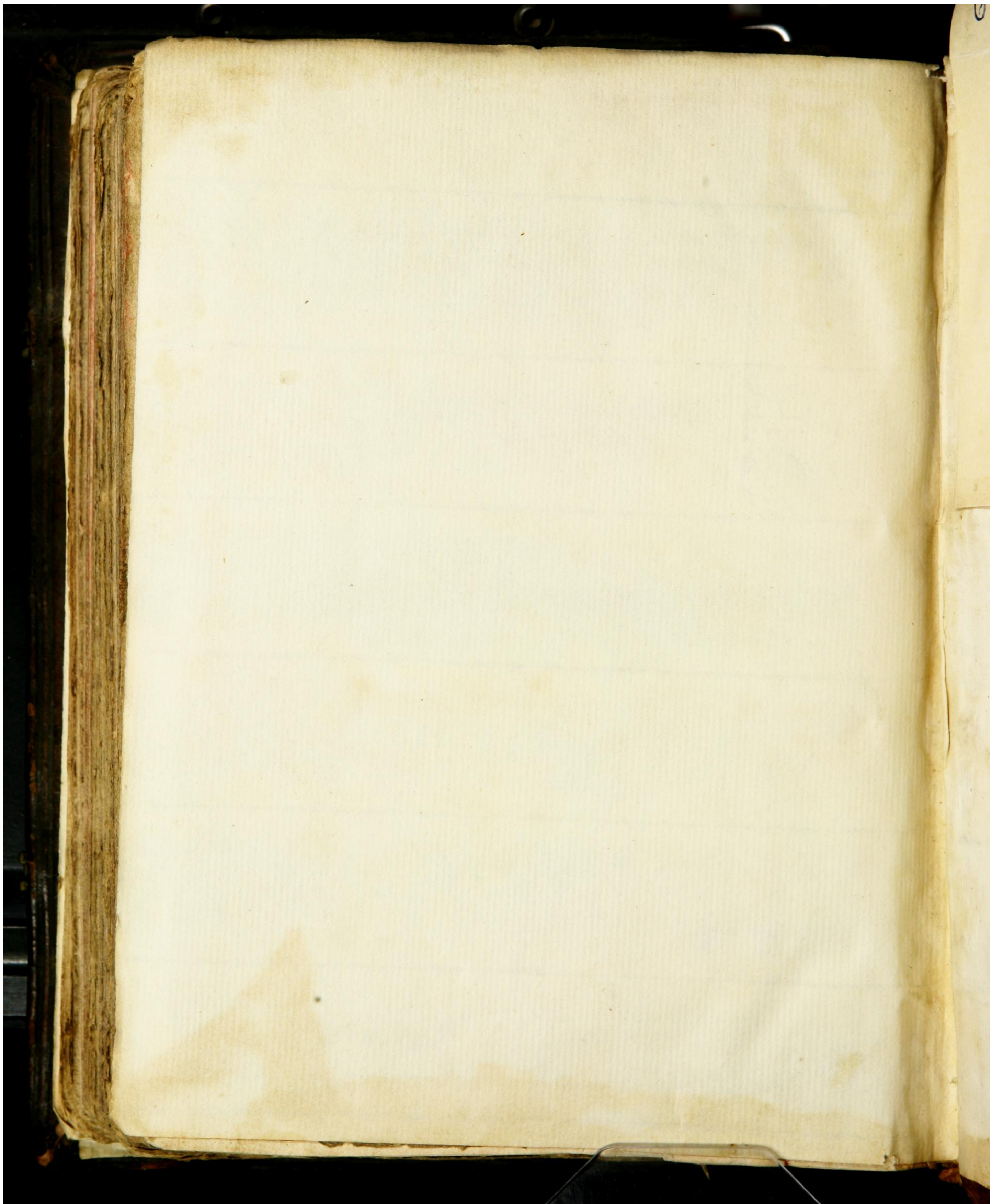
skulum vier nu aþ allri athygle hugleida og vel track-
tiera i vorum Hiortum / Suo at vier porbe-
trum vorn lifnat/og snuum oss
til sannrat Jesu Christi
Kynningar.
Amen.

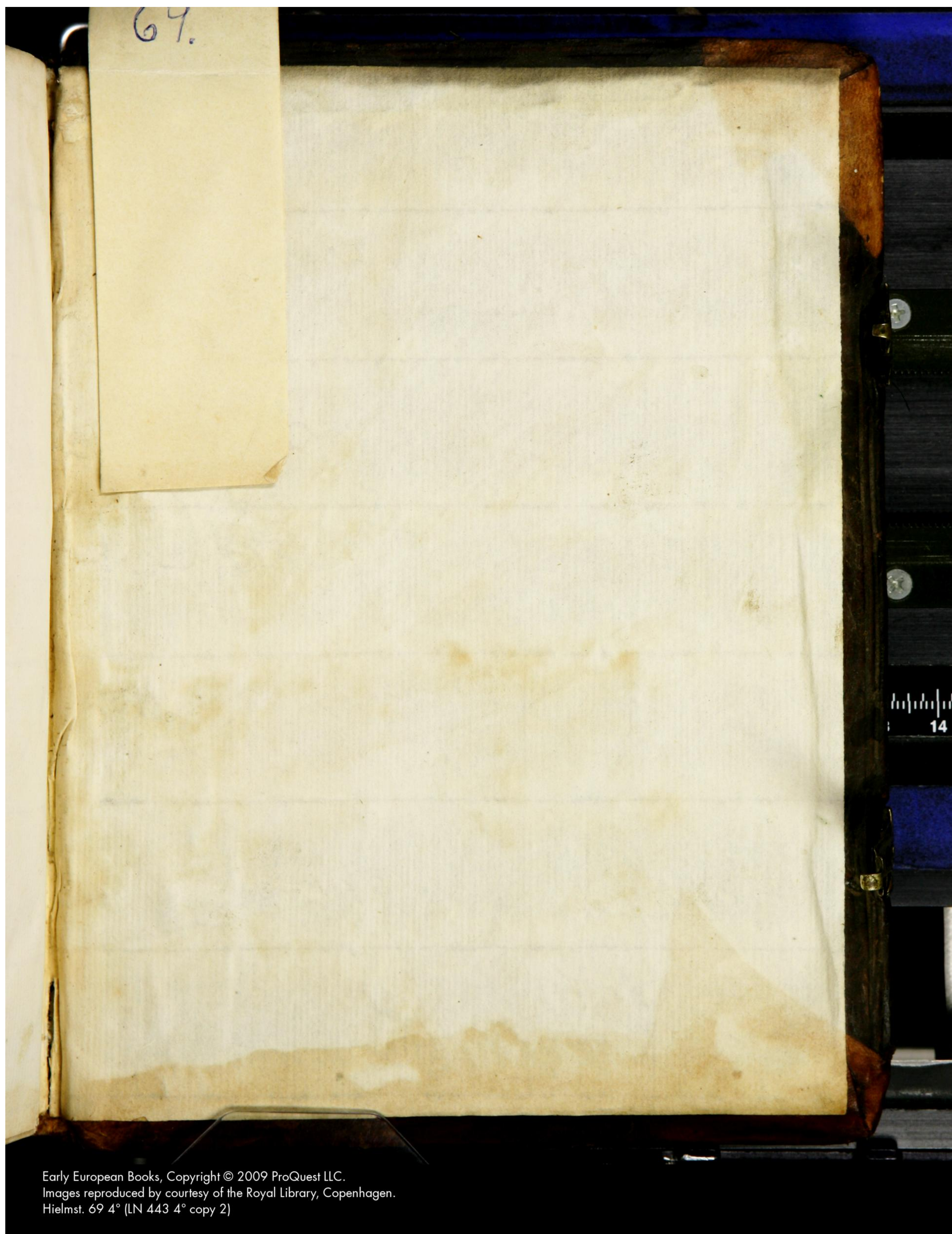
Þ hed sama vnne og veite
Gud oss ollum.

Pryckt vti Konungligum stad

Kaupenhafn af mier Hans Wingard
M. D. Lviij.

69.